

آیین‌نامه سطوح عالی حوزه‌های علمیه

به همراه عناوین درسی براساس مصوبه ۱۶۴۹

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه / معاونت آموزش

آیین‌نامه سطوح عالی حوزه‌های علمیه

به همراه جداول و منابع درسی

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه / معاونت آموزش

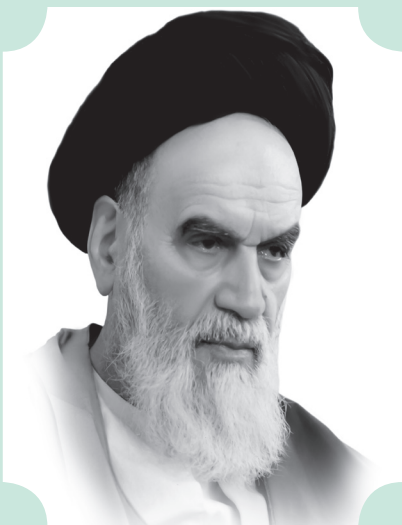
شهر مقدّس قم / ۱۴۰۴ ش

آدرس:

قم، جمکران، بلوار انتظار، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

تلفن: ۰۲۵-۳۳۱۳۳۹۶۶

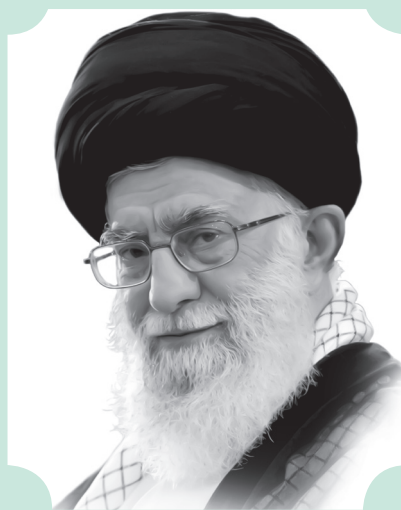

رهبر کبیر انقلاب اسلامی
ایران حضرت امام خمینی رحمته الله علیه؛

اما در مورد دروس تحصیل و تحقیق
حوزه‌ها، این جانب معتقد به فقه
سنتی و اجتهاد جواهری هستم
و تخلف از آن را جایز نمی‌دانم...
مجتهد باید به مسائل زمان خود
احاطه داشته باشد ...

حوزه‌ها و روحانیت باید نبض تفکر
و نیاز آینده جامعه را همیشه در
دست خود داشته باشند و همواره
چند قدم جلوتر از حوادث، مهیای
عکس‌العمل مناسب باشند ...

(منشور روحانیت)

مقام معظم رهبری حضرت
آیت الله العظمی خامنه‌ای حفظه الله؛

یک برنامه جامع درسی حوزه‌ای، با
درجه‌بندی و طبقه‌بندی حساب
شده همچنان در حوزه‌ها جایش
خالی است ...

از جمله چیزهایی که حوزه احتیاج
دارد یک نظام تعلیم و تربیت است
تا در آن وقت‌ها هدر نرود، امروز
دیگر روزی نیست که ما اجازه
بدهیم یک روز یا یک ساعت از عمر
جوانی متدین و آماده برای تلاش
و مجاهدت در راه دین یعنی یک
طلبه هدر رود.

(حوزه و روحانیت، جلد ۲، صفحه ۳۲)

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات

- ۱۴ تعاریف
- ۱۴ کلیات آیین نامه آموزشی
- ۱۶ ۱- ثبت نام و پذیرش
- ۱۷ ۲- نظام آموزشی
- ۱۹ ۳- برنامه ریزی درسی
- ۲۱ ۴- حضور و غیاب
- ۲۱ ۵- خدمات آموزشی
- ۲۲ ۶- ارزشیابی تحصیلی
- ۲۳ ۷- فراغت از تحصیل
- ۲۳ ۸- اجرای دروس به صورت غیر حضوری و مجازی

بخش دوم: امور اجرایی تحصیلی

- ۲۶ فصل اول: پذیرش و برنامه ریزی دروس
- ۲۶ الف) ثبت نام و پذیرش
- ۲۷ ب) نظام آموزشی
- ۲۹ ج) انتخاب درس
- ۳۲ د) برنامه ریزی کلاس های درسی
- ۳۳ ه) فعالیت های درسی
- ۳۵ مباحثه
- ۳۹ حدیث خوانی
- ۴۵ شیوه محاسبه نمرات
- ۴۷ و) برنامه ریزی و اجرای دوره تابستانی

فصل دوم: جداول دروس و منابع آموزشی ۵۰

(۱) جداول و منابع درسی سطح دو رشته‌های فقهی و اصولی ۵۲

(۲) جداول و منابع درسی سطح سه رشته‌های فقهی و اصولی ۵۶

(۱) جداول و منابع درسی فقه و اصول سطح دو رشته‌های غیرفقهی و اصولی ۶۰

(۲) جداول و منابع درسی فقه و اصول سطح سه رشته‌های غیرفقهی و اصولی ۶۲

فصل سوم: حضور و غیاب ۶۵

فصل چهارم: امتحانات ۶۶

الف) امتحانات کتبی ۶۶

ب) امتحانات شفاهی ۷۱

فصل پنجم: ارزیابی پیشرفت تحصیلی ۷۶

بخش ششم: خدمات آموزش ۷۷

فصل اول: مرخصی تحصیلی ۷۷

فصل دوم: انتقالات ۷۹

فصل سوم: مهمان ۸۱

فصل چهارم: منع و انصراف از تحصیل ۸۲

الف) منع از تحصیل ۸۲

ب) انصراف از تحصیل ۸۳

ج) بازگشت به تحصیل ۸۳

فصل پنجم: رسیدگی به امور تحصیلی طلاب ۸۶

شوراها و کمیسیون‌های مرتبط با دستورالعمل رسیدگی به امور تحصیلی طلاب: ۸۶

مراحل رسیدگی و صدور حکم در شورای واحد آموزشی و شورای آموزش استان: ۸۷

فصل ششم: آیین‌نامه تحصیل همزمان در مراکز حوزوی و غیرحوزوی ۸۹

کمیسیون احراز صلاحیت تحصیل همزمان ۹۰

- کنترل، ارزیابی و نظارت ۹۲
- دستورالعمل مدیریت امور تحصیلی معاونت آموزش در خصوص تحصیل همزمان ۹۴
- بخش چهارم: تکمیل سطح و فارغ التحصیلی ۹۶
- الف) مقاطع و سطوح حوزوی ۹۶
- ب) فارغ التحصیلی از سطح دو و سه ۹۷
- ج) تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک ۹۸
- بخش پنجم: پیوست ۱۰۸
- پیوست ۱: شورای تخصصی آموزش استان ۱۰۸
- پیوست ۲: تقویم تحصیلی ۱۱۲
- پیوست ۳: دستورالعمل پذیرش طلاب فاقد تحصیلات تحت برنامه مرکز مدیریت ... ۱۲۱
- پیوست ۴: آیین نامه گروه علمی - تربیتی ۱۲۸
- پیوست ۵: ضوابط مربوط به دوره های نیمه حضوری و غیرحضوری ۱۴۴
- پیوست ۶: محدوده های مطالعاتی از کتاب المکاسب ۱۴۷
- پیوست ۷: محدوده های الزامی و مطالعاتی کتاب فرائد الاصول ۱۵۰
- پیوست ۸: درختواره حوزه های دانشی علوم اسلامی ۱۵۳
- حوزه دانشی «قرآن» ۱۵۴
- حوزه دانشی «حدیث» ۱۵۷
- حوزه دانشی «فقه و اصول» ۱۶۰
- حوزه دانشی «فقه، حقوق و قضای اسلامی» ۱۶۳
- حوزه دانشی «کلام، ادیان، فرق و مذاهب» ۱۶۹
- حوزه دانشی «منطق، فلسفه و عرفان» ۱۷۴
- حوزه دانشی «زبان و ادبیات عربی» ۱۷۷
- حوزه دانشی «اخلاق، تربیت و مشاوره» ۱۷۹

۱۸۲	 حوزه دانشی «تاریخ و سیره»
۱۸۵	 حوزه دانشی «تبلیغ و ارتباطات»
۱۹۱	 حوزه دانشی «فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی»
۱۹۲	 حوزه دانشی «اقتصاد اسلامی»
۱۹۳	 حوزه دانشی «علوم اجتماعی»
۱۹۵	 حوزه دانشی «علوم سیاسی»
۱۹۷	 حوزه دانشی «روانشناسی»
۱۹۹	 حوزه دانشی «مدیریت»
۲۰۱	 پیوست ۹: تصویر مصوبه ۱۷۸۶
۲۰۲	 پیوست ۱۰: محدوده درسی رسائل سطح دو براساس مصوبه ۱۶۴۹

آیین نامه برنامه درسی سطوح عالی

حوزه های علمیه

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵

بخش اول: حکایت

تعاریف

طلبه: فردی است که دارای پرونده فعال و کد تحصیلی در مرکز مدیریت بوده و در

یکی از مدارس رسمی اشتغال به تحصیل دارد.

استاد^(۱): استاد حوزه علمیه، روحانی فاضلی است که برخوردار از توانایی لازم جهت

تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی در یکی از علوم مورد نیاز حوزه علمیه بوده و

طبق ضوابط، اشتغال به تدریس در حوزه‌های علمیه دارد.

نیم‌سال تحصیلی: مدت زمان آموزشی است که نیمی از سال تحصیلی را شامل شده و در

آن دروس حوزوی به صورت رسمی از سوی مدارس تحت پوشش ارائه می‌گردد.

۱- به عبارت دیگر: استاد حوزه علمیه روحانی فاضلی است که براساس مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه، مراحل جذب و گزینش او انجام پذیرفته است و در واحدهای آموزشی تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا در مدرس‌های رسمی حوزه علمیه قم اشتغال به تدریس دارد.

سنوات تحصیلی (طول دوره): مدت زمان مجاز برای اتمام یک دوره تحصیلی را سنوات تحصیلی یا طول دوره می‌نامند.

سطح: به هر دوره تحصیلی حوزوی با اهداف مشخص که منجر به ارائه گواهی پایان دوره به طلاب می‌گردد، سطح تحصیلی می‌گویند.

واحد آموزشی: مدرسه علمیه بلند مدت، سفیران هدایت، مدرسه عالی حوزوی، مرکز تخصصی یا مؤسسه آموزش عالی حوزوی است که دارای مجوز رسمی فعالیت از شورای گسترش می‌باشد.

گروه علمی- تربیتی^(۱): جمعی متشکل از اساتید واحد آموزشی علمیه که بر اساس شرح وظایف مصوب فعالیت می‌کنند.

امتحان شفاهی: سنجش علمی است که در آن توانمندی طلاب، در جلسه حضوری و به صورت پرسش و پاسخ از محدوده درسی معین، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

طلاب رشته‌های فقهی و اصولی: طلابی که در یکی از رشته‌های حوزه دانشی فقه و اصول اشتغال به تحصیل دارند.

طلاب رشته‌های غیر فقهی و اصولی: طلابی که در یکی از رشته‌های غیر از حوزه دانشی فقه و اصول اشتغال به تحصیل دارند.

تذکر: همه برنامه‌های درسی حوزه براساس رشته‌های حوزوی در دو گروه تقسیم می‌شوند:

الف: رشته‌های فقهی و اصولی

ب: رشته‌های غیر فقهی و اصولی^(۲)

۱- آیین‌نامه گروه علمی - تربیتی در پیوست شماره ۴ انتهای کتاب می‌باشد.

۲- درختواره حوزه‌های دانشی در پیوست شماره ۸ انتهای کتاب می‌باشد.

کلیات آیین نامه آموزشی^(۱)

۱- ثبت نام و پذیرش

ماده ۱: طلاب پس از پایان کلیه دروس هر سطح تحصیلی می توانند برای ادامه تحصیل در سطح بعد اقدام نمایند.

سطح عالی حوزه های علمیه، تنها اختصاص به طلاب فارغ التحصیل از برنامه آموزشی جاری سطح یک ندارد و طلاب فارغ التحصیل همه برنامه های آموزشی سطح یک، برای ادامه تحصیل می توانند در سطح دو و سه عمومی و یا رشته های تخصصی ادامه تحصیل دهند.

ماده ۲: در صورتی که طلبه قصد ادامه تحصیل در سطح بعدی تحصیلات حوزوی را داشته باشد، موظف است قبل از آغاز سال تحصیلی جدید نسبت به ثبت نام در واحد آموزشی رسمی دارای مجوز اقدام نماید.

ماده ۳: در صورت عدم ثبت نام طلبه برای ادامه تحصیل در سطح بالاتر، پرونده حوزوی طلبه به عنوان فارغ التحصیل سطح قبل به بخش فارغ التحصیلان منتقل شده و ارائه خدمات حوزوی به ایشان بر اساس ضوابط مربوطه خواهد بود.

ماده ۴: بازگشت به تحصیل و ثبت نام طلبه در سال های بعد، با معرفی و تأیید بخش فارغ التحصیلان مبنی بر اشتغال در شؤون روحانیت بلامانع می باشد.

ماده ۵: در صورتی که طلبه پس از حداقل سه سال انفصال قصد بازگشت و ادامه تحصیل داشته باشد؛ به منظور زمینه سازی برای آمادگی درسی، ابتدا ملزم به شرکت در امتحان جامع شفاهی از دروس اصلی سطح یا سطوح پیشینی می باشد (که طبق دستورالعمل مربوطه توسط واحد آموزشی پذیرش کننده برگزار می شود) و طلبه در صورت قبولی در آزمون مربوطه، مجاز به ادامه تحصیل خواهد بود.

۱- در بخش کلیات آیین نامه آموزشی، اصول و ضوابط کلی آموزشی بیان شده است و در فصول بعدی دستورالعمل ها و ضوابط تفصیلی ذکر شده است.

۲- نظام آموزشی

ماده ۶: نظام آموزشی در برنامه آموزشی حوزه‌های علمیه حضوری، نیم‌سالی و درسی - ساعتی است.

ماده ۷: هر سال تحصیلی از دو نیم‌سال مستقل تشکیل شده و قبولی یا عدم قبولی در هر درس از هر نیم‌سال، به همان درس محدود می‌شود.

برای مدیران و کارشناسان واحدهای آموزشی این امکان فراهم شده است که برخی از امور یک سال تحصیلی مانند انتخاب درس برای هر دو نیم‌سال را در ابتدای سال تحصیلی انجام دهند تا بتوانند برنامه‌ریزی مناسب‌تری برای تعطیلات، بررسی وضعیت کلاس‌درس‌ها و ... داشته باشند. این موضوع ارتباطی با تغییر نظام آموزشی حوزویان به نظام «سالی» ندارد. برای آشنایی با نظام‌های مختلف آموزشی «سالی»، «نیم‌سالی» و «ثلثی» به مصوبه ۸۴۸ شورای عالی حوزه‌های علمیه مراجعه نمایید.

ماده ۸: در هر سال تحصیلی، علاوه بر دو نیم‌سال تحصیلی، برگزاری دوره تابستانی نیز مجاز می‌باشد.

ماده ۹: طول مدت تحصیل در برنامه آموزشی هر یک از مقاطع سطح دو و سه، به صورت معمول ۲ سال و طی ۴ نیم‌سال می‌باشد.

تبصره: کاهش سنوات تمصیل برای طلاب واجد شرایط بر اساس ضوابط مربوطه از طریق دوره‌های تابستانی یا انتداب درس به صورت مازاد و یا استفاده مداکتری از تقویم آموزشی مجاز است و همچنین افزایش سنوات تمصیل با رعایت مداخل و مداکثر ساعات مجاز برای انتداب درس در طول سطح دو و سه مداکثر تا ۱۲ نیم‌سال بلامانع است.

ماده ۱۰: ایام درسی - بجز ایام امتحانی - در هر نیم‌سال ۷۰ روز بوده و در هر روز حداقل ۴ ساعت درسی در نظر گرفته می‌شود.

ماده ۱۱: برنامه درسی سطوح دو و سه حوزه‌های علمیه، شامل دروس عمومی و دروس تخصصی هر رشته می‌باشد.

ماده ۱۲: طلاب رشته‌های فقهی و اصولی، در هر روز سه عنوان از عناوین دروس آن‌ها

به «فقه و اصول» اختصاص داده شده است. سایر ساعات به دیگر موضوعات درسی اختصاص یافته است.

ماده ۱۳: طلاب شاغل به تحصیل در رشته‌های غیر فقهی و اصولی، در هر روز دو عنوان از عناوین دروس آن‌ها به «فقه و اصول» اختصاص داده شده است و سایر ساعات به دیگر موضوعات درسی و دروس تخصصی رشته اختصاص یافته است.

نکته: این آیین‌نامه به طلاب مامض در فقه و اصول اختصاص دارد.

ماده ۱۴: واحدهای آموزشی، دوره‌های تابستانی را پس از اخذ مجوز از شورای آموزش استان و طبق ضوابط و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد برگزار می‌کنند.

ماده ۱۵: تقویم تحصیلی در هر سال تحصیلی (شامل ایام درسی، ایام امتحانی و دوره تابستانی) پس از تصویب در شورای واحد آموزشی و تأیید مدیریت حوزه علمیه استان طبق ضوابط ابلاغی معاونت آموزش ستاد لازم الاجرا می‌باشد.

ماده ۱۶: طلبه تا پیش از تکمیل سطح دو نمی‌تواند همزمان در مراکز غیرحوزوی تحصیل کند.

تبصره: هرگونه تمصیل همزمان پس از تکمیل سطح دو و صرفاً بر اساس ضوابط و آیین‌نامه مربوطه، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۷: ارائه دروس مصوب برنامه آموزشی سطح دو و سه و رعایت منابع آموزشی آن‌ها و همچنین برنامه‌ریزی دروس بر اساس آن‌ها ضروری می‌باشد.

تبصره: در صورتی که واحد آموزشی برای تکمیل ممدوده درس، نیاز به اضافه کردن ساعات درسی برای هر درس را داشته باشد می‌تواند با پیشنهاد معاون آموزش واحد آموزشی و تصویب شورای واحد آموزشی در این فصوص اقدام نماید. همچنین کم کردن ساعات درسی به شرط تکمیل ممدوده و عدم افتلال در یادگیری طلاب تا سقف ۲۰ درصد ساعات تعیین شده برای هر درس، با پیشنهاد معاون آموزش واحد آموزشی و تصویب شورای واحد آموزشی بلامانع است.

ماده ۱۸: مدت زمان مجاز تحصیل در سطح دو یا سه حوزه‌های علمیه، گذراندن

حداقل ۹۰۰ ساعت درس در حداکثر سه سال تحصیلی طبق ضوابط بوده و محاسبه رشد تحصیلی طلاب بر اساس مقدار ساعت مذکور می‌باشد.

تبصره: در صورت عدم گذراندن حداقل ساعت درس معین شده در مدت مذکور، در فصول وضعیت تمصیلی طلبه مطابق دستورالعمل (رسیدگی به امور تمصیلی طلاب اقدام فواهد شد).

۳- برنامه‌ریزی درسی

ماده ۱۹: طلاب قبل از شروع هر نیم‌سال تحصیلی، موظف به انتخاب درس مطابق ضوابط می‌باشند.

ماده ۲۰: مقدار انتخاب درس در هر نیم‌سال حداقل ۲۵۰ و حداکثر ۳۱۰ ساعت می‌باشد.

تبصره: تقاضای انتفاع درس کمتر از مد معمول، در صورت تأیید اضطرار از سوی شورای وامد آموزشی، تا حداقل ۱۷۰ ساعت جایز است.

ماده ۲۱: در صورت وجود ناقصی از دروس نیم‌سال‌های گذشته، انتخاب درس در نیم‌سال جدید، تنها پس از انتخاب درس ناقصی مجاز می‌باشد.

ماده ۲۲: در صورت داشتن شرایط، طلاب می‌توانند نسبت به انتخاب درس مازاد بر حداکثر ساعات مجاز انتخاب درس به صورت حضوری در طول نیم‌سال یا دوره تابستانی و به صورت غیرحضوری در تابستان اقدام نمایند.

ماده ۲۳: شرکت در دوره آموزشی حضوری تابستانی و انتخاب درس در آن برای همه طلاب، با رعایت شرایط مربوطه بلامانع می‌باشد.

ماده ۲۴: رعایت حد نصاب لازم برای تشکیل کلاس در ابتدای هر نیم‌سال، مطابق ضوابط ضروری می‌باشد.

ماده ۲۵: کلاس درس، با معرفی و حضور استاد دارای حکم تدریس رسمیت می‌یابد.

ماده ۲۶: استاد، موظف به حضور مستمر و تدریس کامل منبع و محدوده درسی مطابق جدول درسی هر نیم‌سال تحصیلی است.

ماده ۲۷: واحدهای آموزشی، دوره‌های تابستانی را پس از اخذ مجوز از شورای آموزش استان و طبق ضوابط و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد برگزار خواهند کرد.^(۱)

ماده ۲۸: تقویم تحصیلی مدارس در هر سال تحصیلی (شامل ایام درسی، ایام امتحانی و دوره تابستانی) پس از تصویب در شورای واحد آموزشی و تأیید مدیریت حوزه علمیه استان طبق ضوابط ابلاغی معاونت آموزش ستاد لازم‌الاجرا می‌باشد.

ماده ۲۹: طلبه تا پیش از تکمیل سطح دو نمی‌تواند همزمان در مراکز غیرحوزوی تحصیل کند.

تبصره: هرگونه تمصیل همزمان پس از تکمیل سطح دو و صرفاً بر اساس ضوابط و آیین‌نامه مربوطه، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۳۰: ارائه دروس مصوب برنامه آموزشی سطح دو و سه و رعایت منابع آموزشی آن‌ها و همچنین برنامه‌ریزی دروس بر اساس آن‌ها ضروری می‌باشد.

تبصره: در صورتی که وامد آموزشی برای تکمیل محدوده درس، نیاز به اضافه کردن ساعات درسی برای هر درس را داشته باشد می‌تواند با پیشنهاد معاون آموزش وامد آموزشی و تصویب گروه علمی - تربیتی وامد آموزشی در این فصوص اقدام نماید. همچنین کم کردن ساعات درسی به شرط تکمیل محدوده و عدم افتلال در یادگیری طلاب تا سقف ۲۰ درصد ساعات تعیین شده برای هر درس، با پیشنهاد معاون آموزش وامد آموزشی و تصویب گروه علمی - تربیتی وامد آموزشی بلامانع است.^(۲)

ماده ۳۱: مدت زمان مجاز تحصیل در سطح دو یا سه، گذراندن حداقل ۹۰۰ ساعت

۱- بررسی و صدور مجوز دوره آموزشی تابستانی دروس سطوح عالی قم، بر عهده معاونت آموزش حوزه علمیه قم می‌باشد.

۱- تصمیم‌گیری در خصوص دروس سطوح عالی قم، بر عهده معاونت آموزش حوزه علمیه قم و با اعلام نیاز استاد درس می‌باشد.

درس در حداکثر سه سال تحصیلی طبق ضوابط بوده و محاسبه رشد تحصیلی
طلاب بر اساس مقدار ساعت مذکور می باشد.

تبصره: در صورت عدم گذراندن حداقل ساعت درس معین شده در مدت مذکور، در
فصوص وضعیّت تمصیلی طلبه مطابق دستورالعمل رسیدگی به امور تمصیلی طلاب
اقدام فواهد شد.

۴- حضور و غیاب

ماده ۳۲: حضور طلبه در همه جلسات درسی و امتحانی الزامی است.

ماده ۳۳: غیبت طلبه در بیش از حد مجاز ساعات تعیین شده هر درس، موجب حذف
آن درس می شود و در این صورت، طلبه باید آن درس را دوباره به صورت حضوری
بگذراند.

۵- خدمات آموزشی

ماده ۳۴: طلاب مطابق ضوابط و در مواقع ضروری می توانند از مرخصی تحصیلی
استفاده نمایند.

تبصره: مدت زمان مرخصی جزء حداکثر سنوات مجاز تمصیل محسوب میگردد.

ماده ۳۵: انتقال طلبه دارای وضعیّت فعال آموزشی از یک واحد آموزشی به واحد آموزشی
دیگر، بلامانع است.

ماده ۳۶: طلبه تا پیش از نهایی شدن انتقال و تغییر کد محل تحصیل، از طلاب واحد
آموزشی مبدأ محسوب شده و طبق ضوابط باید حضور مستمر در درس داشته
باشد تا از کلیه مزایای آموزشی و خدماتی در واحد آموزشی مبدأ برخوردار گردد.

ماده ۳۷: اخذ درس به صورت مهمان، در برخی از درس ها یا همه آن ها حداکثر در چهار
نیم سال و بر اساس ضوابط بلامانع می باشد.

ماده ۳۸: انصراف از تحصیل فقط به درخواست خود طلبه صورت می پذیرد و هرگونه

تقاضای انصراف از تحصیل باید به صورت کتبی به شورای واحد آموزشی ارائه شود و پس از تأیید، انصراف قطعی خواهد شد.

تبصره: هیچ واحد آموزشی و یا مدیریتی نمی‌تواند نسبت به اجبار طلبه به انصراف از تحصیل اقدام نماید.

ماده ۳۹: در صورت بروز برخی از مشکلات آموزشی، طلبه از ادامه تحصیل منع شده و ادامه تحصیل ایشان منوط به بررسی وضعیت آموزشی او در شورا و کمیسیون مربوطه می‌باشد.

۶- ارزشیابی تحصیلی

ماده ۴۰: امتحان درس (اعم از کتبی و شفاهی) تنها از محدوده «الزامی جهت تدریس» گرفته می‌شود.

ماده ۴۱: برگزاری امتحان هر درس بلافاصله بعد از اتمام کلاس‌های آن درس (با رعایت سایر شرایط مانند اتمام محدوده و برگزاری ساعات درسی مصوب)، بلامانع است.^(۱)

ماده ۴۲: امتحان تنها از طلاب رسمی حوزه به عمل می‌آید و تمام طلاب موظف به شرکت در امتحان دروس انتخابی خود در واحد آموزشی محل تحصیل هستند.

ماده ۴۳: ارزشیابی هر درس در تمام موسم‌های امتحانی و تعیین ملاک‌های نمره‌دهی در

تمام دروس و هم‌چنین محاسبه نهایی نمرات بر عهده استاد همان درس در واحد

آموزشی و براساس ضوابط و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد می‌باشد.^(۲)

تبصره: در صورت تعدد یک درس و اساتید آن در واحد آموزشی، با تصویب گروه علمی - تربیتی

ارائه سؤال مشترک مجاز خواهد بود.

۱- امتحانات دروس سطوح عالی در قم به صورت متمرکز و براساس تقویم تحصیلی ابلاغی معاونت آموزش حوزه علمیه قم برگزار می‌گردد.

۲- برگزاری امتحانات دروس سطوح عالی در قم به صورت متمرکز و بر عهده معاونت آموزش حوزه علمیه قم، می‌باشد. البته مدارس عالی حوزوی دارای مجوز فعالیت از سوی شورای گسترش می‌توانند پس از هماهنگی با معاونت سطوح عالی قم، نسبت به برگزاری امتحانات، طراحی و تصحیح اوراق امتحانی نیز اقدام نمایند.

ماده ۴۴: در تعدادی از موضوعات حسب آیین نامه های مربوطه، امتحان شفاهی به عمل خواهد آمد که نمره آن به صورت مستقل تحت یک عنوان درسی ثبت خواهد شد.

ماده ۴۵: واحدهای آموزشی دارای مجوز اجرای برنامه آموزشی سطح دو و سه می توانند در هر نیم سال تحصیلی بخشی از نمره نهایی هر درس را به فعالیت های درسی اعم از پژوهش درسی و سایر فعالیت های علمی اختصاص دهند.

ماده ۴۶: نمره قبولی در هر درس ۱۲ می باشد.

ماده ۴۷: در صورتی که طلاب پس از حضور مستمر در کلاس، موفق به کسب نمره قبولی نشوند، لازم است مطابق شرایط و ضوابط مجدداً در امتحان یا کلاس آن درس شرکت کرده و نمره قبولی را کسب نمایند.

ماده ۴۸: نمرات همه دروس، اعم از قبولی و عدم قبولی، جزو سوابق تحصیلی طلبه ثبت و در معدل آن نیم سال و سال تحصیلی محاسبه شده ولی در معدل نهایی سطح و مقطع تحصیلی فقط نمرات دروس قبول شده محاسبه می گردد.

۷- فراغت از تحصیل

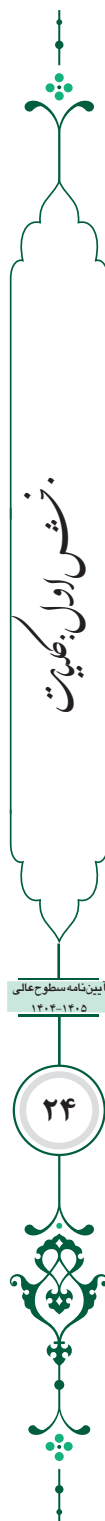
ماده ۴۹: طلبه در صورت گذراندن همه دروس مصوب سطح دو یا سه و کسب حداقل معدل ۱۴ در آن سطح، فارغ التحصیل محسوب شده و می تواند برای دریافت مدرک تحصیلی مربوطه اقدام کند.

تبصره: فارغ التحصیلی از سطح سه و چهار موزه های علمی علاوه بر تکمیل دروس مصوب، منوط به ارائه پایان نامه یا رساله علمی می باشد.

۸- اجرای دروس به صورت غیر حضوری و مجازی

ماده ۵۰: برنامه آموزشی سطوح عالی حوزه های علمی به صورت حضوری اجرا می شود.

تبصره: طلاب و رومانیون شاغل (اشتغال تمام وقت در دستگاه های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و یا اشتغال به وظایف رومانییت به طور تمام وقت) بر اساس ضوابط مربوط به

دوره‌های نیمه‌مضوری و غیرمضوری که در مصوبه ۳۰۶ شورای عالی موزه‌های علمیه^(۱) آمده است، می‌توانند تمصیل خود را به صورت غیرمضوری ادامه دهند.

تبصره ۲: مرکز آموزش‌های نیمه‌مضوری و غیرمضوری معاونت آموزش موزه‌های علمیه متولی اجرای دوره‌های تمصیلی مربوطه می‌باشد.

تبصره ۳: برنامه درسی دوره‌های غیرمضوری و مجازی، همان برنامه درسی دوره‌های مضوری می‌باشد.

نکات مهم:

۱. تدوین و تصویب آیین نامه و دستورالعمل های داخلی در حوزه وظایف مدیریت های استانی و یا مدارس علمیه، به شرط عدم تداخل و مغایرت با آیین نامه ها و ضوابط ابلاغی از سوی معاونت آموزش حوزه های علمیه بلامانع می باشد.
۲. کلیه ارجاعات و وظایف محوله به مدیریت های استانی در این آیین نامه، در محدوده قم، بر عهده معاونت آموزش حوزه علمیه قم می باشد.
۳. در صورت عدم تشکیل گروه علمی- تربیتی در واحد آموزشی، کلیه ارجاعات و وظایف مربوطه بر عهده شورای واحد آموزشی خواهد بود.
۴. این آیین نامه به برنامه آموزشی سطح دو و سه طلاب رشته های فقهی و اصولی حوزه های علمیه اختصاص دارد. البته بعضاً به مواردی از مسائل آموزشی طلاب رشته های غیرفقهی و اصولی نیز اشاره شده است.

بخش دوم: امور اجرایی تحصیلی

فصل اول: پذیرش و برنامه ریزه دروس

الف) ثبت نام و پذیرش

ماده ۱: طلاب پس از پایان کلیه دروس هر سطح تحصیلی می توانند برای ادامه تحصیل در سطح بعد اقدام نمایند.

تبصره ۱: ثبت نام و پذیرش در واحدهای آموزشی مجری سطح بالاتر، تابع دستورالعمل ابلاغی فواید بود.

تبصره ۲: در صورتی که درسی از دروس سطح قبلی طلبه باقی مانده باشد، طلبه موظف است ابتدا نسبت به انتفاع آن درس اقدام نماید.

ماده ۲: در صورتی که طلبه قصد ادامه تحصیل در سطح بعدی تحصیلات حوزوی را داشته باشد، موظف است قبل از آغاز سال تحصیلی جدید نسبت به ثبت نام در واحد آموزشی رسمی دارای مجوز اقدام نماید.

ماده ۳: در صورت عدم ثبت نام طلبه برای ادامه تحصیل در سطح بالاتر، پرونده حوزوی

طلبه به عنوان فارغ التحصیل سطح قبل به بخش فارغ التحصیلان منتقل شده و ارائه خدمات حوزوی به او براساس ضوابط مربوطه خواهد بود.

ماده ۴: بازگشت به تحصیل و ثبت نام طلبه در سال های بعد، با معرفی و تأیید بخش فارغ التحصیلان مبنی بر اشتغال در شؤن روحانیت بلامانع می باشد.

تبصره: اشتغال طلبه در سال های مذکور به مشاغل غیر مرتبط با شؤن روحانیت، انفصال از تمصیل تلقی شده و در این زمینه طبق دستورالعمل های مربوطه عمل فواید شد.

ماده ۵: در صورتی که طلبه پس از حداقل سه سال انفصال تحصیلی قصد ادامه تحصیل داشته باشد؛ به منظور زمینه سازی برای آمادگی درسی، ابتدا ملزم به شرکت در امتحان جامع شفاهی از دروس اصلی سطح یا سطوح پیشینی می باشد که طبق دستورالعمل مربوطه توسط واحد آموزشی پذیرش کننده برگزار می شود و طلبه در صورت قبولی در آزمون مربوطه، مجاز به ادامه تحصیل خواهد بود.

تبصره: در صورت عدم موفقیت طلبه در آزمون جامع، طلبه می تواند پس از کسب آمادگی لازم در آزمون مجدد شرکت نماید.

تبصره ۲: در صورت عدم موفقیت طلبه در آزمون مجدد تنها یک مرتبه دیگر با تشریف گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی می تواند در آزمون مجدد شرکت نماید.

تبصره ۳: در صورت عدم موفقیت داوطلب در هیچ یک آزمون های برگزار شده ادامه تمصیل امکان پذیر نمی باشد.

تبصره ۴: در صورتی که طلبه در سنوات انفصال از تمصیل، اشتغال به تدریس دروس رسمی موزه های علمیه داشته باشد، از شرکت در آزمون جامع معاف است.

ب) نظام آموزشی

ماده ۶: نظام آموزشی در برنامه آموزشی حوزه های علمیه حضوری، نیم سالی و درسی - ساعتی است.

ماده ۷: هر سال تحصیلی از دو نیم سال مستقل تشکیل شده و قبولی یا عدم قبولی در هر درس از هر نیم سال، به همان درس محدود می شود.

ماده ۸: در هر سال تحصیلی، علاوه بر دو نیم‌سال تحصیلی، برگزاری دوره تابستانی نیز مجاز می‌باشد.

ماده ۹: طول مدت تحصیل در برنامه آموزشی هر یک از مقاطع سطح دو و سه، به صورت معمول ۲ سال و طی ۴ نیم‌سال می‌باشد.

تبصره: کاهش سنوات تمصیل برای طلاب واجد شرایط بر اساس ضوابط مربوطه از طریق دوره‌های تابستانی^(۱) یا انتفاع درس به صورت مازاد^(۲) و یا استفاده مداکثری از تقویم آموزشی مجاز است و همچنین افزایش سنوات تمصیل با رعایت مداخل و مداکثر ساعات مجاز برای انتفاع درس در طول سطح دو و سه مداکثر تا ۱۲ نیم‌سال بلامانع است.

ماده ۱۰: ایام درسی بجز ایام امتحانی - در هر نیم‌سال ۷۰ روز بوده و در هر روز حداقل ۴ ساعت درسی در نظر گرفته می‌شود.

ماده ۱۱: برنامه درسی سطوح دو و سه حوزه‌های علمیه، شامل دروس عمومی و دروس تخصصی (هر رشته تخصصی) است.

ماده ۱۲: طلاب رشته‌های فقهی و اصولی، به طور معمول، در هر روز سه عنوان از عناوین دروس آن‌ها به «فقه و اصول» اختصاص داده شده است و سایر ساعات به دیگر موضوعات درسی اختصاص یافته است.

ماده ۱۳: طلاب شاغل به تحصیل در رشته‌های غیر فقهی و اصولی، به طور معمول، در هر روز دو عنوان از عناوین دروس آن‌ها به «فقه و اصول» اختصاص داده شده است و سایر ساعات به دیگر موضوعات درسی و دروس تخصصی رشته اختصاص یافته است.

نکته: این آیین‌نامه به طلاب رشته‌های فقهی و اصولی اختصاص دارد.

۱- دستورالعمل برگزاری دوره‌های تابستانی در بخش دوم، فصل اول آمده است.

۲- دستورالعمل اخذ درس مازاد، در بخش دوم، فصل اول آمده است.

ج) انتخاب درس

انتخاب درس به صورت عادی، حذف و یا اضافه کردن درس

ماده ۱۴: انتخاب درس قبل از شروع هر نیم سال تحصیلی انجام می شود و حذف و یا اضافه کردن درس به تعداد حداکثر دو عنوان، تا دو هفته پس از شروع نیم سال، طبق ضوابط در سامانه انجام می شود.

تبصره ۱: در دوره تابستانی، سامانه از ابتدای دوره جهت انتخاب درس فعال خواهد بود.

تبصره ۲: بر اساس نظر مدیریت استان، انتخاب درس برای هر دو نیم سال در هر سال

تمصیلی، می تواند در ابتدای همان سال تمصیلی انجام می شود.

ماده ۱۵: مقدار انتخاب درس در هر نیم سال حداقل ۲۵۰ و حداکثر ۳۱۰ ساعت می باشد.

ماده ۱۶: در صورت اتمام دروس انتخاب شده در نیم سال و امکان استمرار ایام تحصیلی

بر اساس تقویم آموزشی، واحدهای آموزشی در هر سال تحصیلی مجاز به انتخاب

حداکثر ۱۴۰ ساعت درس از دروس نیم سال بعد برای طلاب خود می باشند.

تبصره ۱: تصمیم گیری در این فصول بر عهده گروه علمی - تربیتی واد آموزشی مربوطه

می باشد.

تبصره ۲: مقدار ساعت انتخابی برای تمام سال تمصیلی بوده و تقسیم آن در طول دو نیم سال

با نظر گروه علمی - تربیتی واد آموزشی می باشد.

تبصره ۳: تأیید نهایی این انتخاب درس با شورای آموزش استان بوده و واد آموزشی پس از

تأیید، مجاز به برگزاری کلاس خواهد بود.

تبصره ۴: انتخاب دروس تمهیدیه فقه معاصر و ... که میز جدول دروس الزامی طلبه نیستند، در

مماسیه ساعات دروس طلبه تأثیری ندارد.^(۱)

ماده ۱۷: در نیم سال آخر تحصیلی در صورتی که دروس سطح طلبه با حداکثر ۲۰۰

۲- اجرا و ارائه دروس فقه معاصر، بر اساس دستورالعمل ابلاغی معاونت آموزش حوزه های علمیه خواهد بود.

ساعت درس مازاد، تکمیل شده و به پایان برسد، انتخاب درس مازاد بلامانع است.

ماده ۱۸: مجموع ساعات درسی یک طلبه در طول یک سال تحصیلی، اعم از انتخاب درس اصلی (در طول نیم سال و تابستان)، اخذ درس به صورت مازاد (اعم از حضوری در طول نیم سال و غیرحضوری تابستان)، نباید بیش از ۱۵۰۰ ساعت باشد.

ماده ۱۹: تقاضای انتخاب درس کمتر از حد معمول، در صورت تأیید اضطرار از سوی شورای واحد آموزشی، تا حداقل ۱۷۰ ساعت جایز است.

تبصره: انتفاع ساعت درس به مقدار اضطرار، حداکثر در چهار نیم سال (در مجموع سطح ۲ و ۳) مجاز است.

ماده ۲۰: در صورت وجود ناقصی از دروس نیم سال گذشته، انتخاب درس جدید در نیم سال بعد، تنها پس از انتخاب درس مذکور مجاز می باشد.

ماده ۲۱: حذف یا اضافه دروس با رعایت حداقل و حداکثر ساعات انتخاب درس، تا پایان هفته دوم هر نیم سال تحصیلی مجاز می باشد.

ماده ۲۲: حذف اضطراری یکی از درس ها، با رعایت حداقل ساعت انتخاب درس، پنج هفته مانده به پایان نیم سال تحصیلی پس از تأیید مدیر واحد آموزشی بلامانع می باشد.

انتخاب درس مازاد به صورت حضوری

ماده ۲۳: طلاب در صورت داشتن شرایط ذیل، می توانند نسبت به انتخاب درس تا حداکثر ۱۴۰ ساعت درس - مازاد بر حداکثر ساعت مجاز انتخاب درس، به صورت حضوری در نیم سال اول و دوم سال تحصیلی اقدام نمایند.

(۱) نداشتن مشکل آموزشی و انضباطی؛

(۲) رعایت انتخاب حداقل ۲۵۰ ساعت درس در نیم سال قبل؛

۳) قبولی نهایی در همه دروس انتخابی نیم سال قبل؛

۴) کسب معدل ۱۶ در دروس نیم سال قبل؛

۵) تعهد به شرکت در تمامی کلاس های درسی مطابق ضوابط؛

۶) صلاحدید و تأیید شورای واحد آموزشی محل تحصیل.

تبصره ۱: ملاک مناسبه معدل، عملکرد درسی طلبه در نیم سال متصل قبل می باشد.

تبصره ۲: شورای واحد آموزشی میتواند تا پنج هفته قبل از برگزاری امتحان، نسبت به حذف

همه یا تعدادی از دروس مازاد افزوده توسط طلاب اقدام نماید.

انتخاب درس به صورت غیر حضوری در تابستان

ماده ۲۴: طلاب در صورت داشتن شرایط ذیل، می توانند در تابستان با انتخاب حداکثر

۶۲۰ ساعت درس، بدون حضور در کلاس، نسبت به امتحان آن دروس، اقدام

نمایند:

۱) رعایت انتخاب حداقل ساعت درس مجاز در هر نیم سال در سال تحصیلی

جاری؛

۲) قبولی در همه دروس انتخابی نیم سال اول و امتحانات نوبت اصلی نیم سال دوم

سال تحصیلی جاری؛

۳) کسب حداقل نمره ۱۶ در امتحانات کتبی فقه و اصول، تفسیر، فلسفه یا

حکمت اسلامی در نیم سال دوم؛

۴) کسب حداقل معدل ۱۵ در سایر دروس؛

۵) صلاحدید و تأیید گروه علمی- تربیتی مدرسه محل تحصیل.

تبصره ۱: مضمون در امتحانات این دروس با رعایت جداول درسی و ضوابط مربوط به انتخاب درس

مانند پیش نیاز و ... مجاز می باشد.

تبصره ۲: مناسبه معدل و یا نمرات دروس ذکر شده در بندهای ۳ و ۴، براساس جدول انتخاب

درس طلاب در نیم سال دوم خواهد بود.

ماده ۲۵: نمره قبولی دروس انتخاب شده در تابستان بدون حضور در کلاس، در همه دروس ۱۶ می باشد.

انتخاب درس حضوری در دوره آموزشی تابستان

ماده ۲۶: شرکت در دوره آموزشی تابستانی و انتخاب درس در آن برای همه طلاب، با رعایت شرایط ذیل بلامانع می باشد:

- ۱) تعهد به شرکت در تمامی کلاس های درسی مطابق ضوابط؛
 - ۲) برگزاری کلاس برای هر درس مطابق جداول درسی مصوب؛
 - ۳) صلاح دید و تأیید مدیر واحد آموزشی محل تحصیل.
- تبصره: انتقاب درس عادی در دوره تابستانی فقط جهت مضور در جلسه امتحان (بدون شرکت در کلاس) در دروس تجدیدی و دروسی که جهت کسری معدل افز شده است، با تأیید مدیر و آمد آموزشی ممل تمصیل بلامانع می باشد.

د) برنامه ریزی کلاس های درسی

ماده ۲۷: حد نصاب تشکیل کلاس در ابتدای هر نیم سال، در شهر قم حداقل ۱۰ نفر و در شهرستان ها، در سطح دو و سه حداقل ۷ نفر است.

تبصره ۱: حداکثر افراد در هر کلاس درس ۲۵ نفر است.

تبصره ۲: در موارد فاص، تشکیل کلاس در کمتر یا بیشتر از مدنصاب مذکور، با پیشنهاد و آمد

آموزشی و تأیید مدیریت استان امکان پذیر می باشد.

ماده ۲۸: کلاس درس، با معرفی و حضور استاد دارای حکم تدریس رسمیت می یابد.

ماده ۲۹: استاد، موظف به حضور مستمر و تدریس کامل منبع و محدوده درسی مطابق جدول درسی هر نیم سال تحصیلی است.

ماده ۳۰: در صورتی که محدوده های درسی در طول نیم سال به پایان نرسد، واحد آموزشی و استاد موظف به برگزاری جلسات جبرانی برای آن درس می باشند.

ماده ۳۱: در صورتی که واحد آموزشی برای تکمیل محدوده درس نیاز به اضافه کردن

ساعات درسی داشته باشد؛ معاون آموزش آن واحد آموزشی می تواند با پیشنهاد و تصویب آن در شورای واحد آموزشی در این خصوص اقدام نماید. هم چنین کم کردن ساعات درسی به شرط تکمیل محدوده و عدم اختلال در یادگیری طلاب، تا سقف ۲۰ درصد ساعات تعیین شده برای هر درس با پیشنهاد معاون آموزش واحد آموزشی و تصویب آن در شورای واحد آموزشی بلامانع است.

ماده ۳۲: عدم استفاده از منبع آموزشی تأیید شده و یا عدم ارائه درس بر اساس محدوده های ابلاغ شده، موجب حذف درس و نمره آن خواهد شد.

ماده ۳۳: مدت زمان هر جلسه درس، ۵۰ دقیقه می باشد و ارائه درس در جلسات ۹۰ دقیقه ای (که بعضاً بجای دو جلسه محاسبه می کنند)، مجاز نمی باشد.

ماده ۳۴: چنانچه استادی قادر به حضور در کلاس درس نباشد، موظف است تا پیش از شروع کلاس، مدیریت واحد آموزشی را مطلع سازد تا جهت اطلاع رسانی به طلاب یا جایگزینی استاد، تدبیر لازم اندیشیده شود.

ماده ۳۵: اساتید می توانند با صلاح دید شورای واحد آموزشی، در طول هر نیم سال تحصیلی، تا سقف ۲۵ درصد افزون بر ساعات هر درس را، جلسه مشاوره و پرسش و پاسخ برگزار کنند.

ماده ۳۶: اساتید موظف به تدریس محدوده های «الزامی تدریس» کتاب های فقهی و اصولی هستند و امتحان از محدوده های «الزامی تدریس» می باشد. البته تدریس محدوده های «مطالعاتی» نیز در صورت برنامه ریزی، مورد تأکید است.

هـ) فعالیتهای درسی

مقدمه

در راستای اجرای مناسب آیین نامه آموزشی در زمینه فعالیتهای درسی طلاب، شیوه نامه اجرای آن به منظور ساماندهی فعالیتهای درسی طلاب واحدهای آموزشی سطوح عالی حوزه های علمیه و احتساب آن در ارزشیابی تحصیلی به شرح ذیل تدوین گردید:

ماده ۳۷: مصادیق فعالیت‌های درسی عبارتند از:

- (۱) حضور فعال و منظم در مباحثه؛
- (۲) پاسخ به پرسش‌های کلاسی (ارزیابی علمی طلبه توسط استاد)؛
- (۳) موفقیت در امتحانات هفتگی (حداقل دو امتحان در هر نیم سال تحصیلی)؛
- (۴) انجام تحقیق درسی و تکالیف پژوهشی تعیین شده از سوی استاد در هر سال تحصیلی.
- (۵) مباحثه.

ماده ۳۸: در هر نیم سال تحصیلی اختصاص ۵ نمره از ۲۰ نمره هر درس دارای کلاس به یک یا چند یا همه فعالیت‌های درسی و کلاسی طلبه مجاز بوده و بقیه نمره نهایی درس به امتحان کتبی اختصاص می‌یابد.

تبصره: اختصاص نمره بیشتر به فعالیت درسی با تصویب شورای آموزش استان و برای فعالیت‌های پژوهشی تا سقف مجموع ۸ نمره از ۲۰ نمره نهایی مجاز می‌باشد.

ماده ۳۹: مرجع تأیید و تصویب درس‌های دارای فعالیت درسی، اقسام و موضوعات و منابع پژوهشی در درس‌های دارای فعالیت درسی پژوهشی، گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی است.

تبصره: در صورتی که وامد آموزشی قصد دارد برای برمی از دروس خود پژوهش درسی قرار دهد؛ لازم است در مورد هر نیم سال تمصیلی دقت لازم را به عمل آورد تا تعادل لازم در تعداد درس‌های دارای فعالیت‌های درسی و پژوهشی مفظ شود و طلبه فرصت پژوهش داشته باشد.

مباحثه

- ماده ۴۰: الزامی کردن مباحثه در دروس و اختصاص تمام ۵ نمره از فعالیت‌های کلاسی آن به مباحثه با پیشنهاد استاد درس و تأیید گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی، بلامانع می‌باشد.
- ماده ۴۱: در جلسه مباحثه به بازخوانی، بررسی، تبیین و نقد مباحث و مطالبی که در محدوده درسی مصوب و توسط استاد ارائه شده است، پرداخته می‌شود.
- ماده ۴۲: گروه‌های مباحثه توسط خود طلاب و با نظارت، مشورت و تأیید استاد همان درس و حداکثر تا دو هفته اول شروع آن درس تشکیل می‌شود.
- ماده ۴۳: ضرورت دارد گروه‌های مباحثه بعد از تشکیل، جهت ثبت به معاونت آموزش واحد آموزشی اطلاع داده شود.
- ماده ۴۴: معاونت آموزش واحد آموزشی می‌تواند در هر گروه مباحثه، یک نفر را به عنوان دبیر گروه انتخاب نماید.
- ماده ۴۵: وظایف دبیر گروه مباحثه عبارت است از:
- ۱) اطلاع‌رسانی و تعیین زمان و مکان جلسات؛
 - ۲) مدیریت جلسات و تنظیم زمان برای ارائه و یا نقد مباحث توسط اعضا؛
 - ۳) انجام حضور و غیاب جلسات و ارائه آن به استاد؛
 - ۴) هماهنگ کننده و رابط میان گروه و استاد و یا مدیریت واحد آموزشی.
- ماده ۴۶: تعیین مکان و زمان مباحثه بر عهده طلاب می‌باشد.
- تبصره: در صورتی که مدیریت واحد آموزشی، جلسه مباحثه را در زمان و مکان فاسی، ضروری اعلام نماید، تبعیت از آن برای گروه‌های مباحثه ضروری فواهد بود.
- ماده ۴۷: زمان مباحثه به ازاء هر دو جلسه درس، حداقل یک جلسه مباحثه ۴۵ دقیقه‌ای می‌باشد.
- ماده ۴۸: جهت اختصاص یافتن نمره مباحثه به طلبه، حضور طلبه در حداقل ۸۰ درصد جلسات مباحثه ضروری می‌باشد.
- ماده ۴۹: نمره‌دهی در مباحثه توسط استاد همان درس و بر اساس ملاک‌هایی همچون حضور منظم و آمادگی علمی در جلسات انجام می‌شود.

پژوهش درسی

ماده ۵۰: پژوهش درسی از مهم ترین مصادیق فعالیت های درسی است که مورد تأکید می باشد.

ماده ۵۱: الزامی کردن پژوهش درسی در دروس پایه های هفتم و نهم در یکی از موضوعات فقهی و یا اصولی و اختصاص تمام ۵ نمره فعالیت های درسی به آن، با پیشنهاد استاد درس و تأیید گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی، بلامانع می باشد. تبصره: فرایند انتقاب دروس مذکور همانند سایر دروس و مطابق شرایط و ضوابط مندرج در آیین نامه های مربوطه خواهد بود.

ماده ۵۲: هر پژوهش دارای دو مرحله فعالیت با عنوان ۱. «تدوین طرح نامه پژوهشی و انجام تحقیق»، ۲. «تدوین و ارائه گزارش تحقیق» خواهد بود که نمره بخش اول در درس انتخابی نیم سال اول و نمره بخش دوم در درس انتخابی نیم سال دوم، ثبت می شود.

تبصره ۱: با توجه به دو مرحله ای بودن پژوهش درسی، در صورت تعیین یک درس در یک نیم سال برای پژوهش درسی، انتقاب متناظر همان درس در نیم سال بعد برای پژوهش درسی الزامی است.^(۱)

تبصره ۲: هر یک از دروس معین شده برای پژوهش درسی، دارای نمره مستقل بوده و ۵ نمره از نمره نهایی آن درس اختصاص به فعالیت پژوهشی دارد.

ماده ۵۳: هر پژوهش (در هر دو فعالیت) زیر نظر یک نفر از اساتید واجد شرایط واحد آموزشی به عنوان استاد راهنما انجام می شود.

ماده ۵۴: استاد راهنما در صورت داشتن شرایط، استاد همان درس بوده و انتخاب استاد

۱- مثال: در صورتی که گروه علمی تربیتی برای درس فقه ۱ در پایه هفتم، انجام فعالیت پژوهشی را الزامی کند، در این صورت درس فقه ۲ نیز در نیم سال بعد دارای پژوهش خواهد بود. بر همین اساس ۵ نمره فعالیت درسی در فقه ۱ به موضوع «تدوین طرح نامه پژوهشی و انجام تحقیق» و ۵ نمره فعالیت درسی در فقه ۲ به موضوع «تدوین و ارائه گزارش تحقیق»، اختصاص خواهد یافت. لذا یک طلبه در پایه هفتم، یک سال برای انجام پژوهش فرصت داشته و با توجه به نوع برنامه ریزی، از ظرفیت نمرات دو درس استفاده خواهد کرد.

راهنما از میان سایر اساتید واحد آموزشی با لحاظ کلیه شرایط و ضوابط با تأیید گروه علمی- تربیتی بلامانع می باشد.

ماده ۵۵: مسئولیت و وظایف استاد راهنما عبارت است از:

۱) هدایت و راهنمایی علمی و روشی طلاب در انجام پژوهش درسی در تمامی مراحل پژوهش؛

۲) ارزیابی پژوهش های درسی و اعلام نمره مربوطه در هر نیم سال تحصیلی؛

۳) شرکت در برنامه های توجیهی و دانش افزایی اساتید راهنما.

ماده ۵۶: شرایط استاد راهنما:

۱. دارا بودن حداقل ۵ سال سابقه تدریس در دروس فقه و یا اصول سطوح عالی؛

۲. داشتن سابقه فعالیت های پژوهشی و یا شرکت در دوره های دانش افزایی پژوهشی؛

۳. دارا بودن حکم تدریس.

تبصره: در صورت برافروختن اساتید دروس مربوطه از شرایط لازم پژوهشی، اولویت در راهنمایی

پژوهش های درسی طلاب با ایشان بوده؛ در غیر این صورت، انتخاب استاد راهنما از میان سایر

اساتید و امده آموزشی با لحاظ شرایط مورد نظر و با تأیید گروه علمی- تربیتی و امده آموزشی می باشد.

ماده ۵۷: انجام فعالیت های پژوهشی طلاب به صورت فردی بوده و انجام آن به صورت

گروهی با تأیید گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی و با رعایت شرایط و ضوابط ابلاغی معاونت پژوهش بلامانع می باشد.

ماده ۵۸: شرایط و ضوابط تدوین، راهنمایی و ارزیابی هر یک از مراحل فعالیت های پژوهشی، مطابق دستورالعمل ابلاغی معاونت پژوهش حوزه های علمیه می باشد.

ماده ۵۹: ارائه فعالیت پژوهشی هر درس، قبل از برگزاری امتحان کتبی آن درس

ضروری است و تصمیم گیری در خصوص تمدید زمان آن بر عهده گروه علمی-

تربیتی واحد آموزشی می باشد.

ماده ۶۰: زمان اختصاصی راهنمایی برای هر مورد پژوهشی حداقل ۵ و حداکثر ۱۰ ساعت می باشد.

تبصره: افزایش زمان مداکتری برای راهنمایی پژوهش با تأیید گروه علمی - تربیتی و امد آموزشی، بلامانع می باشد.

ماده ۶۱: پرداخت حق الزحمه اساتید راهنما بر اساس دستورالعمل پرداختی گروه های علمی- تربیتی خواهد بود.

ماده ۶۲: انتخاب دو درس دارای پژوهش درسی به صورت همزمان در یک نیم سال تحصیلی و هم چنین انتخاب دروس دارای فعالیت پژوهشی «تدوین و ارائه گزارش تحقیق» قبل از دروس دارای فعالیت پژوهشی «تدوین طرح نامه پژوهش و انجام تحقیق» مجاز نمی باشد.

تبصره: در موارد فاص و ضروری، پس از تقاضای طلبه و تأیید گروه علمی- تربیتی انجام دو فعالیت پژوهشی در یک نیم سال بلامانع است.

ماده ۶۳: انتخاب دروس دارای پژوهش در دوره تابستانی مجاز نمی باشد.

ماده ۶۴: در اتخاذ تمهیدات لازم در خصوص نحوه و زمان ارائه دروس پژوهشی در هر نیم سال تحصیلی و هم چنین تناسب تعداد پژوهش ها با وقت استاد و طلبه، بر عهده معاون آموزش واحد آموزشی است.

ماده ۶۵: کلیه مراحل اجرای دستورالعمل های مربوط به پژوهش درسی با نظارت معاون پژوهش واحد آموزشی و تحت اشراف مدیر واحد آموزشی می باشد.

ماده ۶۶: نظارت بر پژوهش های درسی واحد آموزشی بر عهده معاون پژوهش واحد آموزشی است.

ماده ۶۷: ارائه مشاوره علمی و پژوهشی به طلاب و اساتید در صورت لزوم، پیگیری و تأمین زیرساخت های نرم افزاری و سخت افزاری مورد نیاز و اجرای برنامه مناسب آموزش مهارت های پژوهشی به طلاب و سایر وظایف محول بر اساس دستورالعمل ابلاغی معاونت پژوهش حوزه های علمیه، بر عهده معاون پژوهش واحد آموزشی و تحت اشراف مدیر واحد آموزشی است.

حدیث خوانی

مقدمه

پیرو برگزاری جلسات «حدیث خوانی»، در سالیان اخیر در حوزه علمیه قم و استقبال اساتید و طلاب از آن، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه برای سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵، «دستورالعمل حدیث خوانی» به شرحی که در ادامه آمده است، را تدوین کرده است. «حدیث خوانی»، به نقل و قرائت حدیث از منابع معتبر و مرجع حدیثی شیعه که توسط اساتید واجد شرایط، در قالب جلسات اختصاصی در سطح عالی، ارائه می‌گردد، گفته می‌شود.

یادآوری: اجرای این برنامه و امتیازات آن مخصوص طلاب و اساتید شاغل به تحصیل و تدریس در سطوح عالی و خارج می‌باشد. واحدهای آموزشی سراسر کشور در صورت داشتن شرایط، می‌توانند مطابق ضوابطی که در ادامه آمده است، نسبت به اجرای این موضوع، اقدام نمایند.

الف) عناوین دروس و نحوه تعیین آن‌ها

ماده ۶۸: دروس «حدیث خوانی»، دروسی غیر الزامی در برنامه درسی حوزه‌های علمیه بوده و در سطح دو، سه و دروس خارج حوزه‌های علمیه ارائه می‌شود.

ماده ۶۹: موضوعات و عناوین دروس «حدیث خوانی»، منابع مورد تأیید، محدوده‌های دروس و ساعات آن، قبل از شروع هر سال تحصیلی توسط معاونت آموزش ابلاغ می‌گردد.

ماده ۷۰: ارائه دروس «حدیث خوانی» در هر واحد آموزشی، مطابق جدول مندرج در بند «ب» همین دستورالعمل می‌باشد.

ماده ۷۱: درانتخاب و ارائه دروس «حدیث خوانی» توجه به شرایط و نکات ذیل ضروری می‌باشد:

- داشتن استاد واجد شرایط مطابق شرایط مندرج در بند «ج» همین دستورالعمل؛
- داشتن فضای آموزشی مناسب؛
- در دسترس بودن منابع درسی برای طلاب و اساتید؛

- امکان نظارت کامل اجرایی و محتوایی نسبت به دروس مدیریت واحد آموزشی؛
- ضرورت علمی و تحصیلی برای ارائه دروس به تشخیص مدیریت واحد آموزشی.

ب) جدول برنامه درسی و منابع آن

ماده ۷۲: جدول دروس «حدیث خوانی» برای سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ به شرح ذیل می باشد:

ردیف	سطح	پایه	نام درس
۱	دو	پایه ۸	حدیث خوانی رجال
۲	سه	پایه ۹	حدیث خوانی رجال
۳	سه	پایه ۱۰	حدیث خوانی درایه
۴	چهار	خارج	حدیث خوانی فقه

تبصره: تغییر در عناوین دروس، به پیشنهاد گروه علمی تربیتی واحد آموزشی و تأیید معاونت آموزش موزه های علمی، بلامانع است.

ماده ۷۳: منابع آموزشی دروس مندرج در ماده قبل، براساس جدول ذیل بوده و محدوده هریک از منابع نیز توسط معاونت آموزش ستاد اعلام می شود:

ردیف	عنوان منبع
۱	الکافی (مرحوم کلینی رحمته الله علیه)
۲	نهج البلاغه
۳	صحیفه سجادیه
۴	کمال الدین و تمام النعمه (شیخ صدوق رحمته الله علیه)
۵	الغدیر

تبصره: تغییر در منابع دروس و ممدوده های درسی آن، به پیشنهاد گروه علمی _ تربیتی واحد آموزشی و تأیید معاونت آموزش موزه های علمی، بلامانع است.

ماده ۷۴: هر عنوان درسی «حدیث خوانی»، دارای حداقل ۳۰ جلسه آموزشی می باشد. تبصره: برگزاری جلسات کمتر در دروس «مدیث خوانی»، به شرط اتمام ممدوده، تا سقف ۲۵

جلسه درسی، بلامانع است. برگزاری تعداد بیشتر جلسات درسی بیشتر با نظر گروه علمی.

تربیتی واهد آموزشی (در قم: معاونت آموزش سطوح عالی قم) بلامانع است.

ماده ۷۵: نوع برگزاری دروس به صورت حضوری می باشد. اجرای این درس در برنامه درسی طلاب مشمول مصوبه ۳۰۶ شورای عالی حوزه های علمیه (موضوع ضوابط برنامه درسی غیرحضوری سطوح عالی)، به شرط حضور طلاب در جلسات درسی، مجاز می باشد.

ج) شرایط داوطلبان تدریس

ماده ۷۶: دارا بودن شرایط عمومی ذیل برای تدریس دروس «حدیث خوانی»، ضروری می باشد:

۱. برخورداری از تقوا و صلاحیت اخلاقی لازم برای تدریس؛
۲. التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی و ولایت فقیه؛
۳. عدم گرایش به باندها و گروه های منحرف؛
۴. به توانایی جسمی و روحی لازم برای تدریس؛
۵. سلامت فکری و اعتقادی؛
۶. تلبس دائم به لباس مقدس روحانیت؛
۷. قدرت بیان و تفهیم مطالب؛
۸. برخورداری از صلاحیت علمی در زمینه حدیث و دیگر علوم پیرامونی آن؛
۹. دارا بودن حداقل مجوز تدریس (مطابق شرایط و ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه های علمیه) در مقطع سطوح عالی حوزه های علمیه (و متناسب بودن درس با مقطع تدریس)؛

تبصره ۱: بکارگیری از اساتید غیرمجلس، در موارد ضروری و با تشفیص و تأیید معاونت تهذیب

استان، بلامانع است.

تبصره ۲: امرار صلاحیت های بندهای ۱ تا ۶ توسط معاونت امور صیانتی و سایر موارد توسط

معاونت آموزش استان، انجام می شود.

تبصره ۳: در موارد ضروری و با تشفیص مدیریت امور اساتید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، عدم رعایت بند ۹، بلامانع است.

ماده ۷۷: تعیین شرایط اختصاصی برای داوطلبان تدریس، بر عهده معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌باشد.

ماده ۷۸: احراز صلاحیت علمی داوطلبان تدریس، پس از بررسی و تأیید شرایط مندرج در بند «ج» همین دستورالعمل، طی یک مصاحبه علمی- مهارتی توسط گروه علمی- تربیتی واحد آموزشی و سپس تأیید امور اساتید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، انجام می‌شود.

د) نحوه انتخاب و ارائه درس «حدیث خوانی»

ماده ۷۹: هر استاد می‌تواند در طول سال تحصیلی، یک عنوان درس از دروس «حدیث خوانی» را انتخاب و نسبت به تدریس آن اقدام نماید. ارائه دروس بیشتر، در صورت داشتن ضرورت با نظر گروه علمی- تربیتی واحد آموزشی، مجاز می‌باشد.

ماده ۸۰: برگزاری جلسات توجیهی و دانش‌افزایی برای اساتید متقاضی تدریس دروس «حدیث خوانی»، ضروری است و نحوه برگزاری این جلسات بر اساس نظر مدیریت استان و با هماهنگی امور اساتید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه خواهد بود.

ماده ۸۱: حضور اساتید متقاضی تدریس در جلسات توجیهی و دانش‌افزایی دروس «حدیث خوانی»، ضروری است و در صورت وجود مانع و یا عدم ضرورت حضور برای برخی از اساتید، تصمیم‌گیری بر عهده گروه علمی- تربیتی واحد آموزشی و در قم بر عهده معاونت آموزش حوزه علمیه قم خواهد بود.

ماده ۸۲: نحوه و زمان انتخاب درس، تعیین ایام و ساعت تدریس، تعیین نماینده، حضور و غیاب و ضوابط آن و... مطابق ضوابط و دستورالعمل‌های ابلاغی در مورد دروس اصلی سطوح عالی حوزه‌های علمیه است.

ماده ۸۳: در پایان هر سال تحصیلی، از اساتید این دروس، «ارزیابی تدریس»، مطابق ضوابط و دستورالعمل‌های اجرایی آن (همانند دیگر دروس متداول سطوح عالی حوزه‌های علمیه) به عمل می‌آید.

ه) شرایط طلاب متقاضی شرکت در دروس

ماده ۸۴: همه طلاب شاغل به تحصیل در سطوح عالی و خارج حوزه‌های علمیه، می‌توانند در دروس «حدیث خوانی» شرکت کنند.

ماده ۸۵: داشتن دروس مرتبط با درس «حدیث خوانی» (مطابق جدول ذیل) برای استفاده از امتیازات این درس ضروری می‌باشد. در غیر این صورت امتیازات لحاظ نشده و برای دیگر سال‌های تحصیلی نیز قابل استفاده نمی‌باشد.

ماده ۸۶: دروس مرتبط با درس «حدیث خوانی» عبارتند از:

ردیف	پایه	سطح	نام درس
۱	دو	پایه ۸	رجال
۲	سه	پایه ۹	رجال
۳	سه	پایه ۱۰	درایه
۴	چهار	خارج	خارج فقه

و) امتحانات و امتیازات شرکت در دروس

ماده ۸۷: زمان انتخاب دروس «حدیث خوانی»، همزمان با انتخاب درس در هر سال و یا نیم سال تحصیلی است.

ماده ۸۸: انتخاب همزمان چندین درس «حدیث خوانی» در هر سال تحصیلی مجاز نمی‌باشد و همچنین امتیازات آن نیز صرفاً برای یک درس در هر سال تحصیلی، محاسبه می‌گردد.

ماده ۸۹: در پایان هر سال تحصیلی، از دروس «حدیث خوانی»، امتحان کتبی گرفته شده و امتیازات بر اساس نمره طلبه، محاسبه می‌گردد.

تبصره: نحوه برگزاری امتحانات دروس «مدیث‌فوانی» همانند دیگر دروس سطح عالی می‌باشد

ماده ۹۰: حداقل نمره قبولی برای محاسبه حداقل امتیازات، ۱۲ می باشد.

ماده ۹۱: طراحی سؤال و تصحیح اوراق، تاریخ و ساعت و مکان آزمون، همانند دیگر دروس سطوح عالی حوزه های علمیه می باشد.

ماده ۹۲: آزمون تنها از منبع و محدوده تدریس شده و مورد تأیید (مطابق جدول مندرج در بند «ب» همین دستورالعمل)، خواهد بود.

ماده ۹۳: در صورت قبولی طلاب در درس «حدیث خوانی»، تا سقف ۳ نمره تشویقی به نمره نهایی درس مرتبط با حدیث خوانی (مطابق جدول مندرج در بند «ه» همین دستورالعمل)، اضافه می گردد.

تبصره ۱: نمونه مناسبه نمره تشویقی تا سقف تعیین شده، بر اساس درصد نمره برگه امتحانی می باشد.

تبصره ۲: اضافه شدن نمره تشویقی، منوط به افز نمره قبولی ۱۲ در امتحان کتبی درس مرتبط می باشد.

تبصره ۳: در صورت داشتن چند درس مرتبط دارای نمره قبولی امتحان کتبی از چند پایه در یک سال تمصیلی و از طرفی یک درس «مدیث فحانی»، امتیاز افز شده به درس پایه پایین تر تعلق فواهد گرفت.

تبصره ۴: در صورت عدم وجود درس مرتبط، نمره و امتیازات ذفیره فواهد شد و برای دروس دیگر نیز محاسبه نمی شود.

ماده ۹۴: نحوه و تعداد شرکت مجدد در امتحانات «حدیث خوانی»، همانند دیگر دروس متداول حوزه های علمیه می باشد.

ماده ۹۵: امتیازات «حدیث خوانی» تنها در صورت رعایت این دستورالعمل، داده خواهد شد.

شیوه محاسبه نمرات

ماده ۹۶: اعمال و ثبت نمره فعالیت‌های درسی قبل از آغاز امتحانات الزامی است و پس از امتحانات، نمره کلاسی ثبت شده، نهایی تلقی شده و امکان ویرایش وجود نخواهد داشت.

ماده ۹۷: نمره امتحانات کتبی پایان هر نیم سال از ۲۰ می باشد.

ماده ۹۸: در صورت تعیین لزوم اختصاص فعالیت‌های کلاسی و پژوهشی به یک درس؛ نمره پایان نیم سال آن درس به صورت خودکار از حاصل جمع «نمره فعالیت درسی» و «نمره امتحان کتبی» (به صورت ۱۵+۵) محاسبه می گردد.

تبصره ۱: اختصاص تمام ۵ نمره فعالیت‌های کلاسی به یک یا چند یا همه مصادیق فعالیت‌های کلاسی با نظر استاد آن درس بلامانع است.

تبصره ۲: در صورتی که تعداد فعالیت‌های انتخابی بیش از یک مورد باشد تأثیر آنها در نمره نهایی مربوط به فعالیت درسی به صورت مساوی خواهد بود.

ماده ۹۹: نمره هر یک از فعالیت‌های درسی در سامانه از ۲۰ نمره ثبت می شود.

ماده ۱۰۰: تبدیل نمرات ۲۰ نمره‌ای هر یک از بخش‌های فعالیت درسی به یک نمره معدل و در نهایت تبدیل آن به ۵ نمره توسط سامانه، به صورت خودکار و به شرح ذیل انجام می پذیرد:

نمره کتبی پایان ترم	نمره کلاسی	نمره ۵				نمره نهایی درسی
		پرسش و پاسخ درسی	مباحثه	تحقیق و پژوهش	امتحان هفتگی	
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
۲۰ یا ۱۵+۵	C	B	A			

A: مجموع بخش‌های فعالیت درسی بوده که ارزش گذاری اولیه هر یک ۲۰ نمره می باشد و در نهایت مجموع آنها در جدول B معدل گیری شده و تبدیل به یک نمره واحد می گردد.

B: معدل به دست آمده از مجموع فعالیت‌های درسی جدول A می‌باشد که بر اساس نمره ۲۰ ثبت می‌گردد.

C: ۲۰ نمره امتحان کتبی پایان هر نیم‌سال است.

(B+C) در صورت ثبت نمره فعالیت درسی در جدول، به صورت خودکار سامانه نمره نهایی نیم‌سال را به صورت ۱۵+۵ محاسبه کرده و در صورت عدم ثبت نمره فعالیت درسی نمره امتحان کتبی فقط ۲۰ نمره محاسبه می‌گردد. لذا طرح سؤال امتحان کتبی نیم‌سال تحصیلی ۲۰ نمره می‌باشد تا امکان برگزاری درس بدون لحاظ ۵ نمره فعالیت درسی نیز وجود داشته باشد.

ماده ۱۰۱: ملاک محاسبه نمره فعالیت‌های درسی با نمره امتحان کتبی، کسب حداقل نمره قبولی ۱۲ از امتحان کتبی می‌باشد.

ماده ۱۰۲: نمره نهایی هر درس در نیم‌سال، شامل نمره اخذ شده از نمره فعالیت درسی و نمره کتبی آن درس (به صورت ۱۵+۵) می‌باشد.

ماده ۱۰۳: شرط قبولی در یک درس، کسب حداقل نمره ۱۲ از امتحان کتبی و کسب معدل ۱۲ از مجموع امتحان کتبی و فعالیت‌های کلاسی (درسی و پژوهشی) آن درس در پایان هر نیم‌سال می‌باشد.

ماده ۱۰۴: در صورتی که ارائه درس در اولین حضور طلبه در کلاس همراه با پژوهش، نمره کلاسی و ... باشد، نمره پژوهشی اخذ شده توسط طلبه، در امتحان مرحله تجدیدی و استادیاری هم لزوماً لحاظ می‌گردد و امتحان درس استادیاری یا تجدیدی از ۱۵ نمره محاسبه خواهد شد.

ماده ۱۰۵: با فرض لحاظ ۵ نمره فعالیت‌های درسی، امتحان تجدیدی هر نیم‌سال فقط به صورت امتحان کتبی ۲۰ نمره‌ای برگزار می‌گردد و در صورت عدم کسب حداقل نمره ۱۲ در امتحان تجدیدی، همان نمره تجدیدی به عنوان نمره نهایی آن نیم‌سال ثبت خواهد شد.

و) برنامه‌ریزی و اجرای دوره تابستانی

مقدمه

به منظور فراهم آوردن امکان استمرار تحصیل در طول سال، کم کردن تعطیلات، برنامه‌ریزی علمی در اوقات فراغت طلاب و ایجاد امکان پیشرفت تحصیلی برای طلاب متقاضی، دوره آموزشی تابستانی برگزار می‌گردد.

امور اجرایی و آموزشی دوره

ماده ۱۰۶: واحدهای آموزشی و یا مدیریت‌های استانی که دارای شرایطی همانند داشتن فضای آموزشی مناسب، امکانات اسکان و رفاه طلاب، اساتید و... باشند، می‌توانند نسبت به برگزاری دوره آموزشی تابستانی برای طلاب خود و یا طلاب چندین واحد آموزشی دیگر در محدوده مدیریت استانی و یا سایر مدیریت‌های استانی، اقدام نمایند

ماده ۱۰۷: برگزاری دوره‌های تابستانی با درخواست واحد آموزشی و پس از اخذ مجوز از شورای آموزش استان و طبق ضوابط و شرایط ابلاغی معاونت آموزش ستاد بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۰۸: کلیه امور اجرایی دوره اعم از ثبت نام طلاب، برگزاری کلاس‌ها، ثبت نمرات و... توسط واحد آموزشی مجری و با نظارت معاونت آموزش مدیریت استانی انجام می‌شود.

ماده ۱۰۹: زمان برگزاری دوره‌های آموزشی تابستانی مطابق تقویم تحصیلی ابلاغی در هر سال می‌باشد.

تبصره: هر گونه تغییر در زمانبندی ابلاغی با تصویب شورای آموزش استان و لحاظ کلیه شرایط و ضوابط بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۱۰: واحد آموزشی مجری دوره، جهت تصمیم‌گیری و اخذ مجوز اجرای دوره تابستانی، حداکثر تا قبل از پایان نیم سال دوم اقدام نماید.

تبصره: تصمیم‌گیری در فصول دوره‌های آموزشی تابستانی و امدهای آموزشی مجری برنامه

آموزشی سطوح دو و سه در قم، بر عهده معاونت آموزش موزه علمیه قم می‌باشد.

ماده ۱۱۱: رعایت نکات ذیل در ارائه درخواست برای برگزاری دوره و هم‌چنین

تصمیم‌گیری در خصوص دوره‌های آموزشی ضروری می‌باشد:

۱- داشتن مجوز ارائه دروس مطابق مجوز تأسیس واحدهای آموزشی و مدیریت‌های استانی؛

۲- وجود امکانات اجرای دوره اعم از امکانات رفاهی، علمی و آموزشی در محل برگزاری دوره؛

۳- معرفی اساتید رسمی یا دارای مجوز تدریس در مواد درسی ارائه شده؛

۴- ارائه جداول درسی، تقویم آموزشی، نحوه ارائه برنامه‌های فوق‌العاده فرهنگی و تربیتی و... به صورت تفصیلی در زمان ارائه پیشنهاد و بررسی درخواست؛

۵- برگزاری کلاس‌های درسی مطابق جداول درسی و سایر آیین‌نامه‌های مربوطه.

ماده ۱۱۲: برگزاری دوره، بدون اخذ مجوز، موجب عدم تأیید دروس، نمرات و... خواهد شد.

ماده ۱۱۳: رعایت کلیه ضوابط آموزشی و درسی، امتحانی، قبولی، تجدیدی، ثبت نمره و... بر اساس آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی، ضروری می‌باشد.

ماده ۱۱۴: برگزاری حداقل ۸۰ درصد از ساعات هر درس مطابق جداول درسی و به صورت حضوری، الزامی می‌باشد.

ماده ۱۱۵: ارائه دروس در دوره‌های آموزشی تابستانی برای گروه‌های ذیل می‌باشد:

۱- متقاضیان ادامه تحصیل به صورت حضوری؛

۲- متقاضیان تکمیل نواقصی دروس گذشته.

تبصره: مضور طلابی که در نیم‌سال دوم درسی را تجدید شده‌اند در کلاس آن درس در دوره

تابستانی افتیاری و در امتحان آن درس با تأیید مدیر یا معاون آموزش مدرسه مبدأ بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۱۶: حضور طلاب در دوره آموزشی تابستانی، اختیاری می باشد.

تبصره ۱: در صورت عدم تداقل دوره تابستانی با فعالیت های تبلیغی طلاب، واحد آموزشی میتواند دوره تابستانی را برای طلاب فود الزامی نماید.

تبصره ۲: در صورتی که یک واحد آموزشی مضور طلاب را در دوره تابستانی الزامی نماید، مضور طلاب در آن دوره الزامی است.

تبصره ۳: الزامی یا اختیاری بودن مضور طلاب در دوره، براساس مجوز شورای آموزش استان می باشد.

ماده ۱۱۷: طلاب با شرط انتخاب حداقل ۷۰ ساعات درسی، مجاز به ثبت نام در دوره می باشند.

ماده ۱۱۸: شرایط ثبت نام در دوره آموزشی تابستانی به شرح ذیل می باشد:

۱- داشتن پرونده فعال آموزشی؛

۲- تعهد به حضور مستمر در برنامه ها و کلاسهای درسی دوره؛

۳- ارائه معرفی نامه و تأییدیه اخلاقی از واحد آموزشی مبدأ به مدیر واحد آموزشی مجری دوره و با تأیید مدیریت استانی مبدأ و مقصد.

ماده ۱۱۹: نمره قبولی برای طلاب شرکت کننده در دوره حضوری تابستان، در همه دروس، ۱۲ می باشد.

تبصره: نمرات دروس در سامانه به صورت مستقل و مطابق هر عنوان درسی ثبت می گردد.

ماده ۱۲۰: در صورت عدم کسب نمره قبولی در امتحان درس های دوره، تصمیم گیری در مورد وضعیت طلبه شامل: (امتحان مجدد طلبه در همان دوره و یا نیم سال بعد و یا حضور مجدد در کلاس های درسی در طول سال تحصیلی) بر عهده گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی می باشد.

فصل دوم: جداول دروس و منابع آموزش

الف) جداول و منابع درسی رشته‌های فقهی و اصولی

نکات:

۱. عناوین دروس و محدوده درسی برای هر دو گروه «رشته‌های فقهی و اصولی» و «رشته‌های غیر فقهی و اصولی» مشابه بوده و تفاوت در تعداد عناوین می‌باشد. برای مثال: در سطح ۲ درس «اصول فقه ۱» و درس «اصول فقه ۲/۱» در هر دو گروه از حیث عنوان و محدوده یکی است ولی برای طلاب رشته‌های تخصصی دروس «اصول فقه ۲/۲»، «اصول فقه ۳»، «اصول فقه ۴» و «اصول فقه ۵» الزامی نیست و دروس «اصول فقه ۶» و «اصول فقه ۷» را با عنوان «اصول فقه ۳» و «اصول فقه ۴» بدون تغییر در محدوده، می‌گذرانند.

۲. کتاب «دروس فی علم الاصول» «الحلقة الثالثة» کتاب بدیل کفایه الاصول آخوند خراسانی، می‌باشد.

۳. معرفی چندین منبع در برخی از دروس به عنوان بدیل بوده و طلاب و اساتید به انتخاب خود می‌توانند یکی از این منابع را برای تدریس و تدرس انتخاب نمایند.

تبصره ۱: در صورتی که طلاب در ابتدای سطح سه در دروس اصول فقه، یکی از دو کتاب کفایه و یا ملقه ثالثه را انتخاب نمایند؛ تا پایان سطح سه باید دروس اصول را با همان کتاب ادامه داده و به پایان برسانند و مجاز به تغییر منبع در مین تمصیل نیستند.

تبصره ۲: در صورتی که طلاب در ابتدای سطح دو در دروس فلسفه، یکی از دو کتاب بدایة المکمه و یا شرح تجمید را انتخاب نمایند تا پایان سطح دو باید دروس فلسفه را با همان کتاب ادامه داده و به پایان برسانند و مجاز به تغییر منبع در مین تمصیل نیستند. همچنین در صورت انتخاب کتاب شرح تجمید در سطح دو، مجاز به تغییر منبع در فلسفه سطح سه به نهایه نیز نخواهند بود.

۴. محدوده‌های تعیین شده برای دروس فقه و اصول (رسائل و مکاسب) شامل محدوده‌های مطالعاتی^(۱) و الزامی تدریس می‌باشد.

۱- محدوده‌های مطالعاتی کتاب رسائل و مکاسب در پیوست انتهای آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۱۲۱: تدریس دروس تنها براساس کتاب و نسخه معرفی و ابلاغ شده توسط معاونت آموزش مجاز می باشد.

محدوده های درسی سطح عالی حوزه های علمیه، بر اساس سنت های حوزه، علمیت، اولویت و مطابقت با زمان تحصیل طلاب، تعیین و برنامه ریزی شده است. تلاش تمامی فضلا، اساتید، مدیران و طلاب حوزه های علمیه همواره بر این است که محدوده های درسی در مدت زمان تحصیل به اتمام برسد و طلاب بتوانند از مطالب آن کتاب درسی، استفاده خوب و مناسبی را داشته باشند. لذا مدیریت محدوده های درسی در ظرف ایام تحصیلی اختصاص یافته، مورد تأکید بوده و امتحان نهایی درس، از کل محدوده درسی اعلام شده، اخذ می گردد.

ماده ۱۲۲: جداول درسی به همراه منابع درسی مورد تأیید و مجاز برای استفاده در برنامه آموزشی سطح دو و سه رشته های فقهی و اصولی، به شرح ذیل می باشد: (۱)

۱) جداول و منابع درسی سطح دورشته‌های فقهی و اصولی

پایه هفتم (نیم سال اول)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۱	۷۰	مکاسب ^(۱) (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای کتاب تا ابتدای «المسأله السابعة»: حفظ کتب الضلال» (صفحه ۵ تا صفحه ۲۳۲)
فقه ۳	۷۰	مکاسب (جلد ۲)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «المسأله السابعة عشر»: القيافة» تا ابتدای مبحث «البيع» (صفحه ۷ تا صفحه ۲۵۲؛ پایان جلد ۲)
اصول فقه ۱	۷۰	فرائد الاصول ^(۲) (رسائل) (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «الاجماع المنقول...» (از صفحه ۲۵ تا صفحه ۱۷۷)
فلسفه ۱	۵۰	بداية الحکمة	علامه طباطبائی رحمته الله	از اول کتاب تا ابتدای مرحله هشتم
		کشف المراد (فی شرح تجرید الاعتقاد)	علامه حلی رحمته الله	از اول کتاب تا ابتدای الفصل الثانی فی الماهیة و لواحقها
تفسیر ^(۳)	۳۰	جوامع الجامع (جلد ۲)	حسن طبرسی رحمته الله	سوره مبارکه توبه
		تفسیر تسنیم (جلد ۲۴)	آیت الله جوادی آملی	سوره مبارکه انعام، پیشگفتار و آیات ۱ تا ۱۸ (آیات ۱۹ تا ۲۴ مطالعاتی است)

نشر دوم: امور اجرایی و تقصیر

این نامه سطوح عالی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

- ۱- محدوده‌های تعیین شده از کتاب مکاسب، دوره ۶ جلدی چاپ مجمع الفکر می‌باشد.
- ۲- محدوده‌های تعیین شده از کتاب فرائد الاصول، دوره ۳ جلدی چاپ مجمع الفکر می‌باشد.
- ۳- ذکر دو منبع به عنوان اصلی و بدیل می‌باشد.

پایه هفتم (نیم سال دوم)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۲	۷۰	مکاسب (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «المسألة السابعة: حفظ کتب الضلال» تا ابتدای مبحث «المسألة السابعة عشر: القيافة» (صفحه ۲۳۳ تا صفحه ۳۸۵؛ پایان جلد ۱)
فقه ۴	۷۰	مکاسب (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «البيع» تا ابتدای مبحث «اشتراط الموالاة فی العقد» (صفحه ۷ تا صفحه ۱۵۶)
اصول فقه ۲/۱	۷۰	فرائد الاصول (رسائل) (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «الاجماع المنقول...» تا پایان جلد ۱ (از صفحه ۱۷۹ تا صفحه ۶۲۰)
فلسفه ۲	۵۰	بدایة الحکمة	علامه طباطبائی رحمته الله	از ابتدای: مرحله هشتم تا پایان کتاب
		کشف المراد (فی شرح تجرید الاعتقاد)	علامه حلی رحمته الله	از ابتدای الفصل الثانی تا ابتدای المقصد الثانی
عقائد ۱	۳۰	محاضرات فی الإلهیات	آیت الله سبحانی	از ابتدای: کتاب تا ابتدای مبحث نبوت

پایه هشتم (نیم سال اول)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۵	۷۰	مکاسب (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «اشترط الموالاة فی العقد» تا ابتدای مبحث «اشترط اذن السيد لو كان العاقد عبداً» (صفحه ۱۵۷ تا صفحه ۳۳۶)
اصول فقه ۲/۲	۷۰	فرائد الاصول (رسائل) (جلد ۲)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای جلد ۲ مبحث «المقصد الثالث فی الشک» تا ابتدای «الموضع الثاني: فی الشک فی المکلف به» (از صفحه ۹ تا صفحه ۱۹۴)
اصول فقه ۴	۷۰	فرائد الاصول (رسائل) (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای جلد ۳ مبحث «المقام الثاني فی الاستصحاب» تا ابتدای «خاتمة فی التعادل والتراجيح (از صفحه ۹ تا صفحه ۴۱۵)
رجال	۲۰	کلیات علم رجال	آیت الله سبحانی	از اول کتاب تا اول مشایخ الثقات
تفسیر ۲	۳۰	جوامع الجامع (جلد ۲)	حسن طبرسی رحمته الله	سوره های مبارکه رعد و یوسف
		تفسیر تسنیم (جلد ۴۰)	آیت الله جوادی آملی	سوره مبارکه یوسف، پیشگفتار و آیه ۲۲ تا انتهای آیه ۳۵ (آیات ۱ تا ۲۲ مطالعاتی می باشد)

پایه هشتم (نیم سال دوم)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۶	۷۰	مکاسب (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «اشترط اذن السيد لو كان العاقد عبداً» تا ابتدای «القول فی شرائط العوضین» (صفحه ۳۳۷ تا ۶۰۲؛ پایان جلد ۳)
اصول فقه ۳	۷۰	فرائد الاصول (رسائل) (جلد ۲)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «الموضع الثانی فی الشک فی الکلف به» تا پایان جلد ۲ (از صفحه ۱۹۵ تا صفحه ۴۷۲)
اصول فقه ۵	۷۰	فرائد الاصول (رسائل) (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «الخاتمة فی التعادل و تراجیح» تا پایان جلد ۳ (از صفحه ۴۱۹ تا صفحه ۵۶۸)
		الفائِق فی الاصول	دفتر فقه معاصر	از ابتدای کتاب؛ مبحث «الباب الاول: السیر العقلائیة» تا ابتدای مبحث «الباب الثالث: قاعدة لو كان لبان» (از صفحه ۹ تا صفحه ۱۳۵)
اصول فقه ۶	۷۰	الفائِق فی الاصول	دفتر فقه معاصر	از ابتدای مبحث «الباب الثالث: قاعدة لو كان لبان» تا پایان کتاب (از صفحه ۱۳۷ تا پایان کتاب)
عقائد ۲	۴۰	محاضرات فی الإلهیات	آیت الله سبحانی	از اول مبحث نبوت تا پایان کتاب

۲) جداول و منابع درسی سطح سه رشته‌های فقهی و اصولی

پایه نهم (نیم سال اول)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۱	۷۰	مکاسب (جلد ۴)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «القول فی شرائط العوضین» تا ابتدای مبحث «الخيارات» (صفحه ۹ تا صفحه ۳۷۸؛ پایان جلد ۴)
فقه ۲	۷۰	مکاسب (جلد ۵)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «الخيارات» تا ابتدای مبحث «الرابع: خيار الغبن» (صفحه ۱۱ تا صفحه ۱۵۶)
اصول فقه ۱	۷۰	کفایة الاصول (جلد ۱)	آخوند خراسانی رحمته الله علیه	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «الفصل الثانی: فی ما يتعلّق بصیغة الامر» (صفحه ۲۱ تا صفحه ۹۹)
		دروس فی علم الاصول ^(۱) (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید سید محمد باقر صدر رحمته الله علیه	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «المفاهیم» (از ابتدای کتاب تا صفحه ۱۱۰)
فلسفه ۱	۵۰	نهایة الحکمة	علامه طباطبائی رحمته الله علیه	از ابتدا تا پایان مبحث «المرحلة الخامسة» (فی الماهیة واحکامها)
		کشف المراد (فی شرح تجرید الاعتقاد)	علامه حلی رحمته الله علیه	از ابتدای المقصد الثانی تا ابتدای الفصل الخامس: فی الاعراض
تفسیر ۱	۳۰	تفسیر المیزان (جلد ۱۳)	علامه طباطبائی رحمته الله علیه	سوره مبارکه اسراء
		تفسیر تسنیم (جلد ۲۸)	آیت الله جوادی آملی	سوره مبارکه اعراف، از شروع سوره تا انتهای آیه ۲۳

نشر دوم: امور اجرایی تخصصی

این نامه سطوح عالی ۱۳۰۵-۱۳۰۴

۵۶

۱- محدوده‌های معین شده از کتاب دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة)، نسخه ۲ جلدی چاپ جامعه مدرسین انتشارات اسلامی بوده که جلد اول الحلقة الاول و الثانيه و جلد دوم آن الحلقة الثالثة می‌باشد.

پایه نهم (نیم سال دوم)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۳	۷۰	مکاسب (جلد ۵)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «الرابع: خيار الغبن» تا ابتدای مبحث «فی الشروط التي يقع عليها العقد و شروط صحتها ...» (صفحه ۱۵۷ تا صفحه ۴۱۷؛ پایان جلد ۵)
فقه ۴	۷۰	مکاسب (جلد ۶)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «فی الشروط التي يقع عليها العقد ...» از ابتدای جلد شش تا پایان کتاب (صفحه ۱۱ تا صفحه ۳۱۴؛ پایان جلد ۶)
اصول فقه ۲	۷۰	کفایة الاصول (جلد ۱)	آخوند خراسانی رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «فی ما یتعلّق بصیغة الأمر» تا ابتدای مبحث «المقصد الثانی: فی النواهی» (صفحه ۱۰۰ تا صفحه ۲۰۴)
		دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید سید محمدباقر صدر رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «المفاهیم» تا ابتدای مبحث «الدلیل العقلی» (صفحه ۱۱۱ تا صفحه ۲۰۱)
فلسفه ۲	۵۰	نهایة الحکمة	علامه طباطبائی رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «المرحلة السادسة» تا پایان مبحث «المرحلة السابعة» (فی الواحد و الكثير)
		کشف المراد (فی شرح تجرید الاعتقاد)	علامه حلی رحمته الله علیه	از ابتدای الفصل الخامس تا ابتدای المقصد الثالث
رجال	۲۰	کلیات علم رجال	آیت الله سبحانی	از ابتدای مبحث «مشایخ الثقات» تا پایان کتاب

پایه دهم (نیم سال اول)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۵	۷۰	الشخص الاعتباری	لجنة الفقه المعاصر	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «الباب الثالث فی احکام الشخص الاعتباری» (از صفحه ۳۱ تا صفحه ۱۴۰)
		أساس الحكومة الإسلامية	آیت الله سید کاظم حائری	کل کتاب
		بحوث فقهية	آیت الله شیخ حسین حلی	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «البيع القهري أو ازالة الشیوع» (از ابتدای کتاب تا صفحه ۱۶۶)
اصول فقه ۳	۷۰	كفاية الاصول (جلد ۱)	آخوند خراسانی	از ابتدای مبحث «المقصد الثاني: فی النواهی» تا ابتدای مبحث «المقصد الخامس: فی المطلق والمقید» (صفحه ۲۰۵ تا صفحه ۳۳۳)
		دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید سید محمد باقر صدر	از ابتدای مبحث «الدلیل العقلي» تا ابتدای «اصول عملیه» (صفحه ۲۰۲ تا صفحه ۲۹۴)
		كفاية الاصول (جلد ۲)	آخوند خراسانی	از ابتدای مبحث «المقصد السابع: فی الأصول العملية» تا ابتدای مبحث «تنبيهات الاستصحاب» (صفحه ۱۳۱ تا صفحه ۲۲۸)
اصول فقه ۵	۷۰	دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید سید محمد باقر صدر	از ابتدای مبحث «الوظيفة العملية عند الشك فی الوجوب والحرمة معاً» تا ابتدای مبحث «استصحاب الكل» (صفحه ۴۰۹ تا صفحه ۵۱۴)
		درایه	آیت الله سبحانی	اصول الحديث واحكامه
		نهاية الحكمة	علامه طباطبائی	از ابتدای مبحث «المرحلة الثامنة (فی العلة والمعلول)» تا ابتدای مبحث «المرحلة الحادی عشر (فی العقل والعقل والمعقول)»
فلسفه ۳	۵۵	كشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد	علامه حلی	از ابتدای المقصد الثالث تا ابتدای المقصد الخامس

پایه دهم (نیم سال دوم)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۶ ^(۱)	۷۰	الشخص الاعتباری	لجنة الفقه المعاصر	از ابتدای مبحث «الباب الثالث فی احکام الشخص الاعتباری» تا پایان کتاب (صفحه ۱۴۰ تا پایان کتاب)
		ولاية الأمر فی عصر الغیبة	آیت الله سید کاظم حائری	کل کتاب
		بحوث فقهیة	آیت الله شیخ حسین حلی	از ابتدای مبحث «البيع القهری أو ازالة الشیوع» تا پایان کتاب (صفحه ۱۶۷ تا پایان کتاب)
اصول فقه ۴	۷۰	کفایة الاصول (جلد ۱ و ۲)	آخوند خراسانی	از ابتدای مبحث «المقصد الخامس: فی المطلق و المقید» تا ابتدای مبحث «المقصد السابع: فی الأصول العملیة» (جلد ۱: صفحه ۳۳۷ تا پایان کتاب و جلد ۲: از ابتدا تا صفحه ۱۲۹)
		دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید سید محمد باقر صدر	از ابتدای مبحث «خصائص الأصول العملیة تا ابتدای مبحث «الوظيفة العملیة عند الشک فی الوجوب والحرمة معاً» (صفحه ۲۹۵ تا صفحه ۴۰۸)
		کفایة الاصول (جلد ۲)	آخوند خراسانی	از ابتدای مبحث «تنبيهات الاستصحاب» تا پایان کتاب (صفحه ۲۲۹ تا صفحه ۳۴۷: پایان جلد ۲)
فقه ۶	۷۰	دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید سید محمد باقر صدر	از ابتدای مبحث «استصحاب الکلی» تا پایان کتاب (صفحه ۵۱۵ تا صفحه ۶۰۲: پایان کتاب)
		نهاية الحکمة	علامه طباطبائی	از ابتدای مبحث «المرحلة الحادی عشر» تا پایان کتاب
فلسفه ۴	۵۵	کشف المراد (فی شرح تجرید الاعتقاد)	علامه حلی	از ابتدای المقصد الخامس تا پایان کتاب
تفسیر ۲	۴۰	تفسیر المیزان (جلد ۱۳)	علامه طباطبائی	سوره مبارکه کهف
		تفسیر تسنیم (جلد ۳۶)	آیت الله جوادی آملی	سوره مبارکه یونس، از پیشگفتار تا پایان آیه ۲۱ (از آیه ۲۲ تا پایان کتاب مطالعاتی می باشد)

۱- کسانی که در نیم سال قبل، از کتاب «الشخص الاعتباری» به عنوان منبع درس فقه ۵ استفاده نموده اند، برای درس فقه ۶ هم الزاماً مباحث همان کتاب را باید ادامه دهند؛ و کسانی که کتاب «الاساس الحکومة» را به عنوان منبع انتخاب نموده اند برای درس فقه ۶ الزاماً باید از منبع «ولاية الامر» استفاده نمایند؛ و کسانی که «بحوث فقهیة» را برای فقه ۵ انتخاب نموده اند در فقه ۶ هم باید مباحث این کتاب را ادامه دهند.

ب- جداول و منابع درسی رشته‌های غیرفقهی و اصولی

ماده ۱۲۳: جداول درسی دروس فقه و اصول به همراه منابع مورد تأیید و مجاز برای استفاده در برنامه آموزشی سطح دو و سه طلاب رشته‌های غیرفقهی و اصولی، به شرح ذیل می‌باشد:

۱) جداول و منابع درسی فقه و اصول سطح دو رشته‌های غیرفقهی و اصولی

پایه هفتم (نیم سال اول)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۱	۷۰	مکاسب (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «المسأله السابعة: حفظ کتب الضلال» (صفحه ۵ تا صفحه ۲۳۲)
اصول فقه ۱	۷۰	فرائد الاصول رسائل (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «الاجماع المنقول...» (از صفحه ۲۵ تا صفحه ۱۷۷)

پایه هفتم (نیم سال دوم)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۲	۷۰	مکاسب (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «المسأله السابعة: حفظ کتب الضلال» تا ابتدای مبحث «المسأله السابعة عشر: القیافه» (صفحه ۲۳۳ تا صفحه ۳۸۵؛ پایان کتاب)
اصول فقه ۲	۷۰	فرائد الاصول رسائل (جلد ۱)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «الاجماع المنقول...» تا پایان جلد ۱ (از صفحه ۱۷۹ تا صفحه ۶۲۰)

پایه هشتم (نیم سال اول)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۳	۷۰	مکاسب (جلد ۲)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «المسألة السابعة عشر: القيافة» تا ابتدای مبحث «البيع» (صفحه ۷ تا صفحه ۲۵۲؛ پایان کتاب)
اصول فقه ۳	۷۰	فرائد الاصول رسائل (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «خاتمة: التعادل والتراجيح» (صفحه ۴۱۹ تا صفحه ۵۶۸؛ پایان کتاب)
		الفائق فی الاصول	دفتر فقه معاصر	از ابتدای کتاب؛ مبحث «الباب الاول: السير العقلانية» تا ابتدای مبحث «الباب الثالث: قاعدة لو كان لبان» (از صفحه ۹ تا صفحه ۱۳۵)

پایه هشتم (نیم سال دوم)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۴	۷۰	مکاسب (جلد ۲)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «البيع» تا ابتدای مبحث «اشترط الموالاة فی العقد» (صفحه ۷ تا صفحه ۱۵۶)
اصول فقه ۴	۷۰	الفائق فی الاصول	دفتر فقه معاصر	از ابتدای مبحث «الباب الثالث: قاعدة لو كان لبان» (صفحه ۱۳۷ تا پایان کتاب)

۲) جداول و منابع درسی فقه و اصول سطح سه رشته‌های غیرفقهی و اصولی

پایه نهم (نیم سال اول)				
عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۱	۷۰	مکاسب (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «اشتراط الموالاة فی العقد» تا ابتدای مبحث «اشتراط انن السيد لو كان العاقد عبداً» (صفحه ۱۵۷ تا صفحه ۳۳۶)
اصول فقه ۱	۷۰	کفایة الاصول	آخوند خراسانی	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «فی ما یتعلّق بصیغة الامر» (صفحه ۲۱ تا صفحه ۹۹)
		دروس فی علم الاصول (۱) الحلقة الثالثة (جلد ۲)	شهید سید محمد باقر صدر رحمته الله علیه	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «المفاهیم» (از ابتدای کتاب تا صفحه ۱۱۰)
اصول فقه ۳	۷۰	کفایة الاصول (جلد ۱)	آخوند خراسانی رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «المقصد الثانی: فی النواهی» تا ابتدای مبحث «المقصد الخامس: فی المطلق و المقید» (۲) (صفحه ۲۰۵ تا صفحه ۳۳۳)
		دروس فی علم اصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شهید آیت الله صدر رحمته الله علیه	از ابتدای مبحث «الدلیل العقلی» تا ابتدای مبحث «الاعتراضات العامة علی أدلة البراءة» (صفحه ۲۰۲ تا صفحه ۳۳۵)

نشر دروس: امور اجمالی و تفصیلی

این نامه سطوح عالی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

- ۱- محدوده‌های معین شده از کتاب دروس فی علم الاصول (الحلقة الثالثة)، نسخه ۲ جلدی چاپ جامعه مدرسین انتشارات اسلامی بوده که جلد اول الحلقة الاول و الثانيه و جلد دوم آن الحلقة الثالثة می‌باشد.
- ۲- تدریس فقط مبحث «المقصد الخامس، المطلق و المقید» از کتاب کفایه در اصول فقه ۴، برای کسانی که کتاب کفایه را به عنوان متن درسی انتخاب کرده‌اند، الزامی می‌باشد.

پایه نهم (نیم سال دوم)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه ۲	۷۰	مکاسب (جلد ۳)	شیخ انصاری رحمته الله	از ابتدای مبحث «اشتراط اذن سید لوکان العاقد عبداً» تا ابتدای «القول فی شرائط العوضین» (صفحه ۳۳۷ تا صفحه ۶۰۲ (تا پایان جلد ۳)
اصول فقه ۲	۷۰	کفایة الاصول (جلد ۱)	آخوند خراسانی رحمته الله	از ابتدای مبحث «فی ما یتعلّق بصیغة الأمر» تا ابتدای مبحث «النواهی» (صفحه ۱۰۰ تا صفحه ۲۰۴)
		دروس فی علم اصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شہید آیت الله صدر رحمته الله	از ابتدای مبحث «المفاهیم» تا ابتدای مبحث «الدلیل العقلي» (صفحه ۱۱۱ تا صفحه ۲۰۱)

پایه دهم (نیم سال اول)

عنوان درس	ساعت درس	منبع		
		عنوان کتاب	مؤلف	محدوده
فقه (۱) ۳	۷۰	الشخص الاعتباری	لجنة الفقه المعاصر	از ابتدای کتاب تا ابتدای الباب الثالث فی احکام الشخص الاعتباری (صفحه ۳۱ تا صفحه ۱۴۰)
		أساس الحكومة الإسلامية	آیت الله سید کاظم حائری	کل کتاب
		بحوث فقهية	آیت الله شیخ حسین حلی رحمته الله	از ابتدای کتاب تا ابتدای مبحث «البيع القهری أو ازالة الشیوع» (از ابتدای کتاب تا صفحه ۱۶۶)
اصول فقه ۴	۷۰	کفایة الاصول (جلد ۲)	آخوند خراسانی رحمته الله	از ابتدای مبحث «المقصد السابع: فی الأصول العملية» تا ابتدای مبحث «تنبيهات الاستصحاب» (صفحه ۱۳۱ تا صفحه ۲۲۹)
		دروس فی علم اصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)	شہید آیت الله صدر رحمته الله	از ابتدای مبحث «الاعتراضات العامة علی أدلة البراءة» تا ابتدای مبحث «مقدار ما یثبت الاستصحاب» (صفحه ۳۳۶ تا صفحه ۴۹۵)

۱- به جز سه منبع ذکر شده می توان از منبع درسی فقه ۳ و ۴ (مکاسب جلد ۵ و ۶ و محدوده تعیین شده) رشته های فقهی هم به عنوان بديل استفاده شود.

پایه دهم (نیم سال دوم)				
منبع			ساعت	عنوان
محدوده	مؤلف	عنوان کتاب	درس	درس
از ابتدای مبحث «تنبيهات الاستصحاب» تا پایان کتاب (صفحه ۲۲۹ تا صفحه ۳۴۷؛ پایان جلد ۲)	آخوند خراسانی رحمته الله علیه	کفایة الاصول	۷۰	اصول فقه ۵
از ابتدای مبحث «مقدار ما یثبت الاستصحاب» تا پایان کتاب (صفحه ۴۹۶ تا صفحه ۶۰۲؛ پایان کتاب)	شهید آیت الله صدر رحمته الله علیه	دروس فی علم اصول (الحلقة الثالثة) (جلد ۲)		
از ابتدای الباب الثالث فی احکام الشخص الاعتباری تا پایان کتاب (صفحه ۱۴۰ تا پایان کتاب)	لجنة الفقه المعاصر	الشخص الاعتباری	۷۰	فقه ۴ (۱)
کل کتاب	آیت الله سید کاظم حائری	ولاية الأمر فی عصر الغیبة		
از ابتدای مبحث «البيع القهري أو ازالة الشیوع» تا پایان کتاب (صفحه ۱۶۷ تا پایان کتاب)	آیت الله شیخ حسین حلی رحمته الله علیه	بحوث فقهیة		

فصل سوم: حضور و غیاب^(۱)

ماده ۱۲۴: حضور طلبه در همه جلسات درسی و امتحانی الزامی بوده و غیبت در آن‌ها مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۲۵: ثبت حضور و غیاب در کلاس باید به تأیید استاد برسد.

ماده ۱۲۶: طلبه موظف است رأس ساعت در کلاس درس حضور یابد و تأخیر در حضور و تسریع در خروج بیش از ۱۰ دقیقه، غیبت و کمتر از ۱۰ دقیقه در هر سه جلسه، یک غیبت در آن درس به شمار می‌آید.

ماده ۱۲۷: غیبت طلبه در بیش از یک هشتم ساعات تعیین شده هر درس^(۲)، موجب حذف آن درس می‌شود. در این صورت، طلبه باید آن درس را دوباره به صورت حضوری بگذراند.

تبصره ۱: هر غیبت غیرموجه دو غیبت موجه به شمار می‌آید.^(۳)

تبصره ۲: تشفیص موجه یا غیرموجه بودن غیبت برعهده معاون آموزش مدرسه است.

تبصره ۳: در صورتی که طلبه امکان مضور در درس را نداشته است و غیبت‌ها بیشتر از دو هشتم

ساعات هر درس نباشد، مرجع تصمیم‌گیری مذف یا عدم مذف درس، گروه علمی - تربیتی

مدرسه می‌باشد. البته همواره اصل اهتمام بر مضور مدنظر قرار گیرد.

تبصره ۴: در صورتی که غیبت‌ها بیش از دو هشتم باشد، آن درس مذف می‌شود.

۱- حضور و غیاب دروس سطوح عالی قم، تابع مقررات حضور و غیاب ابلاغی از سوی معاونت آموزش حوزه علمیه قم می‌باشد. البته حضور و غیاب در همه جلسات درسی و امتحانی الزامی می‌باشد.

۲- در صورتی که مطابق ماده مندرج در فصل اول همین بخش، ساعات دروس با تصمیم واحد آموزشی تغییر کند، ملاک محاسبه حد نصاب حضور و غیاب، ساعات تعیین شده توسط واحد آموزشی می‌باشد.

۳- تأثیر هر غیب غیرموجه در حذف درس دو برابر غیبت موجه می‌باشد.

فصل چهارم: امتحانات

ماده ۱۲۸: نمره نهایی دروس بر اساس موارد ذیل تعیین و ثبت می‌گردد:

الف) آزمون کتبی نهایی؛

ب) فعالیت درسی؛^(۱) در برخی از دروس، ۵ نمره از نمره نهایی به فعالیت درسی اختصاص دارد که در دو گروه «فعالیت درسی» و «پژوهش درسی» مطابق ضوابط مربوطه برنامه‌ریزی و ارائه می‌گردد.

تبصره: در تعدادی از موضوعات مسبب آیین‌نامه مربوطه، امتحان شفاهی به عمل فواید آمد که نمره آن، در دروس مربوطه ثبت فواید شد.

الف) امتحانات کتبی

ماده ۱۲۹: اخذ امتحان کتبی از دروس بر اساس محدوده مصوب و ابلاغی آن درس^(۲)، می‌باشد.

تبصره: برگزاری امتحان از دروس فقه و اصول سطح ۲ و ۳، تنها از منابع مصوب و ممدوده‌های «الزامی تدریس» فواید بود.

ماده ۱۳۰: برگزاری امتحان هر درس بلافاصله بعد از اتمام کلاس‌های آن درس (با رعایت سایر شرایط مانند اتمام محدوده و برگزاری ساعات درسی مصوب) بلامانع است.

تبصره: تعیین زمان برگزاری امتحانات بر عهده وامد آموزشی می‌باشد، به جز امتحاناتی که طرامی سؤالات آن بر عهده معاونت آموزش ستاد است؛ که در ۴ نوبت در سال تمصیلی برای همه آزمون‌ها (اصلی، تمديدی، ارتقائی) تعیین و برگزار می‌گردد.

ماده ۱۳۱: امتحان تنها از طلاب رسمی حوزه به عمل می‌آید و تمام طلاب موظف به شرکت در امتحان دروس انتخابی خود در واحد آموزشی محل تحصیل هستند.

۱- دستور العمل فعالیت‌های درسی در بخش دوم، فصل اول آمده است.

۲- جداول مربوط به محدوده‌های درسی در بخش دوم، فصل دوم آمده است.

ماده ۱۳۲: انتخاب درس در دوره تابتستانی فقط جهت حضور در جلسه امتحان (بدون

شرکت در کلاس) در دروس تجدیدی^(۱) و دروسی که جهت کسری معدل^(۲)

اخذ شده است، با تأیید مدیر واحد آموزشی بلامانع می باشد.

ماده ۱۳۳: طرح سؤال های امتحانی در تمام موسسه های امتحانی (اصلی، تجدیدی و...)،

بر عهده استاد واحد آموزشی در همان درس و بر اساس اصول و ضوابط ارائه

شده از سوی معاونت آموزش ستاد می باشد.

تبصره ۱: برگزاری امتحانات دروس سطوح عالی در قم به صورت متمرکز و بر عهده معاونت

آموزش موزه علمیه قم می باشد. البته مدارس عالی موزوی پس از اخذ مجوز فعالیت از

معاونت آموزش موزه های علمیه و گذراندن دوره آموزشی طرح سؤال، می توانند جهت اخذ

مجوز برای برگزاری امتحانات، طراحی و تصمیع اوراق امتحانی نیز اقدام نمایند.

تبصره ۲: اعطای مجوز برگزاری امتحان در یک موضوع درسی و یا در یک مقطع، به معنای صدور

مجوز برای برگزاری امتحان دیگر موضوعات درسی و یا مقاطع تمصیلی و یا امتحاناتی نظیر

امتحان شفاهی نمی باشد و باید برای هر مقطع و یا موضوع درسی، مجوز اختصاصی از معاونت

آموزش موزه های علمیه (ستاد) اخذ نمود.

تبصره ۳: معاونت آموزش ستاد می تواند در تمام موسسه های امتحانی با اطلاع رسانی قبلی^(۳)،

نسبت به طراحی سؤال یک پارچه و متمرکز برای تعدادی از دروس اقدام نماید.

تبصره ۴: تأیید نهایی تمام سؤالات امتحان های رسمی در هر واحد آموزشی بر عهده گروه

علمی - تربیتی مربوطه می باشد.

تبصره ۵: در صورت تعدد یک درس و اساتید آن در واحد آموزشی با تصویب گروه علمی -

تربیتی، ضمن رعایت تبصره دو همین ماده، ارائه سؤال مشترک مجاز خواهد بود.

۱- شرکت در امتحانات تجدیدی در دوره تابتستانی مربوط به طلابی که دروس نیم سال دوم همان سال تحصیلی را تجدید شده اند، می باشد.

۲- آیین نامه نحوه حضور طلاب در امتحانات، جهت جبران کسری معدل در فصل پنجم همین بخش آمده است.

۳- دستورالعمل سالیانه مربوط به این نوع از امتحان ها توسط معاونت آموزش تنظیم و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۳۴: تصحیح اوراق امتحانی تمام دروس در همه موسسه های امتحانی بر عهده استاد دارای حکم یا مجوز تدریس آن واحد آموزشی، طبق اصول و ضوابط ارائه شده از سوی معاونت آموزش ستاد می باشد. (۱)

ماده ۱۳۵: معاونت آموزش مدیریت های استانی و ستاد در هر موسسه امتحانی تعدادی از سؤالات امتحانی و اوراق تصحیح شده در واحد آموزشی را، به صورت تصادفی، مورد بررسی و ارزیابی قرار خواهد داد.

ماده ۱۳۶: در صورت عدم مطابقت سؤالات امتحانی و تصحیح آن ها با اصول و ضوابط ابلاغی ستاد و یا احراز تخلف، مراتب حسب مورد در شورای آموزش استان و یا معاونت آموزش ستاد بررسی شده و پس از آن، استمرار مجوز واحد آموزشی یا استاد در طرح سؤال یا تصحیح اوراق منوط به تصمیم شورای آموزش استان یا معاونت آموزش ستاد خواهد بود.

تبصره ۱: شورای آموزش استان یا معاونت آموزش ستاد می تواند برای وامدهای آموزشی مذکور، امکامی از قبیل تذکر کتبی، لغو حکم تدریس استاد، اعمال ممدودیت های آموزشی برای واحد آموزشی و ابطال نمرات را در نظر بگیرند.

تبصره ۲: معاونت آموزش می تواند برای وامدهای آموزشی که در ارزیابی های صورت گرفته، شرایط و ضوابط طراحی و تصمیع سؤالات امتحانی را با کیفیت مناسب رعایت نموده اند، مشوق هایی در نظر بگیرد.

ماده ۱۳۷: در مدت زمان مجاز نبودن یک واحد آموزشی یا استاد برای طرح یا تصحیح آزمون ها، مدیریت استان در مورد طرح سؤال یا تصحیح اوراق مربوطه توسط استاد رسمی یا واحد آموزشی دیگر تدبیر لازم را اتخاذ می نماید.

ماده ۱۳۸: نمره قبولی در هر درس ۱۲ می باشد.

۱- طراحی و تصحیح اوراق امتحانی دروس سطوح عالی قم بر اساس ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه علمیه قم می باشد.

ماده ۱۳۹: تعیین ملاک‌های نهایی نمره‌دهی در تمام درس‌ها و هم‌چنین محاسبه نهایی نمره‌ها بر عهده استاد همان درس یا گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی و بر اساس ضوابط ابلاغ شده، می‌باشد.

تبصره: تعیین ملاک‌های مذکور و هم‌چنین مناسبه نمرات دروس سطوح عالی قم بر عهده معاونت آموزش موزه علمیه قم و بر اساس ضوابط ابلاغی می‌باشد.

ماده ۱۴۰: در هر سال تحصیلی در صورتی که تنها در یک ماده درسی نمره نهایی کمتر از ۱۲ بوده ولی کمتر از ۱۰ نباشد، به شرط اینکه طلبه در همان سال تحصیلی دروس موظفی خود را گذرانده باشد و معدل آن سال تحصیلی به ۱۲ برسد، به درخواست طلبه آن درس قبول به حساب می‌آید.

ماده ۱۴۱: در صورتی که طلاب پس از حضور مستمر در کلاس، موفق به کسب نمره قبولی نشوند یا در جلسه امتحان، غیبت موجّه داشته باشند، تنها برای یک مرتبه حق شرکت در موسم بعدی امتحانات را دارند؛ در غیر این صورت طبق نظر شورای واحد آموزشی به ترتیب به شرح ذیل اقدام می‌شود:

۱) انتخاب درس به صورت حضوری در نیمسال تحصیلی بعدی با استادیار و شرکت در امتحان آن، در صورت صلاحدید و اجازه شورای واحد آموزشی یا مهمان شدن در واحد آموزشی دیگر، برای همان درس مطابق ضوابط؛

۲) در صورت عدم موفقیت در مرحله گذشته؛ انتخاب درس و حضور مستمر در کلاس، در اولین نیم سال ارائه درس به طور رسمی طبق ضوابط، ضمن محاسبه ساعات درس.

تبصره ۱: تشفیص موجه بودن غیبت بر عهده معاون آموزش و امده آموزشی است.

تبصره ۲: ساعات درس فوآنده شده با استادیار، جزو سقف ساعات انتخاب درس مناسبه نمی‌گردد.

ماده ۱۴۲: تعداد ساعات درس استادیاری از حداقل ۵۰ درصد ساعات مصوب درسی نباید تقلیل یابد.

تبصره: تشفیص و تعیین مقدار ساعت‌های درس استادیاری بر عهده شورای وامد آموزشی و مسب مورد است.

ماده ۱۴۳: نمره اخذ شده توسط طلبه در فعالیت‌های درسی، در امتحان مرحله تجدیدی و استادیاری هم لزوماً لحاظ می‌گردد و امتحان درس استادیاری یا تجدیدی از ۱۵ نمره محاسبه خواهد شد.

ماده ۱۴۴: انصراف از جلسه امتحان یا غیبت به منزله نمره صفر می‌باشد.

تبصره: در صورت تشفیص غیرموجه بودن غیبت، طلبه از امتحان مجدد در آن درس مبروم می‌گردد.

ماده ۱۴۵: کسانی که طبق ضوابط در امتحان یک درس قبول شده‌اند، نمی‌توانند مجدداً در امتحان آن درس شرکت نمایند.

تبصره: مضرور در امتحانات میران کسری معدل مطابق ضوابط مربوطه بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۴۶: افرادی که حذف درس، غیبت غیرموجه یا انصراف در جلسه امتحان دارند موظف هستند در اولین نیم‌سال تحصیلی بعدی ارائه درس، ضمن حضور مستمر در کلاس، در امتحان آن درس شرکت کنند.

ماده ۱۴۷: درخواست تجدیدنظر، حداکثر تا یک هفته پس از اعلام نتایج، طبق ضوابط و از طریق سامانه پذیرفته می‌شود.

تبصره: پس از نهایی شدن نمرات، ورود و ویرایش نمرات مجاز نمی‌باشد و در صورت نیاز به بازشدن دسترسی، تصمیم‌گیری بر عهده مدیریت استان می‌باشد.

ماده ۱۴۸: تقاضای تجدیدنظر در مورد نمرات بین ۸ تا ۱۴ پذیرفته می‌شود.

تبصره: پذیرش درخواست تجدیدنظر در غیر موارد فوق، بر عهده شورای وامد آموزشی است.

ماده ۱۴۹: نمرات همه دروس، اعم از قبولی و عدم قبولی، جزو سوابق تحصیلی طلبه ثبت و در معدل آن نیم‌سال و سال تحصیلی محاسبه شده و معدل نهایی سطح تحصیلی تنها از دروس قبولی طلبه، محاسبه می‌گردد.

تبصره: نمره‌های عدم قبولی، در معدل کل پایه و سطح تمصیلی مورد مناسبه قرار نمی‌گیرد.

ب) امتحانات شفاهی

مقدمه

به منظور ارتقاء توانمندی و سنجش علمی، ارتقای سطح علمی و آموزشی طلاب و همچنین ارزیابی قدرت بیان و تجزیه و تحلیل مطالب، از طلاب واجد شرایط در برخی از موضوعات درسی بر اساس شرایط و ضوابطی که در ادامه آمده است، امتحان شفاهی اخذ می‌گردد.

ماده ۱۵۰: محدوده امتحان شفاهی هر موضوع درسی از محدوده دروس معین شده و مربوط به همان موضوع درسی می‌باشد.

ماده ۱۵۱: نمره امتحان شفاهی مربوط به هر موضوع درسی در درس مربوطه و به صورت مستقل ثبت می‌گردد.

ماده ۱۵۲: برگزاری امتحان شفاهی بر عهده مدیریت واحد آموزشی و توسط اساتید دارای مجوز مربوطه، می‌باشد.^(۱)

ماده ۱۵۳: برگزاری امتحان شفاهی در واحدهای آموزشی فاقد مجوز برگزاری امتحان شفاهی، بر عهده مدیریت استانی می‌باشد.

تبصره: تعیین شرایط، ارزیابی و صدور مجوز امتحان شفاهی برای استاد و برگزار کننده، توسط معاونت آموزش ستاد، تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۵۴: اطلاع‌رسانی، تعیین مکان امتحان و ... بر عهده برگزار کننده امتحان شفاهی می‌باشد.

ماده ۱۵۵: طلاب پس از گذراندن کامل ساعات هر درس مجاز به شرکت در امتحان شفاهی آن درس هستند.

ماده ۱۵۶: بررسی شرایط متقاضیان و ثبت نام کنندگان در آزمون بر عهده برگزار کننده امتحان شفاهی می‌باشد.

۱- کلیه امور مربوط به اجرای امتحانات شفاهی سطوح عالی قم، بر عهده معاونت آموزش حوزه علمیه قم می‌باشد.

ماده ۱۵۷: موضوع، منبع و محدوده درسی امتحان شفاهی در سطح دو و سه برای طلاب رشته‌های فقهی و اصولی به شرح ذیل می‌باشد:

سطح	عنوان درس	محدوده آزمون
دو	اصول فقه	کل محدوده آموزشی متن درسی (رسائل والفائق)
سه	اصول فقه	کل محدوده آموزشی متن درسی (کفایه یا حلقه ثالثه)
	فقه	کل محدوده آموزشی متن درسی (مکاسب و یکی از منابع جدید فقهی)

ماده ۱۵۸: موضوع، منبع و محدوده درسی امتحان شفاهی در سطح دو و سه برای طلاب رشته‌های غیرفقهی و اصولی به شرح ذیل می‌باشد:

سطح	عنوان درس	محدوده آزمون
دو	اصول فقه	کل محدوده آموزشی متن درسی (رسائل والفائق)
سه	اصول فقه	کل محدوده آموزشی متن درسی (کفایه یا حلقه ثالثه)
	فقه	کل محدوده آموزشی متن درسی (مکاسب و یکی از منابع جدید فقهی)

ماده ۱۵۹: برگزاری امتحان شفاهی از دروس فقه و اصول سطح ۲ و ۳، مطابق جدول دروس امتحان شفاهی و تنها از منابع مصوب و محدوده‌های «الزامی تدریس» خواهد بود.

تبصره ۱: در دروسی که دو منبع برای امتحان شفاهی (با لفظ «یا») ذکر شده است، طلاب می‌توانند یکی از منابع را برای امتحان شفاهی انتخاب نمایند.

تبصره ۲: متی‌المقدور در امتحان شفاهی اصول فقه در سطح دو، «عبارت‌فوانی» از کتاب (رسائل و در امتحان شفاهی فقه در سطح سه، «عبارت‌فوانی» از کتاب مکاسب انجام شود.

ج) برگزاری آزمون و اعلام نتایج

ماده ۱۶۰: رعایت نکات ذیل در خصوص جلسه آزمون امتحان شفاهی ضروری می‌باشد:

۱) مشخص کردن محدوده آزمون توسط استاد و ارائه زمان مورد نیاز برای مرور مباحث به طلاب؛

(۲) عدم استفاده از کتاب و جزوات دارای شرح، ترجمه و ...؛

(۳) رعایت نکات مرسوم جلسات آزمون؛

(۴) ضبط جلسات؛

(۵) مد نظر قرار دادن کل محدوده مصوب در هنگام امتحان؛

(۶) ثبت نمره و امتیاز مستقل به ازای هر یک از معیارها (عبارت خوانی، فهم مطلب، تطبیق و سؤالات علمی).

ماده ۱۶۱: حضور دو ممتحن دارای مجوز اخذ امتحان شفاهی، در جلسه امتحان شفاهی الزامی است.

ماده ۱۶۲: تکمیل فرم ارزیابی به صورت مستقل توسط هر استاد برای هر طلبه ضروری بوده و جمع بندی امتیازات نهایی و ثبت در سامانه توسط برگزار کننده امتحان انجام می شود.

ماده ۱۶۳: معیار محاسبه نمره امتحان شفاهی بر اساس جدول ذیل می باشد:

جمع کل	معیار محاسبه نمره			
	عبارت خوانی ^(۱)	فهم و توضیح مطلب	تطبیق با متن	سؤال علمی
۲۰	۳	۷	۷	۳

ماده ۱۶۴: حداقل نمره برای قبولی در امتحان شفاهی، کسب نمره ۱۲ می باشد.

ماده ۱۶۵: زمان بندی اعلام نتایج نهایی و رسیدگی به اعتراضات بر عهده برگزار کننده امتحان شفاهی می باشد.

ماده ۱۶۶: طلاب متقاضی بررسی مجدد نتایج امتحان با داشتن شرایط ذیل، درخواست مکتوب خود را به برگزار کننده امتحان ارائه نمایند:

۱- مراد از هر یک از معیارهای امتحان شفاهی به صورت ذیل می باشد:

(الف) عبارت خوانی: شامل صحیح خواندن متن عربی درس با رعایت نکات ادبی به همراه آگاهی از قواعد ادبی آن.

(ب) فهم و توضیح مطلب: درک صحیح و دقیق مطلب ارائه شده در متن همراه با توانایی بیان آن.

(ج) تطبیق با متن: ترجمه و مقابله توضیحات ارائه شده، بر بخش مربوطه، از متن علمی مورد امتحان.

(د) سؤالات علمی: سؤالات علمی تعیین شده مربوط به محدوده درسی.

ماده ۱۶۷: بررسی مجدد نتیجه امتحان شفاهی توسط یک استاد ممتحن شفاهی غیر از اساتید ممتحن برگزاری جلسه بررسی می شود.

ماده ۱۶۸: در بررسی مجدد، نظر استاد سوم ملاک عمل خواهد بود لذا در ثبت اعتراض دقت شود که پس از اتمام زمان آن، انصراف از درخواست اعتراض پذیرفته نیست.

ماده ۱۶۹: در صورت عدم حضور یا ترک جلسه امتحان بدون عذر موجه، یک نوبت امتحانی محاسبه شده و طلبه به مدت سه ماه از ثبت نام امتحان شفاهی محروم و در صورت تکرار (عدم حضور یا ترک جلسه) مدت محرومیت به یک سال افزایش میابد. (۱)

تبصره ۱: تشخیص موجه بودن غیبت بر عهده معاون آموزش و امد آموزشی است.

تبصره ۲: در صورت منع یا انصراف از تمصیل، اذ امتحان شفاهی منوط به بررسی وضعیت

آموزشی در شورای و امد آموزشی می باشد.

تبصره ۳: تقاضای تعویق یا انصراف از امتحان شفاهی تا ده روز قبل از برگزاری، بلامانع است

ماده ۱۷۰: در صورت عدم کسب نمره قبولی و یا غیبت در جلسه امتحان (۲) به ترتیب مراحل ذیل عمل می شود:

مرحله اول: حضور در جلسه امتحان شفاهی مجدد بعد از گذشتن سه ماه از امتحان قبلی (۳):

مرحله دوم: (۴) در صورت عدم موفقیت در مرحله قبل، انتخاب درس به صورت

۱- به کلیه پیش آمدهایی که از لحاظ روحی، جسمی یا اخلاقی موجب شود فرد امکان شرکت در جلسه امتحان را نداشته باشد عذر موجه اطلاق می شود.

۲- طلاب واجد شرایط جزو کسانی محسوب می شوند که حداقل یک بار در آزمون شرکت کرده اند و قبول نشده اند.

۱- مراحل و ضوابط ثبت نام از متقاضیان حضور در امتحانات تجدید شفاهی مانند دیگر طلاب، می باشد.

۲- مراحل دوم و سوم در حکم کارگاه آموزشی برای طلاب مذکور می باشد.

حضور در نیم سال تحصیلی بعدی با استادیار، مشروط به صلاحدید و اجازه شورای واحد آموزشی و پس از آن حضور در امتحان مجدد شفاهی.^(۱)

مرحله سوم: انتخاب درس و حضور مستمر در کلاس طبق ضوابط و براساس ساعات مصوب درس در اولین نیم سال بعدی ارائه درس به صورت رسمی و پس از آن حضور در امتحان مجدد شفاهی.

تبصره ۱: برگزاری امتحان شفاهی مجدد قبل از گذشت سه ماه در صورت اضطرار و با مجوز مدیر استان (و در قم توسط معاون آموزش موزه علمیه قم) امکانپذیر می باشد.

تبصره ۲: ساعات درسی الزامی طلبه در مرحله دوم، جزو سقف ساعات انتفاع درس مناسبه نمی گردد.

تبصره ۳: تشخیص و تعیین مقدار ساعت های درس استادیاری (با رعایت این نکته که تعداد ساعات درس از حداقل ۵۰ درصد ساعات مصوب درسی نباید تقلیل یابد) مسبب مورد و برعهده گروه علمی - تربیتی مربوطه در واحد آموزشی است.

تبصره ۴: رعایت کلیه شرایط و ضوابط مربوط به هر درس اعم از امتحان کتبی، ارائه پژوهش و ...، برای طلاب مشمول مراحل دوم و سوم نیز الزامی می باشد.

ماده ۱۷۱: نظارت بر حسن اجرای امتحان شفاهی بر عهده مدیریت استانی می باشد.

فصل پنجم: ارزیابی پیشرفت تحصیلی

ماده ۱۷۲: شیوه معدل گیری از دروس در این برنامه آموزشی به صورت زیر می باشد:

الف) معدل نیمسال و سال تحصیلی، از نمرات همه درسها، اعم از قبولی و مردودی، محاسبه میشود؛

ب) معدل هر سطح تحصیلی، از نمرات قبولی همه درسهای آن سطح، محاسبه میشود.

ماده ۱۷۳: شیوه محاسبه معدل، به روش ذیل است:

معدل	=	 + (مقدار ساعت هر درس × نمره همان درس) + (مقدار ساعت هر درس × نمره همان درس)
نهایی		مجموع ساعات درسی

ماده ۱۷۴: طلابی که میانگین نمرات ایشان در پایان سطح حداقل ۱۴ باشد، می توانند مطابق ضوابط، جهت اخذ مدرک اقدام کنند.

ماده ۱۷۵: در صورتی که معدل سطح طلبه کمتر از ۱۴ باشد، در مدت مجاز تحصیل می تواند از درس هایی که نمره کمتر از ۱۴ دارد انتخاب درس و فقط در امتحان آن درس شرکت کند تا میانگین کل نمرات خود را جبران نماید.

تبصره: از میان نمره های افزوده شده، بالاترین نمره، نمره نهایی و ملاک در محاسبه معدل سطح فواید بود.

بخش سوم: خدمت آموزی

فصل اول: مرخصی تحصیلی

ماده ۱۴۶: طلاب در مواقع ضروری می توانند مطابق ضوابطی که در ادامه آمده است، از

مرخصی تحصیلی استفاده نمایند.^(۱)

ماده ۱۴۷: استفاده از مرخصی حداکثر تا ۱۰ روز در هر نیم سال تحصیلی در موارد

ضروری و پس از اخذ مجوز از معاون آموزش واحد آموزشی، مجاز می باشد.

ماده ۱۴۸: مرخصی بیش از ۱۰ روز تا حداکثر دو نیم سال متوالی یا غیرمتوالی (در مجموع

۱. در جدول ذیل میزان مرخصی و مرجع تأیید کننده آن به اختصار آمده است:

میزان مرخصی درخواست شده	مرجع تأیید کننده
کمتر از ده روز	مدیر واحد آموزشی
از ده روز تا کمتر از یک نیم سال	شورای واحد آموزشی
یک نیم سال کامل	شورای واحد آموزشی
دو نیم سال کامل	شورای واحد آموزشی
بیش از دو نیم سال	شورای استان

سطح دو و سه)، در صورت ضرورت و با مجوز شورای واحد آموزشی امکان پذیر است.

تبصره ۱: تا قبل از رسیدگی به درخواست مرفعی و تأیید آن، طلبه موظف به شرکت در کلیه برنامه‌های آموزشی وامد آموزشی به صورت منظم می‌باشد.

تبصره ۲: مرجع تشفیص ضرورت، شورای وامد آموزشی است.

ماده ۱۴۹: شورای واحد آموزشی می‌تواند در خصوص حذف درس یا عدم آن به دلیل عدم حضور در کلاس درس در مدت مرخصی تصمیم‌گیری نماید.

ماده ۱۵۰: مرجع تصمیم‌گیری در خصوص درخواست مرخصی بیشتر از موارد مذکور، تمديد و یا اضافه کردن مرخصی (تا حداکثر یک سال دیگر) شورای آموزش استان می‌باشد.

ماده ۱۵۱: مدت زمان مرخصی جزء حداکثر سنوات مجاز تحصیل محسوب می‌گردد.
ماده ۱۵۲: در صورت استفاده از مرخصی نیم سال یا سالانه، امکان حضور در امتحانات وجود ندارد.

تبصره: با مجوز شورای (سیدگی کننده به مرفعی نیم سال تمصیلی طلاب، شرکت در امتحانات دروس مهمم (مطالعاتی) بلامانع میباشد.

ماده ۱۵۳: شرایط استفاده از مرخصی نیم سال به شرح ذیل می‌باشد:

۱) فعال بودن پرونده تحصیلی؛

۲) عدم استفاده از مرخصی تحصیلی به مقدار مجاز در سنوات گذشته در آن سطح؛

۳) نداشتن موارد منع از تحصیل.^(۱)

فصل دوم: انتقالات

ماده ۱۵۴: انتقال طلبه از یک واحد آموزشی به واحد آموزشی دیگر، با شرایط ذیل امکان پذیر است:

الف) فعال بودن پرونده تحصیلی؛

ب) اشتغال به تحصیل، حداقل به مدت یک سال تحصیلی در واحد آموزشی مبدأ؛

ج) موافقت مدیر واحد آموزشی مبدأ و مقصد و تأیید مدیریت استان مبدأ و

مقصد.^(۱)

ماده ۱۵۵: زمان انتقالات، از پایان امتحانات نیم سال دوم و تا پیش از شروع سال تحصیلی جدید است.

ماده ۱۵۶: طلبه تا پیش از نهایی شدن انتقال و تغییر کد محل تحصیل، از طلاب واحد آموزشی مبدأ محسوب می شود و طبق ضوابط باید حضور مستمر در درس داشته و از کلیه مزایای آموزشی و خدماتی در واحد آموزشی مبدأ برخوردار است.

ماده ۱۵۷: انتقال به واحدهای آموزشی متفرقه و خارج از برنامه مرکز مدیریت به منزله ترک تحصیل بوده و نمرات و سایر سوابق آموزشی تولید شده در این واحدهای آموزشی در مدت مذکور کان لم یکن تلقی شده و در صورت صدور مجوز ادامه تحصیل، طلبه موظف به شرکت مجدد در امتحانات، مطابق ضوابط مربوطه می باشد.

ماده ۱۵۸: انتقال طلبه از مرکز مدیریت حوزه های علمیه به مراکز مدیریت حوزه های علمیه خراسان و اصفهان و بالعکس فقط از طریق معاونت آموزش ستاد صورت می پذیرد.

ماده ۱۵۹: طلابی که پرونده آن ها به جهت موارد منع از تحصیل در شورای مربوطه مورد

رسیدگی قرار می‌گیرد پس از اخذ مجوز ادامه تحصیل، حداقل به مدت یک سال مجاز به انتقال به خارج از استان نمی‌باشند.

تبصره: در صورت درخواست طلبه و موافقت مدیریت استانی مبدا و مقصد، انتقال طلاب مذکور بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۶۰: انتقال طلاب از رشته‌های فقهی و اصولی به رشته‌های غیر فقهی و اصولی و بالعکس در حین تحصیل یا پایان مقطع تحصیلی بعد از طی مراحل انتقال و تنها براساس جدول تطبیق دروس امکان‌پذیر است.

ماده ۱۶۱: انتقال اجباری طلاب مجاز نبوده و در صورت لزوم و پس از بررسی در شورای تصمیم‌گیرنده^(۱)، همان شورا موظف به یافتن واحد آموزشی جدید برای طلبه مذکور می‌باشد.

۱- مطابق آیین نامه منع و انصراف از تحصیل (مندرج در فصل چهارم همین بخش).

فصل سوم: مهمان

ماده ۱۶۲: اخذ درس به صورت مهمان، در صورت اضطرار و با موافقت مدیر واحد آموزشی و مدیریت استان مبدأ و مقصد، در برخی از درس‌ها یا همه آن‌ها حداکثر در دو نیم سال تحصیلی، بلامانع می‌باشد.^(۱)

تبصره ۱: مهمان شدن طلبه در یک واحد آموزشی، مشروط به گذراندن حداقل یک نیمسال تحصیلی در واحد آموزشی مبدأ است.

تبصره ۲: طلبه مهمان، موظف به تمصیل مضوری و طبق ضوابط در تمام دروس انتفاعی واحد آموزشی مبدأ و مقصد است.

تبصره ۳: مجموع ساعات انتخاب درس طلبه مهمان (در واحد آموزشیهای مبدأ و مقصد) نباید از سقف مجاز تجاوز کند.

تبصره ۴: اضافه کردن مجوز افذ درس به صورت مهمان تا دو نیمسال دیگر با مجوز شورای واحد آموزشی مبدأ و موافقت واحد آموزشی مقصد بلامانع خواهد بود.

ماده ۱۶۳: طلبه موظف به انتخاب درس و حضور در کلاس و شرکت در امتحانات در واحد آموزشی مقصد مطابق آیین‌نامه آموزشی است.

ماده ۱۶۴: ثبت و نگهداری همه اسناد و اطلاعات آموزشی طلبه در سامانه، توسط واحد آموزشی مقصد انجام می‌شود.

ماده ۱۶۵: طلبه مهمان موظف به رعایت همه قوانین واحد آموزشی مقصد می‌باشد.

ماده ۱۶۶: بهره‌مندی طلبه مهمان از مزایا و خدمات حوزوی در همان واحد آموزشی مبدأ استمرار می‌یابد.

ماده ۱۶۷: مهمان شدن طلاب هر یک از گروه‌های فقهی و اصولی یا غیر فقهی و اصولی در دروس انتخابی تنها براساس جداول درسی مصوب همان گروه از طلاب امکان‌پذیر است.

۱- موافقت‌های مدارس و استان مبدأ و مقصد از طریق سامانه انجام می‌شود. بررسی و تأیید فرآیند مهمان شدن طلاب در دروس سطوح عالی قم با معاونت آموزش حوزه علمیه قم می‌باشد

فصل چهارم: منع و انصراف از تحصیل

الف) منع از تحصیل

ماده ۱۶۸: در موارد آموزشی ذیل طلبه از ادامه تحصیل منع می‌شود:

- (۱) حذف کلیه دروس یک نیم‌سال به دلیل غیبت؛
- (۲) غیبت در کلیه امتحانات دروس انتخابی یک نیم‌سال؛
- (۳) عدم قبولی در هیچ یک از دروس انتخابی در دو نیم‌سال متوالی یا سه نیم‌سال غیرمتوالی؛
- (۴) عدم رشد تحصیلی مناسب (عدم قبولی حداقل به مقدار ۹۰۰ ساعت - در طول ۶ نیم‌سال)؛
- (۵) عدم حضور و ترک تحصیل بیش از یک نیم‌سال بدون اطلاع قبلی و بدون عذر موجه.

تبصره: در صورت منع از تمصیل، ادامه تمصیل منوط به بررسی وضعیت آموزشی در شورای

مربوطه و مطابق ضوابط مندرج در جدول ذیل می‌باشد:

موضوع	توضیحات و علت	پایه تحصیلی	مرجع تصمیم‌گیری	عنوان حکم صادره
تحقق هریک از موارد ۱ تا ۴	-	همه پایه‌های تحصیلی	شورای واحد آموزشی	حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه
تحقق مورد ۴	گذشتن ۸ نیم‌سال و عدم کسب قبولی در حداقل ۹۰۰ ساعت درسی	پایه هفتم به بعد	شورای استان	حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه
تحقق مورد ۵	عدم عذر موجه برای ترک تحصیل	همه پایه‌های تحصیلی	-	ترک تحصیل

تبصره: در صورت تحقق هر یک از موارد مذکور، مدیر واحد آموزشی می‌تواند مسبب مورد، طلبه

را تا قبل از تعیین تکلیف ملزم به فعالیتهای تمصیلی نماید و در صورت صدور مجوز ادامه

تمصیل، به فعالیتهای درسی وی ترتیب اثر داده خواهد شد.

ماده ۱۶۹: در صورت تحقق هریک از موارد منع از تحصیل، مدیر واحد آموزشی موظف به

تنظیم و ارائه گزارش به شورای واحد آموزشی می‌باشد.

ماده ۱۷۰: در مواردی که عنوان حکم عبارت «حسب مورد و با توجه به شرایط طلبه»، ذکر شده است، مرجع رسیدگی کننده می تواند اقدام به صدور حکم جواز ادامه تحصیل مشروط یا غیرمشروط و یا حکم عدم جواز ادامه تحصیل نماید. تبصره: در صورت صدور حکم منع از تمصیل توسط شورای وامد آموزشی، لازم است مکم صادره به تأیید معاونت آموزش استان برسد.

ب) انصراف از تحصیل

ماده ۱۷۱: انصراف از تحصیل در حین دوره تحصیلی فقط به درخواست طلبه صورت می پذیرد و هرگونه تقاضای انصراف از تحصیل باید به صورت کتبی به شورای واحد آموزشی ارائه شود و پس از تأیید، انصراف قطعی خواهد شد. ماده ۱۷۲: هیچ واحد آموزشی و یا مدیریتی نمی تواند نسبت به اجبار طلبه به انصراف از تحصیل اقدام نماید.

ماده ۱۷۳: تحصیل همزمان در سایر نهادهای آموزشی در سطوح تحصیلات تکمیلی بدون اخذ مجوزهای لازم، انصراف از تحصیل تلقی می شود. ماده ۱۷۴: بازپس گیری تقاضای انصراف از تحصیل حداکثر تا یک ماه پس از تاریخ درخواست، بلامانع است.

تبصره ۱: در صورت درخواست بازگشت به تمصیل قبل از (رسیدن غیبتها به سقف مجاز، مدیر وامد آموزشی میتواند نسبت به ادامه تمصیل تصمیمگیری نماید و در صورت تجاوز مدت مذکور از مد مجاز، مطابق شرایط مذکور در بند «ه» (بازگشت به تمصیل) در همین فصل اقدام می شود.

تبصره ۲: وامد آموزشی موظف به اعلام انصراف طلبه به مدیریت استان می باشد.

ج) بازگشت به تحصیل

ماده ۱۷۵: تقاضای بازگشت به تحصیل در صورت عدم تکمیل مقطع تحصیلی با رعایت شرایط ذیل در شورای مربوطه مورد بررسی قرار می گیرد: ۱) دارا بودن حداقل یک سال تحصیلی موفقیت آمیز قبل از انفصال؛

۲) برخورداری از رشد تحصیلی مناسب در سنوات تحصیلی قبل از انفصال

(نداشتن هیچ یک از موارد منع از تحصیل)؛

۳) وجود انگیزه کافی برای بازگشت؛

۴) وجود عذر موجه برای انفصال؛

۵) نداشتن مشکل صیانتی؛

۶) نداشتن مشکل نظام وظیفه.

ماده ۱۷۶: تقاضای بازگشت به تحصیل پس از انفصال تا حداکثر چهار نیم سال تحصیلی در شورای واحد آموزشی مطرح و حسب شرایط طلبه تصمیم گیری می شود.

ماده ۱۷۷: رأی نهایی طلاب دارای شرایط برگشت به تحصیل، پس از قبولی طلبه در آزمون علمی صادر خواهد شد.

تبصره: «(رزیابی علمی» به صورت شفاهی و توسط معاونت آموزش مدیریتهای استانی مطابق ضوابط ابلاغی برگزار میگردد.

ماده ۱۷۸: تقاضای بازگشت به تحصیل پس از انفصال پنج نیم سال تحصیلی به بالا با شرایط ذیل در شورای واحد آموزشی و در غیراین صورت (عدم شرایط ذیل) در شورای آموزش استان بررسی و حسب شرایط طلبه تصمیم گیری می شود:

۱) اشتغال به تبلیغ تمام وقت؛

۲) تدریس در مراکز حوزوی؛

۳) بیماری مانع از تحصیل (بیماری خود یا بیماری بستگان درجه اول).

ماده ۱۷۹: احکام باید به استناد مدارک معتبر و رسمی و هم چنین پوشش دهنده تمام زمان انفصال صادر شود.

ماده ۱۸۰: در صورت حکم به بازگشت به تحصیل در اثناء سال تحصیلی، در صورتی که مدت عدم حضور بیش از مجموع سقف مجاز غیبت و مرخصی باشد، مرجع

تعیین جواز حضور طلبه در ادامه جلسات درس و یا امتحان شورای رسیدگی کننده می باشد.

ماده ۱۸۱: در صورت صدور مجوز ادامه تحصیل، طلبه موظف به حضور منظم در کلاس و عمل مطابق با حکم شورا بوده و پس از گذشت یک سال در صورت رشد تحصیلی مناسب و عمل به تعهدات آموزشی خود می تواند مطابق ضوابط درخواست انتقال به استانی دیگر داشته باشد.

تبصره: در صورت صدور حکم به انتقال و تغییر محل تحصیل، انتقال پس از هماهنگی های لازم با واحد آموزشی و مرکز مدیریت استان مقصد توسط شورای صادر کننده حکم و با رعایت ضوابط انتقال صورت می پذیرد.

ماده ۱۸۲: در صورت صدور مجوز بازگشت به تحصیل و تحقق مجدد هر یک از موارد منع و انفصال از تحصیل، پرونده جهت رسیدگی به شورای آموزش استان ارجاع می شود.

ماده ۱۸۳: بازگشت به تحصیل پس از اتمام هر مقطع با وجود فاصله تحصیلی، تابع ضوابط مربوط به ثبت نام و پذیرش می باشد.

فصل پنجم: رسیدگی به امور تحصیلی طلاب

مقدمه:

در مواردی از آیین نامه های آموزشی، بررسی و تصمیم گیری در خصوص وضعیت تحصیلی طلاب (مانند صدور حکم منع از تحصیل، بررسی درخواست های مربوط به مرخصی، انصراف و بازگشت به تحصیل طلاب) نیاز به تشکیل جلسات مشورتی و تخصصی دارد. از همین رو در ذیل آیین نامه های مربوطه، نحوه رسیدگی به درخواست های طلاب ذکر شده است. لذا انتظار می رود مدیران واحدهای آموزشی و مدیریت های استانی، جهت تسهیل و تسریع در رسیدگی به امور تحصیلی طلاب، خصوصاً برخی از موارد خاص، مطابق آیین نامه های مربوطه، اقدام نمایند.

در این فصل برخی از موارد مشترک در همه آیین نامه های تحصیلی، ارائه شده تا ضمن تأکید بر رسیدگی به موقع و دقیق نسبت به وضعیت تحصیلی طلاب، مواردی که نیاز به توضیح بیشتر داشته، ذکر گردد.

شوراها و کمیسیون های مرتبط با دستورالعمل رسیدگی به امور تحصیلی طلاب:

ماده ۱۸۴: برخی از درخواست های تحصیلی و آموزشی طلاب باید در شورای واحد آموزشی و یا شورای آموزش استان بررسی شود از همین رو تشکیل جلسات «شورای واحد آموزشی» و «شورای آموزش استان» مطابق ضوابط و آیین نامه های ابلاغی، ضروری می باشد.^(۱)

ماده ۱۸۵: تمام احکام صادره در شورای واحد آموزشی در خصوص امور تحصیلی طلاب، به معاونت آموزش استان ارسال می شود.

۱- شورای تخصصی آموزش سطوح عالی و آزاد قم، وظایف شورای واحد آموزشی و استان را در خصوص طلاب شاغل به تحصیل در دروس سطوح عالی و آزاد قم بر عهده دارد.

ماده ۱۸۶: جهت رسیدگی به امور تحصیلی طلاب در معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، کمیسیونی با حضور معاون آموزش حوزه‌های علمیه (به عنوان رئیس)، مدیر امور تحصیلی، مدیر سنجش و پذیرش، و دو نفر از کارشناسان آموزشی با تأیید معاون آموزش، تشکیل می‌گردد.

تبصره: مقرر سایر کارشناسان، مسبب مورد با تأیید رئیس کمیسیون، بدون مق رأی، بلامانع می‌باشد.

ماده ۱۸۷: نظارت بر حسن اجرا و عملکرد در همه موضوعات تحصیلی طلاب بر عهده مدیریت استان می‌باشد.

مراحل رسیدگی و صدور حکم در شورای واحد آموزشی و شورای آموزش استان:

ماده ۱۸۸: مراجع تصمیم‌گیری در خصوص امور تحصیلی طلاب، به ترتیب شورای واحد آموزشی، شورای آموزش استان و کمیسیون آموزش ستاد خواهند بود. تبصره: کلیه موارد فراتر از شرح وظایف ذکر شده، پس از افذ گزارش از شورای واحد آموزشی و شورای آموزش استان، در کمیسیون آموزش ستاد، بررسی فواید شد.

ماده ۱۸۹: مدت زمان گردش کار رسیدگی به یک پرونده و صدور حکم در شوراها و کمیسیون آموزش ستاد، نباید به گونه‌ای باشد که اصل موضوع پرونده را تحت الشعاع خود قرار دهد، در غیر این صورت مرجع تصمیم‌گیری، مدیر استان می‌باشد.

ماده ۱۹۰: احکام صادره باید مطابق ضوابط و آیین‌نامه‌های ابلاغی باشد در غیر این صورت این احکام در شورای مربوطه باطل و رسیدگی به احکام ارجاعی به شورای مذکور، در مرجع بالاتر بررسی می‌گردد.

ماده ۱۹۱: احکام صادره حداکثر تا یک هفته پس از صدور، توسط شورای رسیدگی کننده به طلبه و واحدهای مربوطه ابلاغ می‌گردد و واحد مربوطه موظف است

ظرف یک ماه پس از دریافت آن، نتیجه اقدامات خود را به شورای صادر کننده اعلام نماید.

ماده ۱۹۲: حکم صادره توسط هر یک از کمیسیون آموزش و یا شوراها، برای شوراها، مجموعه ها و افراد تابعه لازم الاجرا است.

ماده ۱۹۳: طلبه می تواند حداکثر ظرف مدت ۵ روز از تاریخ دریافت حکم، اعتراض خود را جهت رسیدگی، همراه مستندات به دبیر شورا تسلیم کند.

ماده ۱۹۴: در صورت لزوم، شوراها موظف هستند جهت تکمیل پرونده از واحدهای مربوطه استعلام لازم را انجام دهند.

ماده ۱۹۵: کلیه مدارک مربوط به امور تحصیلی طلاب، جزء اسناد محسوب شده و لازم است با رعایت مقررات، بایگانی و نگهداری شود.

ماده ۱۹۶: مسائلی که باید مطابق مصوبه ۹۹۸ شورای عالی حوزه های علمیه (آیین نامه انضباطی) پیگیری شود، صرفاً از طریق مفاد مصوبه مذکور اقدام می شود.

فصل ششم: آیین نامه تحصیل همزمان طلاب در مراکز حوزوی و غیرحوزوی

ماده ۱۹۷: با عنایت به روی آوردن تعدادی از حوزویان به تحصیل همزمان در دانشگاه در حین تحصیلات حوزوی و با توجه به مصوبات ۲۹۲^(۱) و ۳۴۳^(۲) شورای عالی حوزه‌های علمیه، به منظور نظارت بر حفظ اصالت حوزوی، زّی طلبگی، اهتمام به مسائل آموزشی و رسالت‌های تحقیقی و پژوهشی این دسته از طلاب، فراهم ساختن امکان حضور روحانیون در عرصه‌های مختلف علمی و بین رشته‌ای متناسب با نیازهای علمی جامعه و برای ایجاد وحدت رویه در بخش‌های مختلف، آیین نامه و دستورالعمل تحصیل همزمان طلاب در حوزه و دانشگاه به شرح ذیل می‌باشد.

ماده ۱۹۸: در تحصیل همزمان حوزویان در مراکز دانشگاهی سیاست‌های ذیل مدنظر می‌باشد:

۱) اهتمام به نظارت نهادهای مسئول حوزوی بر طلاب شاغل به تحصیل هم زمان و حمایت از آن‌ها؛

۲) تأکید بر رعایت شؤون روحانیت و ضوابط حوزه در مدت تحصیل در دانشگاه^(۳)؛

۳) اهتمام به تناسب رشته انتخابی در دانشگاه با رسالت و اهداف حوزه‌های علمیه؛

۱- این مصوبه در خصوص مقررات تحصیل طلاب در دانشگاه است که در تاریخ ۷۸/۱۱/۲۲ به تصویب رسیده است.

۲- این مصوبه در خصوص آیین نامه اجرایی مصوبه ۲۹۲ تنظیم شده است و در تاریخ ۸۰/۰۴/۰۸ به تصویب رسیده است.

۳- رصد تحصیل همزمان در دانشگاه و حوزه توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه با توجه به تعهد اخذ شده از طلاب علاقمند انجام خواهد شد و نظارت بر نحوه تحصیل طلاب توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌باشد.

(۴) تأکید بر پایبندی به تعهدات و رعایت شؤونات اخلاقی، سیاسی، اعتقادی؛
(۵) تعامل با دانشگاه‌ها و بهره‌گیری از یافته‌های جدید علوم بشری و کاربرست
آن در گسترش و تبلیغ دین اسلام.
ماده ۱۹۹: شرایط متقاضیان تحصیل همزمان:

- (الف) اتمام حداقل سطح ۲؛
(ب) مناسب بودن رشته مورد نظر در دانشگاه با نیازها و ضرورت‌ها؛
(ج) فعال بودن پرونده آموزشی حوزوی طلبه متقاضی؛
(د) داشتن انگیزه مثبت از ارتقای تحصیلی در دانشگاه و عدم تأثیرپذیری از
افکار و اندیشه‌های متعارض با اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله؛
(هـ) توانایی متقاضی برای تحصیل همزمان در حوزه و مراکز دانشگاهی بر
اساس رشد تحصیلی متناسب با ضوابط حوزوی؛
(و) برخورداری از حسن سابقه و سلامت اخلاقی و رفتاری؛
(ز) رعایت زنی طلبگی در مدت تحصیلات حوزوی؛
(ح) اخذ مجوز تحصیل همزمان از معاونت آموزش.
تبصره: در صورت فقدان هر یک از شرایط مذکور، کمیسیون میتواند مجوز صادره را لغو نماید

کمیسیون احراز صلاحیت تحصیل همزمان

ماده ۲۰۰: اعضای کمیسیون:

- (۱) معاون آموزش حوزه‌های علمیه (رئیس کمیسیون)؛
 - (۲) معاون تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه (یا نماینده ایشان)؛
 - (۳) مسئول مرکز امور صیانتی (یا نماینده ایشان)؛
 - (۴) مدیر امور تحصیلی معاونت آموزش (دبیر کمیسیون)؛
 - (۵) معاون آموزش مدیریت سطوح عالی.
- تبصره ۱: به تشفیص دبیر کمیسیون، دعوت از کارشناسان یا افراد متقاضی، به تناسب
موضوعات و بدون حق رأی در جلسات، بلامانع میباشد.

تبصره ۲: جلسه با حضور اکثریت اعضا رسمیت فواهد یافت و مصوبات جلسه با تأیید اکثریت

ماضرین، نهایی تلقی فواهد شد و با امضای رئیس کمیسیون ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳: دبیرخانه این کمیسیون در معاونت آموزش می‌باشد.

ماده ۲۰۱: وظایف کمیسیون:

- ۱) بررسی پرونده متقاضیان جهت احراز صلاحیت آن‌ها^(۱)؛
 - ۲) صدور مجوز تحصیل همزمان برای متقاضیان؛
 - ۳) تعیین صلاحیت تحصیل در رشته‌های خاص؛
 - ۴) بررسی و تأیید رشته‌های معرفی شده از طرف معاونت آموزش که طلاب بدون نیاز به اخذ مجوز بتوانند آن‌ها را انتخاب نمایند؛
 - ۵) بررسی و تأیید دانشگاه‌های معرفی شده از طرف معاونت آموزش که طلاب بدون نیاز به اخذ مجوز بتوانند در آن‌ها مشغول به تحصیل شوند؛
 - ۶) بررسی گزارشات موردی مربوط به وضعیت تحصیل همزمان طلاب و اعلام نظر درباره ادامه تحصیل آن‌ها؛
 - ۷) پیشنهاد و تعیین تکلیف در خصوص بهره‌مندی متقاضیان از مزایای حوزوی؛
- تبصره: دریافت شهریه در مدت تمصیل، به نظر مراجع عظام بستگی دارد.

۸) تعیین معیارها و ملاکهای کارشناسی؛

۹) تصویب دستورالعمل‌های اجرایی و نظارتی در خصوص تحصیل همزمان.

ماده ۲۰۲: دبیرخانه کمیسیون در معاونت آموزش مستقر می‌باشد.

ماده ۲۰۳: وظایف معاونت آموزش در خصوص بررسی مجوز تحصیل همزمان عبارت است از:

- ۱) ثبت‌نام و تشکیل پرونده برای متقاضیان تحصیل همزمان مطابق شرایط و ضوابط مصوب (در مدیریت امور تحصیلی معاونت)؛

- تبصره: طلابی که سابقه تمصیل در موزه‌های علمیه اصفهان و فراسان داشته و در مال تمصیل رسمی در مرکز مدیریت موزه‌های علمیه هستند؛ با ارائه گواهی اشتغال به تمصیل و سابقه وضعیت آموزشی خود در مراکز مدیریت اصفهان و فراسان اقدام به ثبت‌نام نمایند.
- (۲) انجام استعلامات لازم در خصوص مسائل آموزشی و رفتاری از مراجع و بخش‌های ذیربط؛
- (۳) تکمیل و ارسال پرونده متقاضی به کمیسیون احراز صلاحیت‌ها؛
- تبصره: طلابی که موفق به افذ مدرک سطح چهار شده‌اند نیاز به افذ مجوز ندارند.
- (۴) صدور گواهی‌های لازم برای متقاضیان پیرو استعلام دانشگاه مربوطه، پس از تأیید کمیسیون؛
- (۵) بررسی سالانه وضعیت تحصیلی طلاب دارای مجوز؛
- (۶) پاسخ‌گویی به استعلامات مراکز دانشگاهی و حوزوی در خصوص وضعیت طلاب در حال تحصیل همزمان و یا متقاضی؛
- (۷) پیگیری و انجام اقدامات لازم در خصوص تشکیل جلسات، مصوبات و تصمیمات کمیسیون احراز صلاحیت؛
- (۸) ارائه گزارش‌های موردی و سالیانه از وضعیت تحصیلی طلاب به کمیسیون و سایر مراجع ذیربط با تأیید رئیس کمیسیون؛
- (۹) معرفی رشته‌ها و مراکز دانشگاهی به کمیسیون احراز صلاحیت‌ها، جهت اخذ مجوز کلی انتخاب و تحصیل در آن‌ها^(۱).

کنترل، ارزیابی و نظارت

ماده ۲۰۴: اخذ مجوز تحصیل همزمان از کمیسیون احراز صلاحیت‌ها، فقط پیش از آغاز تحصیل در دانشگاه امکان‌پذیر و لازم می‌باشد.

۱- رشته‌ها و دانشگاه‌هایی که اشخاص دارای شرایط لازم در این آیین‌نامه بتوانند در آن‌ها بدون نیاز به اخذ مجوز، اقدام به تحصیل همزمان نمایند.

تبصره: طلابی که به دلیل عدم اطلاع از این ماده، شاغل به تمصیل در دانشگاه هستند ملزم به اقدام عاجل برای تشکیل پرونده و افذ مجوز هستند.

ماده ۲۰۵: اشتغال به تحصیل در مراکز دانشگاهی به صورت همزمان بدون اخذ مجوز از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برای طلاب دارای پرونده رسمی پذیرش، به منزله انصراف از تحصیل در حوزه‌های علمیه تلقی می‌شود.

تبصره: پذیرش مجدد یا صدور مجوز برای ادامه تمصیل در مرکز مدیریت موزه‌های علمیه منوط به موافقت کمیسیون آموزش فواهد بود.

ماده ۲۰۶: طلاب دارای مجوز تحصیل همزمان، جهت استمرار بهره‌مندی از مزایای آموزشی، نیازمند تأیید وضعیت آموزشی خود در هر سال تحصیلی هستند و لازم است گزارش وضعیت تحصیلی خود را ابتدای هر سال تحصیلی به واحد متصدی تحصیل همزمان در معاونت آموزش ارائه نمایند.

تبصره: عدم پایبندی طلبه به تعهدات در فصوص رعایت شؤونات و رشد تمصیلی مناسب موزی، می‌تواند منجر به لغو مجوزهای صادره در این فصوص شده و عدم پاسفگویی به استعلامات را در پی داشته باشد.

ماده ۲۰۷: تحصیل همزمان طلاب سفیران هدایت پس از اتمام دوره آموزشی، در صورت عدم تکمیل دوره تعهد تبلیغی، با مجوز معاونت تبلیغ بلامانع است.

تبصره: برای این دسته از طلاب تنها گواهی فارغ‌التمصیلی و اتمام دروس، صادر می‌شود و مدرک تمصیلی نهایی پس از تکمیل تعهد تبلیغی صادر فواهد شد.

ماده ۲۰۸: در صورت انصراف طلبه از ادامه تحصیل در حوزه‌های علمیه و یا اخراج، وضعیت کلی پرونده طلبه به مرکز دانشگاهی که مجوز تحصیل همزمان در آن داده شده است، گزارش می‌شود.

تبصره: در صورت به وجود آمدن وضعیت فوق، پاسف به استعلام‌های مرکز دانشگاهی مزبور، فقط در موضوعات مربوط به قبل از انصراف و یا افراج از موزه امکانپذیر فواهد بود.

ماده ۲۰۹: طلاب دارای انصراف از تحصیل و یا سایر مشکلات آموزشی، جهت تشکیل

پرونده و پاسخ به استعلامات، ابتدا لازم است وضعیت تحصیلی خود را از طریق واحد آموزشی و مدیریت استان مشخص و ارائه نمایند.

ماده ۲۱۰: کلیه ضوابط تحصیل در دانشگاه‌های غیرحضوری و مجازی مانند دانشگاه‌های حضوری است.

دستورالعمل مدیریت امور تحصیلی معاونت آموزش در خصوص تحصیل همزمان

- ماده ۲۱۱: اداره خدمات آموزشی مدیریت امور تحصیلی معاونت آموزش، مجری امور مربوط به آیین‌نامه تحصیل همزمان طلاب در حوزه و دانشگاه خواهد بود که وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:
- (۱) تشکیل پرونده با درخواست متقاضی؛
 - (۲) اخذ تعهد کتبی از طلاب متقاضی؛
 - (۳) استعلام وضعیت اخلاقی، سیاسی، اعتقادی و... متقاضی از مرکز امور صیانتی؛
 - (۴) ارسال پرونده به کمیسیون بعد از اعلام نظر مساعد مرکز امور صیانتی؛
 - (۵) پاسخ‌گویی به استعلام نهادهای دانشگاهی و مرتبط پس از صدور مجوز؛
 - (۶) نظارت بر عمل به تعهدات و رعایت شؤونات اخلاقی، سیاسی، اعتقادی حین تحصیل در دانشگاه؛
 - (۷) استعلام سالانه از واحد ارزیابی تحصیلی درباره طلاب معرفی شده به مراکز دانشگاهی؛
 - (۸) ارجاع مجدد پرونده به کمیسیون تجدید نظر، در صورت تغییر شرایط یا عدم پایبندی متقاضی به تعهدات؛
 - (۹) ابلاغ حکم کمیسیون مبنی بر قطع مزایا و انصراف حوزوی و یا جواز ادامه تحصیل، برای افرادی که از مفاد تعهدنامه تخلف کنند و یا افرادی که بدون هماهنگی با مرکز مدیریت در مراکز دانشگاهی به تحصیل مشغول شوند؛

۱۰) تشکیل پرونده در خصوص رشته‌ها و دانشگاه‌های متقاضی عدم نیاز به مجوز، و ارسال آن به شورای گسترش (یا شورای عالی).

تبصره: نامه‌های صادره به مراکز دانشگاهی، از طرف دفتر معاونت آموزش فواید بود.

ماده ۲۱۲: مدارک لازم جهت تشکیل و تکمیل پرونده:

۱) برگه ارزیابی رسمی مبنی بر اتمام حداقل سطح دو در یکی از رشته‌های عمومی یا گرایشی؛

۲) ارائه گواهی مبنی بر مجاز بودن تحصیل در دانشگاه برای طلاب فارغ‌التحصیل سطوح دو و سه سفیران هدایت از معاونت تبلیغ حوزه‌های علمیه؛

۳) تکمیل فرم درخواست صدور مجوز تحصیل همزمان و تعهد کتبی مبنی بر رعایت شؤون روحانیت و مقررات حوزوی همراه با ادامه فعالیت‌های حوزوی در مدت تحصیل در دانشگاه و بعد از فراغت یا انصراف از تحصیل؛

۴) تأییدیه مرکز امور صیانتی در خصوص صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی.

بخش چهارم: تکمیل سطح و فن تخصصی

الف) مقاطع و سطوح حوزوی

ماده ۲۱۳: مقاطع و سطوح حوزوی در سطوح یک، دو، سه و چهار و پنج می‌باشد و دروس علوم اسلامی در این مقاطع و به تناسب اهداف هر سطح ارائه می‌گردد.

ماده ۲۱۴: سطح یک حوزه‌های علمیه، طی دو برنامه آموزشی و درسی جاری^(۱) و جدید^(۲) ارائه می‌گردد.

ماده ۲۱۵: در سطح دو، سه و چهار حوزه‌های علمیه، دروس علوم اسلامی با دو رویکرد فقهی اصولی و غیرفقهی اصولی ارائه می‌گردد که در رویکرد غیرفقهی اصولی، رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی علوم اسلامی در حوزه‌های دانشی مختلف، برنامه‌ریزی و ارائه می‌گردد.

۱- عناوین دروس برنامه آموزشی جاری سطح یک حوزه‌های علمیه، بر اساس مصوبه ۳۹ شورای عالی و دیگر مصوبات و تصمیمات مربوطه مورد تأیید این شورا، تدوین و برنامه‌ریزی می‌شود.

۲۲- عناوین دروس برنامه آموزشی جدید سطح یک حوزه‌های علمیه، بر اساس مصوبه ۸۴۸ شورای عالی، تدوین و برنامه‌ریزی می‌شود.

ماده ۲۱۶: برنامه آموزشی سفیران هدایت، مطابق مصوبه ۱۳۳۷ شورای عالی، یکی از برنامه های آموزشی رسمی حوزه های علمیه می باشد که در دو مقطع سطح دو و سطح سه حوزه های علمیه، اجرا می گردد.

تبصره ۱: سطح دو اولین مقطع از این برنامه آموزشی می باشد که داوطلبان ورود به موزه های علمیه با داشتن مدرک دیپلم و بالاتر، می توانند در این برنامه آموزشی ثبت نام کنند.

تبصره ۲: سطح سه این برنامه آموزشی به صورت تخصصی و در پندین گرایش برگزار می گردد و اختصاص به فارغ التحصیلان سطح دو این برنامه دارد.

ب) فارغ التحصیلی از سطح دو و سه

ماده ۲۱۷: سطح دو و سه عمومی حوزه های علمیه، دو سطح مستقل از همدیگر بوده و هریک دارای برنامه درسی خاص خود می باشد.

ماده ۲۱۸: شرط ارتقاء از یک سطح به سطح دیگر، گذراندن همه دروس آن سطح مطابق برنامه مصوب و براساس آیین نامه آموزشی می باشد.

ماده ۲۱۹: طلبه در صورت کسب حداقل معدل ۱۴ در هر سطح، آن سطح را به پایان رسانده و می تواند برای دریافت مدرک تحصیلی اقدام کند.

ماده ۲۲۰: دریافت مدرک سطح سه و چهار حوزه های علمیه علاوه بر تکمیل دروس مصوب، منوط به ارائه پایان نامه یا رساله علمی می باشد.

ماده ۲۲۱: در صورتی که معدل طلبه به ۱۴ نرسد^(۱)، وی موظف است حداکثر طی دو نیم سال نسبت به جبران آن با شرکت در امتحان ارتقای معدل اقدام کند و در صورت عدم موفقیت پس از دو نیم سال مذکور، ادامه تحصیل او منوط به اخذ مجوز از شورای آموزش استان است.

تبصره: ساعات انتفاع درس جهت جبران کسری معدل، جزء مد نصاب سقف انتفاع درس در هر نیم سال نمی باشد.

۱ - معدل سطح از نمرات قبولی دروس محاسبه می گردد.

ماده ۲۲۲: طلاب پس از پایان کلیه دروس هر سطح تحصیلی می‌توانند برای ادامه تحصیل در سطح بعد اقدام نمایند.

تبصره: ثبت‌نام و پذیرش در واحدهای آموزشی مجری سطح بالاتر، تابع دستورالعمل ابلاغی فواید بود.

تبصره ۲: در صورتی که درسی از دروس سطح قبلی طلبه باقی مانده باشد، طلبه موظف است ابتدا نسبت به انتساب آن درس اقدام نماید.

ماده ۲۲۳: در صورتی که طلبه قصد ادامه تحصیل در سطح بعدی تحصیلات حوزوی را داشته باشد، موظف است قبل از آغاز سال تحصیلی جدید نسبت به ثبت‌نام در واحد آموزشی رسمی دارای مجوز اقدام نماید.

ماده ۲۲۴: در صورت عدم ثبت‌نام طلبه برای ادامه تحصیل در سطح بالاتر، پرونده حوزوی طلبه به عنوان فارغ‌التحصیل سطح قبل به بخش فارغ‌التحصیلان منتقل شده و ارائه خدمات حوزوی به او براساس ضوابط مربوطه خواهد بود.

ج) تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک^(۱)

ماده ۲۲۵: به منظور برنامه‌ریزی در اعطای مدارک علمی به دانش‌آموختگان حوزه‌های علمیه، در چارچوب مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه، شورای مدارک علمی و اعطای مدارک با حضور اعضای ذیل تشکیل می‌شود:

الف) مدیر حوزه‌های علمیه (رئیس شورا)؛

ب) معاون آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

ج) معاون پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

د) حداقل چهار تن از اساتید و صاحب‌نظران، به عنوان کارشناس به پیشنهاد

مدیر حوزه‌های علمیه و تأیید شورای عالی به مدت دو سال؛

ه) مدیر مدارک علمی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه بدون حق رأی.

۱- به جهت گسترده بودن اصلاحات انجام شده، مصوبه ۳۱۳ پس از اعمال اصلاحات به عنوان مصوبه ۱۰۷۹ ثبت و مصوبه ۳۱۳ ملغی گردید.

ماده ۲۲۶: وظایف شورای مدارک علمی:

- (الف) ایجاد زمینه اجرای مصوبات شورای عالی و آیین نامه ها و برنامه های پیش بینی شده در ارتباط با مدارک علمی؛
- (ب) تهیه، تدوین و پیشنهاد برنامه های جدید و اصلاح و تغییر در آیین نامه مدارک علمی به شورای عالی با درخواست مدیر حوزه های علمیه؛
- (ج) تصمیم گیری نسبت به موارد محوله در این آیین نامه در چهارچوب ضوابط مصوب؛
- (د) بررسی امور مربوط به مدارک علمی که توسط مدیر حوزه های علمیه به این شورا ارجاع می شود؛
- (ه) تصویب عناوین کمیته های علمی و تعیین اعضای آن که از سوی معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه های علمیه پیشنهاد می گردد؛
- (و) تصویب دستورالعمل های مورد نیاز این آیین نامه از جمله دستورالعمل و شیوه نامه تدوین پایان نامه و رساله علمی.

ماده ۲۲۷: مرکز مدیریت حوزه های علمیه به متقاضیان واجد شرایط در سطوح یک، دو، سه و چهارپس از احراز صلاحیت های لازم، طبق ضوابط این آیین نامه مدرک علمی اعطا می کند.

تبصره: تعیین ملاک امراز صلاحیت ها بر عهده شورای مدارک علمی و مرجع تأیید صلاحیت های عمومی مرکز امور صیانتی می باشد.

ماده ۲۲۸: اعطای مدرک در سطوح چهارگانه منوط به موفقیت در دروسی است که در زمان امتحان، جزء برنامه درسی همان سطح محسوب می شده و نسبت به طلابی که قبلاً دروس سطوح مذکور را گذرانده اند برنامه های درسی جدید ملاک نخواهد بود.

ماده ۲۲۹: افرادی که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته و یا فاقد پرونده می باشند از طریق مصوبه ۱۰۸۸ شورای عالی، که نحوه اعطای مدرک به طلاب

فاقد پرونده تحصیلی را تعیین می‌کند، تعیین سطح می‌شوند و چنانچه سطح علمی آنان در حد سطح یک یا دو باشد، مطابق ضوابط مدرک مربوط را دریافت می‌کنند و اگر در حد سطح سه باشند، می‌توانند جهت اخذ موضوع برای تدوین پایان نامه اقدام نمایند.

ماده ۲۳۰: متقاضیان دریافت مدرک سطح سه و چهار علاوه بر قبولی در ارزشیابی مربوط، باید در یکی از موضوعات علوم اسلامی پایان نامه یا رساله علمی تدوین کنند.

ماده ۲۳۱: شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح یک و دو عبارت است از:

الف) کسب معدل ۱۴ در دروس سطح یک برای مدرک سطح یک؛^(۱)

ب) دارا بودن مدرک سطح یک و معدل ۱۴ در دروس سطح دو برای دریافت مدرک سطح دو.

ماده ۲۳۲: شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح سه:

الف) دارا بودن مدرک سطح دو؛

ب) گذراندن دروس سطح سه عمومی یا تخصصی و کسب معدل ۱۴ در آن‌ها؛

ج) تدوین پایان نامه طبق ضوابط و کسب حداقل نمره ۱۴؛

د) معمم بودن مستمر.

تبصره ۱: در مواردی که امکان تعمیم مستمر وجود ندارد، از طریق کمیسیون موارد فاص

موزه‌های علمی، «موضوع مصوبه ۸۲۲ شورای عالی»، مطابق دستورالعمل مصوب شورای

مدارک علمی تصمیم‌گیری فواید شد.

تبصره ۲: فضلا و اساتیدی که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده میباشند و

مداقل پنج سال سابقه تدریس دروس موزوی^(۲) سطح سه یا هشت سال سابقه تدریس دروس

اصلی سطح دو در مراکز عمومی و رسمی موزه علمی را با تأیید مرکز مدیریت موزه‌های علمی

۱- کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آن‌ها مطابق مصوبه ۲۱۴ عمل می‌گردد.

۲- دروس فقه، اصول، کلام و فلسفه اسلامی، علوم قرآنی.

دارا باشند، از کسب شرایط مندرج در بند «الف» و «ب» این ماده معاف بوده و می‌توانند جهت افذ موضوع پایان‌نامه سطح سه اقدام کنند.

تبصره ۳: محققین موزه علمیه که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند، با داشتن یکی از شرایط ذیل بدون لحاظ نمرات پایه‌های تمصیلی می‌توانند جهت افذ موضوع پایان‌نامه سطح سه اقدام کنند. امراز شرایط مندرج در این تبصره بر عهده کمیته علمی است که پس از تأیید شورای مدارک قطعیت فواهد یافت:

الف) تألیف دو کتاب علمی در یکی از رشته‌های علوم اسلامی؛

ب) حداقل دو مقاله منتشر شده در مجلات علمی پژوهشی یا چهار مقاله منتشر شده در مجلات علمی ترویجی؛

ج) حداقل سه سال همکاری علمی - پژوهشی مستقیم و مؤثر در طرح‌های تحقیقاتی مراکز پژوهشی مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه.

تبصره ۴: محققین موزه علمیه که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته و یا فاقد پرونده می‌باشند، در صورتی که دو کتاب که هر کدام در مد پایان‌نامه سطح سه در یکی از رشته‌های علوم اسلامی باشد تألیف نموده باشند، پس از بررسی کمیته علمی و تأیید شورای مدارک علمی، می‌توانند بدون ارائه پایان‌نامه سطح سه، به شرط دارا بودن سایر شرایط این ماده، مدرک سطح سه دریافت کنند.

ماده ۲۳۳: شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح چهار:

الف) دارا بودن مدرک سطح سه؛

ب) قبولی در چهار مصاحبه علمی درس خارج فقه و چهار مصاحبه علمی درس خارج اصول و یا اتمام دوره تخصصی سطح چهار و قبولی در دو مصاحبه علمی درس خارج فقه و دو مصاحبه علمی درس خارج اصول (مطابق آیین‌نامه امتحانات شفاهی، موضوع مصوبه ۱۰۵۴)؛

ج) معمم بودن مستمر؛

د) دفاع از رساله علمی و کسب حداقل نمره ۱۴؛

ه) کسب معدل ۱۴ در دروس دوره تخصصی سطح چهار؛^(۱)

تبصره: طلاب پس از اخذ مدرک سطح سه و قبولی در مصامیهای موضوع بند «ب»، با داشتن سایر شرایط میتوانند بلافاصله برای اخذ مدرک سطح چهار اقدام نمایند.

تبصره ۲: کسانی که مدرک تخصصی سطح چهار دریافت کرده‌اند، پنانچه بخواهند مدرک تخصصی دیگری دریافت نمایند، نیازی به شرکت مجدد در مصامیه نبوده و همان دو مصامیه درس خارج فقه و درس خارج اصول قبلی، کافی میباشد و میتوانند طبق ضوابط این آییننامه، رساله تخصصی جدید خود را ارائه نمایند، ولی پنانچه بخواهند مدرک سطح چهار فقه و اصول دریافت نمایند، باید علاوه بر دو مصامیه مذکور، در دو مصامیه فقه و دو مصامیه اصول دیگر نیز موفق به کسب نمره قبولی شوند و رساله سطح چهار فقه و اصول خود را طبق ضوابط تدوین و ارائه نمایند.

تبصره ۳: در مواردی که امکان تعمیم مستمر وجود ندارد، از طریق کمیسیون موارد خاص موزههای علمی، موضوع مصوبه ۸۲۲ شورایعالی، مطابق دستورالعمل مصوب شورای مدارک علمی تصمیمگیری خواهد شد.

تبصره ۴: فضلا و محققینی که دارای سابقه تألیف حداقل دو اثر علمی - که هر کدام از آنها در مد رساله سطح چهار باشند - هستند، در صورتی که آثار آنها در کمیته علمی مربوط بررسی و به تأیید شورای مدارک علمی برسد، میتوانند بدون رعایت شروط مندرج در این ماده به جز بند «ج» مدرک سطح چهار دریافت کنند.

تبصره ۵: فضلا و اساتیدی که سابقه حداقل پنج سال تدریس موفق درس خارج موزوی و یا هشت سال تدریس موفق دروس موزوی سطح سه، در مراکز رسمی، عمومی و تخصصی موزههای علمی، با تأیید مرکز مدیریت موزههای علمی را دارا باشند، میتوانند بدون داشتن شرایط بندهای «الف» و «ب» و با ارائه یک تألیف علمی در مد رساله سطح چهار، پس از بررسی تألیف مذکور در کمیته علمی و تأیید شورای مدارک، مدرک سطح چهار دریافت نمایند.

۱ - کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آنها مطابق مصوبه ۲۱۴ شورایعالی عمل میگردد.

تبصره ۶: فضلا و طلابی که دروس دوره سطح و چهار سال درس خارج را گذرانده‌اند و دارای مدرک کارشناسی ارشد یا گواهی آن از یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات علمی معتبر می‌باشند و پایان‌نامه آنها نیز در یکی از رشته‌های علوم اسلامی، با استفاده از منابع اسلامی باشد، پس از تأیید کمیته تخصصی مربوط، از شرط داشتن مدرک سطح سه (بند الف) معاف می‌باشند.

ماده ۲۳۴: طلابی که عنوان رشته تحصیلی در برگه ارزیابی آنان «فقه و اصول» ثبت شده، در صورت دارا بودن یکی از شرایط ذیل می‌توانند موضوع پایان‌نامه یا رساله عملی خود را در موضوع مرتبط با رشته تخصصی درخواستی تدوین نمایند:

الف) تألیف حداقل یک کتاب علمی در رشته تخصصی درخواستی؛

ب) نگارش دو مقاله منتشر شده در نشریات علمی پژوهشی؛

ج) سابقه سه سال همکاری در طرح‌های تحقیقاتی رشته درخواستی؛

د) دارا بودن مدرک دانشگاهی کارشناسی ارشد در زمینه رشته درخواستی؛

ه) گذراندن درس‌های لازم در مراکز تخصصی یا مراکز پژوهشی که دارای مجوز هدایت پایان‌نامه از شورای گسترش حوزه‌های علمیه می‌باشند.

تبصره ۱: به طلابی که بر اساس شرایط فوق، پایان‌نامه سطح سه در موضوعات تخصصی تدوین کنند، مدرک «علوم اسلامی با گرایش مرتبط با موضوع پایان‌نامه» اعطا می‌گردد. گرایش‌های مذکور به تصویب شورای گسترش حوزه‌های علمیه فواید رسید.

تبصره ۲: طلابی که فاقد شرایط فوق باشند، می‌توانند پایان‌نامه سطح سه خود را در موضوعات تخصصی تدوین کنند، لیکن مدرک اعطایی به ایشان با عنوان «علوم اسلامی در موضوع مرتبط با پایان‌نامه» فواید بود.

تبصره ۳: چنانچه طلاب علاوه بر درخواست تدوین پایان‌نامه یا رساله در رشته تخصصی، متقاضی مدرک تخصصی نیز باشند، علاوه بر دارا بودن شرایط فوق باید در امتحان جامع علمی رشته درخواستی شرکت کرده و موفق به دریافت نمره قبولی شوند. به طلاب موضوع این تبصره پس از تدوین پایان‌نامه یا رساله، مسبب مورد، مدرک رشته تخصصی اعطاء فواید شد.

تبصره ۴: دستورالعمل مربوط به این ماده توسط معاونت آموزش تهیه شده و به تصویب

شورای مدارک علمی فواید رسیده.

ماده ۲۳۵: به منظور بررسی صلاحیت علمی اساتید راهنما، مشاور و داور و تصویب موضوع پایان نامه ها و رساله ها و طرح نامه های آن ها در زمینه های مختلف علوم و معارف اسلامی، کمیته های علمی (به تناسب رشته های مصوب شورای گسترش) با تصویب شورای مدارک، حسب مورد در واحدهای آموزشی و مدیریت مدارک علمی تشکیل می شود. ضوابط تشکیل کمیته و نحوه فعالیت آن بر اساس دستورالعملی که توسط معاونت آموزش ابلاغ شده، می باشد.

ماده ۲۳۶: واحدهای آموزشی باید اعضای کمیته علمی خود را به معاونت آموزش معرفی نمایند تا پس از تأیید معاونت آموزش و تصویب شورای مدارک، امور مربوط به تصویب موضوع، طرح نامه، انتخاب اساتید راهنما و مشاور طلاب واحدهای آموزشی، توسط کمیته های مزبور صورت گیرد. برگزاری جلسات دفاعیه، برابر مقررات مندرج در این آیین نامه و با ترکیب پیش بینی شده، توسط واحد آموزشی مربوط و با نظارت مدیریت مدارک علمی انجام خواهد شد و مدارک ایشان به صورت متمرکز توسط مدیریت مدارک علمی صادر می گردد.

ماده ۲۳۷: کمیته های مورد نیاز حوزه آزاد توسط معاونت آموزش معرفی و پس از تأیید شورای مدارک تشکیل خواهد شد.

تبصره: معاونت آموزش میتواند متناسب با موضوع، طلاب موزه آزاد را جهت تدوین پایان نامه یا رساله به مراکز تخصصی معرفی نماید.

ماده ۲۳۸: اعضای کمیته های علمی باید حداقل دارای یکی از شرایط ذیل باشند:

الف) پنج سال سابقه تدریس در رشته های مربوط؛

ب) دارای سه تألیف در رشته های مربوط؛

ج) دارای پنج سال سابقه تحقیق در رشته مربوط و ارائه مقالاتی در مجامع علمی یا مجلات تخصصی.

تبصره ۱: وظایف کمیته‌های علمی به پیشنهاد معاون آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه توسط شورای مدارک علمی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲: برای افراد دارای مدرک سطح چهار، سوابق مندرج در بند «الف» و «ع»، سه سال و تعداد تألیف مندرج در بند «ب»، یک تألیف می‌باشد.

ماده ۲۳۹: طلاب، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را باید با نظارت یک استاد راهنما و حداقل یک استاد مشاور تدوین کنند. مسئولیت علمی پایان‌نامه و رساله به عهده استاد راهنما می‌باشد.

ماده ۲۴۰: اساتید راهنما و مشاور و داور علاوه بر صلاحیت‌های عمومی باید حداقل یکی از شرایط زیر را دارا باشند:

(الف) حداقل پنج سال سابقه تدریس در سطح سه متناسب با رشته مربوط؛

(ب) حداقل پنج سال سابقه تحقیق در رشته مربوط؛

(ج) دارای حداقل سه تألیف در رشته مربوط؛

(د) دارای سابقه سه مرتبه راهنمایی یا مشاوره پایان‌نامه در مراکز حوزوی یا دانشگاهی در رشته مربوط.

تبصره ۱: امراز شرایط فوق به عهده کمیته علمی مربوط می‌باشد.

تبصره ۲: برای افراد دارای مدرک سطح چهار، سوابق مندرج در بند «الف» و «ب»، سه سال و تعداد تألیف مندرج در بند «ع»، یک تألیف می‌باشد.

ماده ۲۴۱: دستورالعمل تدوین پایان‌نامه و رساله توسط معاونت‌های آموزش و پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تدوین شده و به تأیید شورای مدارک علمی خواهد رسید. پایان‌نامه و رساله باید بر اساس دستورالعمل مذکور تهیه و پس از تأیید استاد راهنما جهت دفاع پذیرفته شود.

ماده ۲۴۲: زمان تدوین پایان‌نامه و رساله سطح سه و سطح چهار، پس از ابلاغ موضوع، به ترتیب حداقل ۶ ماه و ۹ ماه و حداکثر ۱۸ ماه و ۳ سال خواهد بود.

تبصره ۱: در موارد فاص مذاکثر زمان تدوین پایان نامه و (رساله، با پیشنهاد استاد راهنما و تصویب کمیته مربوط، تا یک سال قابل تمدید فواهد بود.

تبصره ۲: در صورت عدم ارائه پایان نامه یا (رساله در فرصت مقرر، موضوع مجدداً در کمیته مربوط مورد بررسی قرار فواهد گرفت.

ماده ۲۴۳: به طلابی که قبلاً مدرک معادل دریافت نموده اند، در صورتی که بنا به تشخیص کمیته تخصصی مربوط و تأیید شورای مدارک علمی، پایان نامه و رساله آن ها دارای شرایط مقرر در این آیین نامه باشد، مدرک علمی مربوط اعطا می شود.

تبصره: در صورتی که پایان نامه و (رساله متقاضی نیاز به تکمیل داشته باشد، پس از تکمیل و تأیید، مدرک مربوط به وی اعطا می شود.

ماده ۲۴۴: بررسی نهایی پایان نامه ها و رساله ها در جلسه دفاعیه توسط هیئت داوران متشکل از اعضای زیر صورت می گیرد:

الف) استاد راهنما؛

ب) استاد مشاور؛

ج) اساتید داور.

تبصره ۱: برای پایان نامه سطح سه حداقل یک داور و برای رساله سطح چهار حداقل دو داور، دآوری فواهند کرد.

تبصره ۲: مدیر جلسه، استاد راهنما می باشد و نماینده معاونت آموزش به عنوان دبیر و بدون مق رأی در جلسه دفاعیه مضور فواهد داشت.

تبصره ۳: در موارد ضروری و با تشخیص مدیریت مدارک علمی، جلسه دفاعیه میتواند بدون مضور استاد مشاور برگزار شود.

ماده ۲۴۵: قبل از برگزاری جلسه دفاعیه رساله سطح چهار، تشکیل حداقل یک جلسه پیش دفاع لازم است. در صورت امکان یک سمینار نیز در موضوع رساله، برگزار خواهد شد.

ماده ۲۴۶: ارزشیابی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، توسط هیئت داوران در چهار درجه صورت می‌گیرد:

(الف) نمره ۱۸ و بالاتر: عالی؛

(ب) نمره ۱۶ تا ۱۸: خوب؛

(ج) نمره ۱۴ تا ۱۶: قبول؛

(د) کمتر از ۱۴: غیر قابل قبول.

ماده ۲۴۷: ملاک تصمیم‌گیری در خصوص رد یا قبول پایان‌نامه و رساله، میانگین نمرات هیأت داوران است.

ماده ۲۴۸: در صورتی که هیئت داوران، قبول پایان‌نامه یا رساله را مشروط به انجام اصلاحات بدانند، داوطلب موظف است اصلاحات مورد نظر را اعمال کرده و به تأیید هیئت داوران برساند.

تبصره ۱: مدت زمان اصلاح پایان‌نامه یا رساله، حداکثر شش ماه است که به حداکثر زمان تدوین آنها اضافه می‌شود.

تبصره ۲: پنانچه پس از یک بار اصلاح، نمره پایان‌نامه یا رساله غیر قابل قبول باشد، موضوع افذ شده گان لم یکن تلقی شده و داوطلب باید پس از مذاقل شش ماه نسبت به افذ موضوع جدید اقدام نماید.

ماده ۲۴۹: مدارک علمی با امضای مدیر حوزه‌های علمیه و معاون آموزش حوزه‌های علمیه صادر می‌گردد.

ماده ۲۵۰: مراکز و یا واحدهای حوزوی که موفق به اخذ مجوز بررسی و تأیید پایان‌نامه‌های حوزویان شده‌اند، کلیه امور مربوطه بر اساس ضوابط، در آن واحد حوزوی انجام می‌شود.

بخش پنجم: پیوست ۱

پیوست ۱: شورای تخصصی آموزش استان

مقدمه

به منظور استفاده از ظرفیتهای کارشناسی و تخصصی در حوزه آموزش، ایجاد هماهنگی و انسجام مدیریتی، تسریع در بررسی و رفع مسائل آموزشی در سطح مدیریت استان و تصویب طرحها و آییننامهها، آییننامه شورای آموزش استان که به اختصار «شورا» نامیده میشود، به شرح ذیل تدوین شده است.

ماده ۱: این شورا به استناد بند ۲۱ مصوبه ۸۱۳ شورای عالی حوزههای علمیه تشکیل می‌گردد.

ماده ۲: اهداف

- ۱) ارتقای سطح نظام کارشناسی و تصمیمگیری در امور آموزشی استان؛
- ۲) ایجاد انسجام و هماهنگی میان بخشهای آموزشی در مدیریت استان و واحدهای آموزشی استان در امور آموزشی.

ماده ۳: وظایف شورا

- ۱) پیشنهاد سیاست‌ها، طرح‌ها و برنامه‌های راهبردی بلند مدت، میان مدت و سالانه در سطح استان؛
- ۲) بررسی طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی خاص واحد آموزشی یا کلان در سطح استان و توسعه آن‌ها؛
- ۳) برنامه‌ریزی اجرایی برای اجرایی کردن شاخص‌ها و معیارها و استانداردهای ابلاغی در عرصه‌های تخصصی آموزشی و ارزیابی مستمر آن‌ها؛
- ۴) تصویب دستورالعمل‌های اجرایی در سطح استان؛
- ۵) بررسی درخواست‌های مربوط به تأسیس، توسعه و انحلال واحدهای آموزشی استان^(۱)؛
- ۶) بررسی گزارش‌های نظارتی و ارزیابی در حوزه آموزشی و اتخاذ تصمیم مناسب؛
- ۷) بررسی و تصویب آیین‌نامه‌ها و ضوابط آموزشی و پیشنهاد آن به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه؛
- ۸) تعیین سیاست‌ها و تصویب سقف و سهمیه پذیرش داوطلبان تحصیل در واحدهای آموزشی استان؛
- ۹) بررسی مسائل و مشکلات آموزشی واحد آموزشی، اساتید و طلاب و ارائه راهکارهای مناسب.

ماده ۴: ترکیب شورا^(۲)

۱- مصوبات مربوط به این بند باید به تصویب مراجع قانونی بالاتر مانند شورای گسترش و... برسد.

۲- اعضای شورای واحد آموزشی حوزه علمیه قم عبارتند از:

سطح یک: مدیر دفتر هماهنگی امور واحدهای آموزشی حوزه علمیه قم (به عنوان رئیس)، نمایندگان معاونت‌های ستادی آموزش، پژوهش، تهذیب و تبلیغ، نماینده مرکز امور صیانتی ستاد، سه نفر از مدیران واحدهای آموزشی قم به تفکیک مقاطع و به انتخاب رئیس شورا، دو نفر از اساتید سطح یک به انتخاب رئیس شورا.

سطوح عالی: مسئول امور سطوح عالی حوزه علمیه قم (به عنوان رئیس)، نمایندگان معاونت‌های ستادی آموزش،

۱) مدیر حوزه علمیه استان (رئیس)؛

۲) معاون آموزش مدیریت استانی (دبیر و نائب رئیس)؛

۳) معاون پژوهش مدیریت استانی؛

۴) سه نفر از مدیران واحدهای آموزشی استان در مقاطع مختلف، به پیشنهاد

معاون آموزش و تأیید مدیر حوزه علمیه استان به مدت دو سال؛

۵) دو نفر از اساتید سطوح عالی استان به پیشنهاد معاون آموزش و تأیید مدیر

حوزه علمیه استان به مدت دو سال؛

۶) دو نفر از اساتید سطح یک استان به پیشنهاد معاون آموزش و تأیید مدیر حوزه

علمیه استان به مدت دو سال.

تبصره ۱: شرکت سایر اعضای شورای معاونین مدیریت استانی با مق رأی بلامانع می‌باشد.

تبصره ۲: دعوت از کارشناسان و صاحب نظران بدون مق رأی با تشفیص رئیس یا دبیر شورا

بلامانع است.

تبصره ۳: دستور جلسات و مصوبات شورای آموزشی استان برای تمام اعضا (ارسال می‌گردد).

ماده ۵: وظایف و اختیارات رئیس شورا

۱) ریاست و اداره جلسات؛

۲) تأیید دستور جلسات؛

۳) تأیید اعضای حقیقی شورا؛

۴) تأیید نهایی مصوبات شورا.

ماده ۶: وظایف و اختیارات دبیر شورا

۱) پیشنهاد دستور جلسات به رئیس شورا؛

۲) پیشنهاد تقویم جلسات سالانه به شورا؛

۳) دعوت از اعضای شورا؛

۴) تنظیم تصمیمات و مصوبات شورا؛

۵) ارسال مصوبات شورا به واحدهای ذیربط جهت اجرا پس از تأیید و ابلاغ مدیر حوزه علمیه استان؛

۶) پیگیری اجرای مصوبات شورا و ارائه گزارش فصلی و سالانه به رئیس شورا؛

۷) پیشنهاد اعضای حقیقی شورا به رئیس شورا.

ماده ۷: برگزاری جلسات شورا

۱) جلسات شورا با حضور حداقل نیمی از اعضاء رسمیت می‌یابد و تصمیمات با رأی اکثریت حاضرین در جلسه، مصوب محسوب شده و در صورت تساوی آراء، پیشنهاد موافق با نظر رئیس شورا مصوب محسوب می‌شود.

۲) جلسات شورا به صورت ماهانه برگزار میگردد و در صورت ضرورت به تشخیص رئیس یا دبیر شورا، جلسات فوق‌العاده تشکیل خواهد شد.

۳) مصوبات شورا در حوزه وظایف مدیریت استان و ابلاغ مدیر حوزه علمیه استان لازم‌الاجرا خواهند بود و در مواردی که نیاز به تأیید مراجع بالاتر می‌باشد، مصوبات و تصمیمات به آن مرجع ارسال خواهد شد.

۴) دعوت‌نامه تشکیل جلسات و مصوبات شورا به اعضای شورای معاونین مدیریت استان ارسال می‌گردد.

پیوست ۲: تقویم تحصیلی

مقدمه

پیرو مصوبه شورای عالی حوزه‌های علمیه در خصوص لزوم اصلاح تقویم تحصیلی و تأکید شورای تخصصی آموزش، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه پس از مشورت با کارشناسان، «تقویم تحصیلی حوزه‌های علمیه» را مورد بازبینی قرار داد. در این طرح علاوه بر حفظ و تقویت شاخص‌های عمومی در برنامه‌ریزی آموزشی، ملاحظات و سیاست‌های ذیل مد نظر قرار گرفته است:

(۱) توجه به جایگاه محوری متن در فرآیند تحصیلی؛ در حوزه‌های علمیه همواره، متون محور آموزش بوده‌اند و در فرآیند آموزشی در کنار علم آموزی، تحلیل محتوا و تطبیق آن‌ها بر متن یک اصل بوده است. هم‌اکنون نیز در بخش مهمی از دروس این سنت حفظ شده و تدریس متن، تطبیق و تحلیل آن از سوی استاد و اهتمام طلبه به فراگیری آن‌ها در فرآیند آموزشی لازم شمرده می‌شود. از همین رو توجه به این نکته در برنامه‌ریزی و طراحی تقویم تحصیلی و فراهم آوردن قابلیت تطبیق و تحلیل متنی با در اختیار گرفتن زمان مناسب لازم می‌نماید.

(۲) اختصاص یافتن ساعات درسی به اندازه مورد نیاز؛ در کنار نکته فوق، توجه به مسائلی مانند شرایط یادگیری، روش‌های تدریس، ویژگی‌های خاص منطقه‌ای، مدارس و... انعطاف‌پذیری حجم ساعات درسی را طلب می‌کند. برای مثال درسی که ارزش ساعاتی آن ۸۰ ساعت است ممکن است با توجه به شرایط ایام تحصیلی یا شرایط یادگیری طلاب و یا ویژگی‌های استاد، نیاز به اختصاص مقدار ساعات کم‌تر و یا بیشتری در طول سال تحصیلی داشته باشد، هر چند التزام به یک ارزش ساعتی ثابت به عنوان ملاک محاسبه رشد تحصیلی و ارزیابی وضعیت علمی لازم است. از همین رو در طراحی تقویم تحصیلی امکان انعطاف در ساعات مورد

پیشینه
تقویم تحصیلی

این‌نامه سطوح عالی
۱۳۰۵-۱۳۰۴

نیاز برای تدریس و یادگیری دروس با قابلیت کاستن یا افزایش ساعات مورد نیاز تدریس، مورد توجه بوده است.

(۳) قابلیت تناسب ایام تحصیلی و درسی با رسالت‌های حوزوی و مناسبت‌های خاص مورد اهتمام حوزویان؛ از جمله مهم‌ترین رسالت‌های حوزویان، توجه به تبلیغ معارف دین، خصوصاً در ایام خاص تبلیغی می‌باشد. هم‌چنین پاسداشت مقام و منزلت ائمه اطهار علیهم السلام و برخی از مناسبت‌های ملی، از جمله موارد مورد تأکید در حوزه‌های علمیه می‌باشد.

متناسب‌سازی ایام تحصیلی با این مسئله از یک سو و توجه به توسعه نیافتن تعطیلات به منظور عدم اختلال در برنامه‌های آموزشی از سویی دیگر ضروری است.

(۴) انطباق ایام تحصیلی با شرایط بومی جغرافیایی، اجتماعی و... مدارس علمیه در هر منطقه؛ توجه به وضعیت آب و هوایی، کیفیت و کمیت امکانات مدارس علمیه، مناطق زندگی طلاب و دوری از محل سکونت آن‌ها و نکاتی از این دست در طراحی «تقویم تحصیلی» اجتناب ناپذیر است.

به عنوان نمونه در برخی از مناطق کشور در کلیه ایام سال، امکان برگزاری کلاس‌های درسی وجود دارد ولی در برخی از مناطق امکان برگزاری کلاس‌های درسی حتی به شکل متداول نیز یا وجود ندارد و یا به سختی امکان‌پذیر می‌باشد.

لحاظ این شرایط در طراحی تقویم تحصیلی و دستورالعمل‌های مربوطه، مدنظر قرار گرفته است.

(۵) قابلیت انعطاف‌پذیری بر اساس شیوه‌ها و روش‌های آموزشی؛ طراحی تقویم تحصیلی بدون در نظر گرفتن روش‌های آموزشی و شیوه‌های تدریس امری ناممکن است. تنوع در روش‌های تدریس، میزان استفاده از ابزارهای آموزشی، نحوه بکارگیری طلاب در فرآیند یادگیری و آموزش دهی و... می‌تواند در تعیین زمان، طراحی ایام درسی و... تأثیر بسزایی داشته باشد. چه بسا استفاده از برخی از شیوه‌های آموزشی

منجر به توسعه و یا تقلیل در زمان آموزش و ساعات اختصاص یافته به دروس شود که این تقویم، قابلیت این بهره‌گیری را فراهم می‌آورد.

۶) اهتمام به اجرایی کردن واقعی آیین‌نامه‌های آموزشی؛ برخی از مفاد و مواد آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی، در زمان اجرا، بعضاً مغفول مانده و به تدریج فراموش شده است و برخی نیز به شکل مناسبی اجرا نمی‌شود. برای مثال در مصوبه ۲۰۸ شورای عالی در خصوص برگزاری دروس سطح حوزه علمیه قم در روزهای پنجشنبه تأکید شده است ولی به صورت کامل به اجرا در نمی‌آید.

بنابراین با توجه به این نکته می‌توان به اهمیت اجرایی کردن واقعی آیین‌نامه‌های آموزشی و تأثیر آن در ارزیابی و برنامه‌ریزی پی برد.

۷) استفاده از ظرفیت‌های آموزشی تمام ایام سال؛ تأکید و سنت حوزه‌های علمیه بر بهره‌گیری از تمام روزهایی است که امکان آموزش در آن فراهم باشد؛ هرچند که برخی از طلاب در راستای سایر مأموریت‌ها یا بر اساس نیازها و یا ضرورت، امکان تحصیل و تدریس در همه ایام را نداشته باشند. از همین رو در طراحی تقویم تحصیلی به این نکته توجه شده که طلاب دارای شرایط بتوانند به صورت رسمی در مناسبت‌هایی همچون تابستان، ایام تبلیغی و مانند اینها به فعالیت‌های علمی و آموزشی خود ادامه دهند.

لذا با توجه به نکات فوق، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، به منظور تسهیل در اجرایی کردن طرح مذکور، دستورالعمل «تقویم تحصیلی حوزه‌های علمیه» را با ملاک و محور قرار دادن مصوبات ۲۰۸ و ۸۹۶ شورای عالی، تنظیم و پس از تصویب در شورای تخصصی آموزش، به شرح ذیل ابلاغ می‌نماید.

آیین‌نامه تقویم آموزشی

ماده ۱: ایام تحصیلی و درسی حوزه‌های علمیه در هر سال تحصیلی در دو بخش اصلی و اختیاری قابل برنامه‌ریزی است که بخش اصلی آن شامل دو نیم‌سال بوده و

از اول شهریور ماه هر سال تا پانزدهم تیر ماه سال بعد و بخش اختیاری آن نیز که با عنوان دوره آموزشی تابستانی می باشد، از ۱۶ تیر ماه تا ۳۱ مرداد ماه قابل برنامه ریزی می باشد.

تبصره ۱: ایام تمصیلی باید طوری باشد که ممدوده درسی تمام شود و در صورتی که ساعات درسی به پایان رسیده باشد ولی ممدوده باقی مانده، باید دروس ادامه یابد تا ممدوده تمام شود.

تبصره ۲: برگزاری امتحانات پس از «اتمام ممدوده درسی» مجاز است و قبل از آن ممنوع می باشد.

تبصره ۳: تقویم تمصیلی توسط «مدرسه علمیه» تنظیم شده و برای اجرا پس از تأیید مدیریت استان به معاونت آموزش ستاد ارسال شود. مدیریت استان و شورای آموزش استان می توانند رأساً نسبت به تعیین کل و یا بخشی از تقویم تمصیلی، اقدام کنند و برای مدارس علمیه، لازم الاجرا است.

تبصره ۴: عدم پاسفگویی مدیریت موزه علمیه استان در مدت مذاکرات دو هفته، به منزله تأیید تقویم پیشنهادی مدرسه می باشد.

تبصره ۵: مدارس علمیه مذاکرات دو هفته قبل از شروع سال تمصیلی، موظف به اعلام تقویم آموزشی نیم سال اول و دوم سال تمصیلی خود به مدیریت استان هستند.

ماده ۲: مرکز مدیریت حوزه های علمیه و مدیریت های استانی می توانند در آغاز هر سال تحصیلی، یک روز معین را به صورت نمادین برای آغاز سال تحصیلی انتخاب نموده و نسبت به برگزاری مراسم افتتاحیه و آغاز سال تحصیلی در آن روز اقدام نمایند که تطابق آغاز دروس مدارس با این روز الزامی نمی باشد.

الف) ایام تعطیلی در سال تحصیلی؛

ماده ۳: دروس رسمی در مناسبت های ذکر شده در ماده های ۶، ۷، ۸، ۱۰ و ۱۱ تعطیل می باشد.

تبصره ۱: برگزاری مراسم‌های مذهبی و فرهنگی در مناسبت‌های مذکور توسط مدارس علمیه در این ایام بلامانع می‌باشد.

تبصره ۲: مدارس علمیه می‌توانند در سایر مناسبت‌های مذهبی و یا ملی، ضمن برگزاری درس، ساعتی از روز را به برگزاری مراسم بزرگداشتی متناسب با آن روز اختصاص دهند.

ماده ۴: ایام تعیین شده در جدول ذیل به عنوان ایام تعطیلی دروس حوزه‌های علمیه می‌باشد:

ردیف	روز	مناسبت	تعداد روز
۱	۹ محرم	تاسوعای حسینی	۱
۲	۱۰ محرم	عاشورای حسینی	۱
۳	۲۰ صفر	اربعین حسینی	۱
۴	۲۸ صفر	رحلت حضرت رسول ﷺ و شهادت امام حسن مجتبیٰ (ع)	۱
۵	آخرین روز صفر	شهادت امام رضا (ع)	۱
۶	۸ ربیع الاول	شهادت امام حسن عسکری (ع)	۱
۷	۱۷ ربیع الاول	ميلاد حضرت رسول ﷺ و امام جعفر صادق (ع)	۱
۸	۳ جمادی الثانی	شهادت حضرت زهرا (ع)	۱
۹	۱۳ رجب	ميلاد امیرالمومنین (ع)	۱
۱۰	۲۷ رجب	مبعث پیامبر اعظم (ص)	۱
۱۱	۱۵ شعبان	ميلاد امام عصر (ع)	۱
۱۲	۲۱ رمضان	شهادت امام علی (ع)	۱
۱۳	۱ و ۲ شوال	عید فطر	۲
۱۴	۲۵ شوال	شهادت امام صادق (ع)	۱
۱۵	۱۰ ذی الحجه	عید قربان	۱
۱۶	۱۸ ذی الحجه	عید غدیر	۱
۱۷	۱ تا ۴ فروردین	ایام نوروز	۴
۱۸	۱۲ فروردین	روز جمهوری اسلامی	۱
۱۹	۱۴ خرداد	رحلت حضرت امام خمینی (ع)	۱
۲۰	۱۵ خرداد	سالروز قیام ۱۵ خرداد	۱
۲۱	۲۲ بهمن	روز پیروزی انقلاب اسلامی	۱
جمع			۲۵

ماده ۵: دروس سطوح عالی و خارج علاوه بر ایام ذکر شده در ماده ۶، در مناسبت های ذیل نیز برگزار نمی گردد:

ردیف	روز	مناسبت	تعداد روز
۱	آخر ذی القعدة	شهادت امام جواد (ع)	۱
۲	۷ ذی الحجة	شهادت امام باقر (ع)	۱
۳	۲۵ محرم	شهادت امام سجاد (ع)	۱
۴	۷ صفر	شهادت امام حسن مجتبی (ع)	۱
۵	۱۳ جمادی الاول	شهادت حضرت زهرا (ع)	۱
۶	۳ رجب	شهادت امام هادی (ع)	۱
۷	۲۵ رجب	شهادت امام کاظم (ع)	۱
۸	۳ شعبان	ميلاد امام حسين (ع)	۱
جمع			۸

ماده ۶: دروس سطوح عالی و خارج حوزه های علمیه در ایام تبلیغی برای طلاب و اساتید طبق جدول ذیل، تعطیل می باشد.

ردیف	موضوع	زمان	تعداد روز
۱	ایام تبلیغی ماه محرم	از ۲۸ ذی الحجة تا ۱۳ محرم	۱۵
۲	ایام تبلیغی ماه صفر	از ۱۶ صفر تا دوم ربیع الاول	۱۶
۳	ایام تبلیغی فاطمیّه اول ^(۱)	۱۳ تا ۱۵ جمادی الاول	۳
۴	ایام تبلیغی فاطمیّه دوم	اول تا سوم جمادی الثانی	۳
۵	ایام تبلیغی ماه رمضان	از ۲۸ شعبان تا دوم شوال	۳۴
جمع			۷۱

تبصره ۱: برگزاری دروس در ایام تبلیغی برای طلاب متقاضی بلا مانع می باشد.

۱. با نظر شورای آموزش استان، در صورت اعزام طلاب سطوح عالی و سفیران هدایت برای تبلیغ، غیبت آن ها در

تبصره ۲: تعطیلی دروس سطح یک در ایام تبلیغی، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۷: دروس برنامه آموزشی مدارس سفیران هدایت (بجز طلاب سال اول تحصیلی) در ایام تبلیغی محرم و ایام فاطمیه اول و دوم برگزار نمی‌گردد و در این ایام طلاب شاغل به تحصیل در این برنامه می‌توانند جهت اعزام به تبلیغ، اقدام نمایند. تبصره: آیین‌نامه طراحی تقویم تمصیلی برنامه آموزشی مدارس سفیران هدایت بجز مورد فوق، تابع آیین‌نامه سطح یک می‌باشد.

ماده ۸: تعطیلات تابستانی دروس حوزه‌های علمیه از ۱۶ تیر ماه تا ۳۱ مرداد ماه هر سال می‌باشد و در این ایام مدارس و مدیریت‌های استانی می‌توانند به اجرای دوره آموزشی تابستانی اقدام نمایند. ماده ۹: هرگونه تغییر در جداول مذکور، مجاز نمی‌باشد.

ب) روزهای مجاز به برگزاری دروس رسمی در سال تحصیلی؛

ماده ۱۰: حداقل تعداد ایام درسی در سطوح و مقاطع مختلف آموزشی و همچنین برنامه‌های آموزشی مختلف، مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی و ضوابط ابلاغی، بر اساس جدول ذیل می‌باشد:

ردیف	مقطع تحصیلی	نیم‌سال اول		نیم‌سال دوم		جمع
		ایام امتحانی	ایام درسی	ایام امتحانی	ایام درسی	
۱	سطح یک	۷	۸۵	۷	۸۵	۱۸۴ روز
۲	سطوح عالی	۵	۷۰	۵	۷۰	۱۵۰ روز
۳	دروس خارج	۱۳۰ تا ۱۵۰ روز				

تبصره: لازم است در جانمایی ایام برگزاری دروس، به گونه‌ای عمل شود که ایام درسی از حداقل

ذکر شده در جدول فوق، کمتر نشود.

دروس، امتحانات و... در روزهای دوازدهم جمادی الاول و چهارم جمادی الثانی، مجاز بوده و تأثیری در محاسبه غیبت‌ها نخواهد داشت.

ماده ۱۱: ایام درسی با رعایت مقدار حداقلی ذکر شده در ماده ۱۲، توسط مدارس علمیه و در بازه زمانی از اول شهریور ماه تا پانزدهم تیرماه سال بعد، مشخص می گردد که پس از تأیید مدیریت حوزه علمیه استان، رعایت آن الزامی است.

ماده ۱۲: ضوابط مربوط به نظام آموزشی، ساعات برگزاری دروس، جدول برنامه ریزی دروس، افزایش و یا کاهش ساعات درسی و... مطابق آیین نامه آموزشی می باشد.

ماده ۱۳: برگزاری دروس در روزهای پنجشنبه برای همه سطوح و مقاطع حوزه های علمیه الزامی می باشد.

تبصره ۱: در صورتی که وامدهای آموزشی ساعات الزامی هر درس را در سایر روزها به مد نصاب لازم برسانند، ارائه دروسی مانند حدیث فوانی، افلاق و... در روزهای پنج شنبه بلامانع می باشد. تبصره ۲: در مقطع فارغ، برگزاری دروس رسمی در روزهای پنجشنبه ضروری نبوده و اختصاص آن روز به برگزاری دروسی همچون افلاق و یا حدیث فوانی بلامانع است.

ج) روزهای امتحانی و جانمایی آن در سال تحصیلی؛

ماده ۱۴: در تدوین تقویم تحصیلی، تعیین روزهای امتحانی هر درس الزامی بوده و همراه تقویم سالانه ارائه می گردد.

ماده ۱۵: زمان برگزاری امتحان هر درس، بعد از پایان محدوده درسی و با رعایت ساعات تعیین شده برای آن می باشد و در غیر این صورت برگزاری امتحان آن درس مجاز نبوده و در صورت برگزاری امتحان، نمرات آن رسمیت ندارد.

تبصره: طلابی که مد نصاب لازم در فصوص مضمون در کلاس های درسی را داشته باشند، مجاز به شرکت در امتحانات آن درس هستند.

ماده ۱۶: زمان برگزاری امتحانات به جز امتحاناتی که بر عهده معاونت آموزش ستاد می باشد، توسط مدارس علمیه تعیین می گردد.

ماده ۱۷: برگزاری امتحانات دروسی که به صورت متمرکز از سوی معاونت آموزش ستاد طراحی می شود، در چهار نوبت در سال تحصیلی و در ایامی که کمترین اختلال را در برگزاری دروس داشته باشد، برنامه ریزی می گردد.

تبصره: زمان امتحانات دروس مذکور هر ساله توسط معاونت آموزش ستاد اعلام می‌گردد.
ماده ۱۸: فرآیند تدوین تقویم تحصیلی مراکز تخصصی و فقهی همانند مدارس علمیه و دیگر واحدهای آموزشی حوزه‌های علمیه می‌باشد و پس از تأیید توسط شورای آموزش استان، لازم الاجرا خواهد بود.

د) ایام برگزاری دوره تابستانی و جانمایی آن در سال تحصیلی؛

ماده ۱۹: تعیین زمان برگزاری دوره آموزشی تابستانی، بعد از تعیین زمان شروع و پایان سال تحصیلی و با لحاظ نیم سال‌ها و زمان برگزاری امتحانات هر دو نیم سال، می‌باشد.

ماده ۲۰: زمان برگزاری دوره آموزشی تابستانی از ۱۶ تیرماه تا ۳۱ مردادماه است.
تبصره: ضوابط و شرایط برگزاری دوره آموزشی تابستانی، مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی ابلاغی است.

ماده ۲۱: با توجه به تنوع گونه‌ها و محتواهای دوره‌های آموزشی تابستانی، توجه به ضوابط و دستورالعمل‌های مربوطه در تعیین تقویم تحصیلی و زمان‌بندی دوره تابستانی ضروری می‌باشد.

ه) روزهای قابل استفاده برای برنامه‌های تکمیلی (تبلیغی، پژوهشی، تہذیبی و...) در ایام غیر درسی در سال تحصیلی؛

ماده ۲۲: با توجه به اینکه تعداد ایام فعالیت تحصیلی می‌تواند بیش از مقدار حداقلی الزامی مشخص شده در جدول مندرج در ماده ۱۲ باشد، مدارس می‌توانند برخی از دروس نیم سال بعد یا سایر برنامه‌های آموزشی^(۱)، پژوهشی، فرهنگی و تہذیبی خود را در این ایام برنامه‌ریزی کنند و یا اینکه با افزایش روزهای تحصیلی از حجم دروس روزانه کاسته و به این نوع از برنامه‌ها اختصاص دهند.

تبصره: الزامی کردن شرکت طلاب در برنامه‌های تکمیلی آموزشی و یا برنامه‌ها و دوره‌های مهارتی، تبلیغی، پژوهشی و... با تصویب شورای مدرسه بلامانع می‌باشد.

ماده ۲۳: ارائه هرگونه برنامه غیردرسی در ایام و ساعات درسی، مجاز نمی‌باشد و

۱. مثل تعمیق بخشی در مباحث ارائه شده در طول نیم سال.

برنامه ریزی و برگزاری هرگونه برنامه، غیر از برنامه دروس رسمی، باید در ایام و ساعاتی غیر از ساعات اختصاصی دروس رسمی باشد.

پیوست ۳: دستورالعمل نحوه پذیرش طلاب فاقد تحصیلات تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه های علمیه

مقدمه:

به منظور ساماندهی پذیرش و گزینش طلابی که دروس حوزوی را به صورت آزاد یا در مدارس غیر از مدارس تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه های علمیه^(۱) گذرانده اند و از سابقه تحصیلی رسمی و مطابق با ضابطه برخوردار نیستند، دستورالعمل نحوه پذیرش طلاب فاقد تحصیلات تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه های علمیه، مستند به مصوبه ۱۰۸۸ شورای عالی تدوین گردید.

ماده ۱: افرادی که دروس مقدمات و یا سطح یک را به صورت آزاد و خارج از برنامه مرکز مدیریت حوزه های علمیه گذرانده اند، می توانند با شرایط مندرج در این دستورالعمل، حسب مورد در امتحانات مربوطه شرکت کرده و در صورت قبولی مطابق ضوابط، در حوزه علمیه پذیرش و کد تحصیلی دریافت نمایند.

شرایط ثبت نام، مدارک لازم و نحوه ثبت نام

ماده ۲: شرایط ثبت نام عبارت است از:

(۱) گذراندن دروس مصوب مقدمات و یا سطح یک؛

(۲) داشتن سلامت جسمی و روحی؛

(۳) داشتن شرایط عمومی پذیرش^(۲)؛

(۴) احراز صلاحیت گزینشی توسط مرکز امور صیانتی؛

(۵) داشتن حداقل ۴۰ سال سن؛

۱- طلاب حوزه های علمیه اصفهان و خراسان مشمول این مصوبه نمی شوند.

۲- الف. برخورداری از صلاحیت های اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی. ب. اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران. ج. داشتن تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۶) عدم سابقه اخراج و انصراف از حوزه های علمیه .

ماده ۳: مدارک لازم جهت تشکیل پرونده عبارت است از:

۱) مدارک شناسایی (کپی شناسنامه، کارت ملی و عکس ۳×۴ جدید)؛

۲) حداقل مدرک تحصیلی سیکل؛

۳) ارائه سلامت جسمی و روحی از مرکز مشاوره حوزه های علمیه؛

۴) ارائه گواهی عدم مشمولیت (کارت معافیت یا پایان خدمت)؛

۵) ارائه گواهی معتبر از اساتید یا واحد آموزشی؛

۶) تعهد مبنی بر عدم اشتغال تمام وقت رسمی حین پذیرش نهایی؛

۷) تکمیل فرم ثبت نام .

روش ثبت نام:

ماده ۴: طلاب جهت ثبت نام و تشکیل پرونده به مدیریت استان محل سکونت خود مراجعه نمایند .

تبصره: مدیریت های استانی قبل از تشکیل پرونده جهت آشنایی با وضعیت و سوابق تمصیلی

متقاضی و صلاحیت عمومی، مصاحبه مفهومی از داوطلب افذ نمایند.

ماده ۵: پس از بررسی شرایط و نهایی شدن ثبت نام متقاضی، پرونده جهت اخذ مجوز به

معاونت آموزش ستاد ارسال می گردد.

ارزشیابی علمی

ماده ۶: ارزشیابی علمی مشتمل بر امتحان شفاهی و کتبی می باشد.

۱. ارزشیابی علمی شفاهی

الف: موضوعات مصاحبه و ارزشیابی علمی شفاهی متقاضیان مقطع مقدمات:

ردیف	موضوع ارزشیابی	نام کتاب	امتیاز
۱	تفسیر قرآن	تفسیر نمونه سوره مبارکه مائده	۱۵
۲	تجوید و روخوانی	روان خوانی و تجوید آقایان حبیبی و شهیدی	۱۵
۳	احکام	آموزش احکام استاد فلاح زاده	۱۰
۴	صرف و نحو	صرف ساده- شرح ابن عقیل- مغنی الادیب	۳۰

۵	بلاغت	جواهرالبلاغه	۱۰
۶	منطق	المنطق مرحوم مظفر	۲۰
جمع امتیازات:			۱۰۰

ب: موضوعات مصاحبه و ارزشیابی علمی شفاهی متقاضیان مقطع سطح یک:

ردیف	موضوع ارزشیابی	نام کتاب و محدوده	امتیاز
۱	تفسیر قرآن	تفسیر نمونه سوره مبارکه مائده	۵
۲	تجوید و روخوانی	روانخوانی و تجوید آقایان حبیبی و شهیدی	۱۰
۳	احکام	آموزش احکام استاد فلاح زاده	۱۰
۴	صرف و نحو	صرف ساده- شرح ابن عقیل - مغنی الادیب	۱۵
۵	بلاغت	جواهرالبلاغه	۱۰
۶	منطق	المنطق مرحوم مظفر	۱۰
۷	فقه	شرح لمعه	۲۰
۸	اصول	اصول الفقه مرحوم مظفر	۲۰
جمع امتیازات:			۱۰۰

ماده ۷: حداقل امتیاز قبولی برای متقاضیان، اخذ ۷۰ از ۱۰۰ امتیاز در جمع امتیازات می باشد.

ماده ۸: در صورت مردودی در ارزشیابی علمی شفاهی، داوطلب می تواند تنها برای یکبار دیگر و پس از دو سال مجدداً در ارزشیابی شرکت نماید.

تبصره ۱: افرادی که امتیاز ارزشیابی علمی شفاهی آنها در ارزشیابی دوم، بین ۵۰ تا ۷۰ باشد، فقط برای یک مرتبه دیگر و پس از گذشت حداقل سه ماه، می توانند مجدداً در ارزشیابی علمی شرکت نمایند.

تبصره ۲: درخواست تجدید نظر نسبت به امتیاز علمی فقط برای یک مرتبه پذیرفته خواهد شد

و پس از بازبینی فایل صوتی جلسه ارزیابی، توسط استاد دوم، میانگین نمره افذ شده توسط

دو استاد ملاک عمل فواهد بود.

ماده ۹: ایثارگران و خانواده‌های آنان مطابق «قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران» و همچنین حافظان حداقل نصف قرآن کریم یا نهج البلاغه و یا صحیفه سجادیه در صورت عدم کسب نمره قبولی در ارزشیابی علمی شفاهی اول و دوم، فقط برای یک بار دیگر و پس از یک سال، می‌توانند در ارزشیابی علمی شفاهی با ارائه گواهی معتبر شرکت نمایند.

۲. ارزشیابی علمی کتبی

ماده ۱۰: در صورت اخذ امتیاز لازم در ارزشیابی علمی شفاهی، داوطلب موظف به شرکت در آزمون جامع کتبی مقطع ادبیات می‌باشد.

ماده ۱۱: آزمون کتبی مقطع ادبیات در موضوعات «صرف، نحو، بلاغت، منطق، عقائد و احکام» به صورت مستقل برگزار شده و عناوین، متون و محدوده‌های آزمون طبق جدول ذیل به صورت متمرکز برگزار می‌گردد:

ردیف	موضوع امتحان کتبی	نام کتاب و محدوده	تعداد سوال هر کتاب
۱	صرف	صرف ساده تمام کتاب	۲۰
۲	نحو	شرح ابن عقیل - مغنی الادیب باب اول و رابع	۲۰
۳	بلاغت	جواهر البلاغه تمام کتاب	۲۰
۴	منطق	المنطق مرحوم مظفر تمام کتاب	۲۰
۵	عقاید	شیعه در اسلام	۲۰
۶	احکام	آموزش احکام آقای فلاح زاده	۲۰

ماده ۱۲: امتحانات جامع کتبی به صورت یکجا و دوبار در هر سال برگزار می‌شود.

تبصره: امتحان جامع توسط ستاد طرح سوال و در مدیریتهای استانی و در زمانبندی‌های که

توسط معاونت آموزش اعلام می‌شود برگزار خواهد شد.^(۱)

۱- با توجه به جدید بودن مصوبه تا اطلاع ثانوی کلیه امتحانات (کتبی و شفاهی) در معاونت آموزش ستاد برگزار می‌گردد و پس از بررسی حسب مورد به مدیریتهای استانی واگذار خواهد شد.

ماده ۱۳: ارزشیابی هر کدام از امتحانات جامع کتبی از ۲۰ نمره محاسبه شده و کسب حداقل نمره ۱۲ در هر درس و اخذ معدل ۱۴ در تمامی دروس الزامی می باشد. تبصره ۱: در صورت درخواست طلبه نسبت به تمدید نظر در نمرات آزمون جامع کتبی ادبیات، نمرات بین ۱۰ تا ۱۴ فقط برای یک بار مطابق ضوابط اقدام خواهد شد.

تبصره ۲: در صورت قبولی در سه درس از دروس آزمون جامع کتبی و اخذ معدل ۱۴ در آنها، متقاضی می تواند یکبار دیگر در امتحان درسی که نمره قبولی کسب نکرده است، شرکت نماید. ماده ۱۴: متقاضیان مقطع ادبیات در صورت قبولی در آزمون جامع کتبی پس از اخذ کد تحصیلی جهت ادامه تحصیل از پایه ۴ به یکی از مدارس استان محل سکونت خود معرفی می شوند.

ماده ۱۵: متقاضیان مقطع سطح یک در صورت موفقیت در آزمون جامع کتبی امتحانات کلیه دروس پایه های ۴، ۵، ۶ مطابق جدول دروس آیین نامه آموزشی هر سال تحصیلی از آنها اخذ می گردد.

ماده ۱۶: متقاضیان باید کلیه دروس پایه های ۴ تا ۶ را حداکثر طی دو سال تحصیلی امتحان دهند.

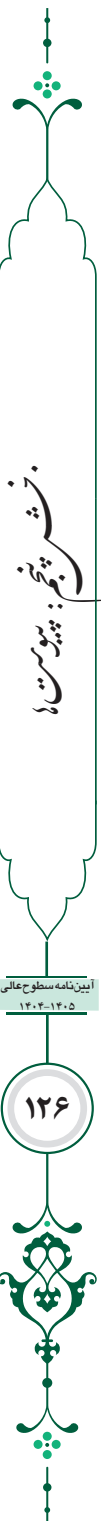
تبصره ۱: متقاضی می تواند مجموع دروس پایه های مذکور را در یک نوبت امتحانی و یا به تدریج و طی دو سال انتخاب کرده و آزمون دهد؛

تبصره ۲: امتحانات کتبی پایه های ۴ تا ۶ در دو نوبت نیم سال اول (دی ماه) و نیم سال دوم (فروردماه) برگزار خواهد شد؛

تبصره ۳: طرح سؤال امتحانات کتبی این دروس توسط ستاد طرح شده و در ایام امتحانات همزمان به کل کشور ارسال خواهد شد.

ماده ۱۷: نمره قبولی در امتحانات کتبی فقه و اصول ۱۴ و در دیگر مواد امتحانی ۱۲ می باشد. (۱)

تبصره: در صورت قبولی در ۳ درس و اخذ معدل ۱۴ در آنها، متقاضی می تواند یکبار دیگر در امتحان درسی که نمره قبولی کسب نکرده است، شرکت نماید.

ماده ۱۸: اخذ معدل ۱۴ در مجموع امتحانات کتبی (پایه های ۴ و ۵ و ۶) الزامی می باشد.
ماده ۱۹: بعد از قبولی در آزمون های کتبی، متقاضی باید در امتحان شفاهی پایان سطح یک، مطابق ضوابط و شرایط امتحانات شفاهی، شرکت و نمره قبولی را کسب نماید.

ماده ۲۰: پذیرش و صدور کد تحصیلی داوطلب به صورت رسمی، پس از قبولی در تمام مراحل و آزمون های مذکور در این دستورالعمل و پس از احراز تمامی صلاحیت های گزینشی خواهد بود و پس از آن طلبه می تواند از خدمات حوزه های علمیه، مطابق ضوابط استفاده نماید.

ماده ۲۱: جواز تلبس و مدرک رسمی سطوح تحصیلی طلابی که تمامی مراحل سابق الذکر را با موفقیت به پایان رسانده باشند، دو سال پس از تاریخ اخذ کد تحصیلی رسمی، صادر و تحویل خواهد شد.

تبصره ۱: در صورتی که طلبه دوره تمصیلی خود را قبل از دریافت کد رسمی در مدارس علمیه غیر تمت پوشش مرکز مدیریت حوزه های علمیه گذرانده باشد، مشروط به ارائه مستندات لازم، صدور مجوز تلبس و مدارک علمی سطوح، پس از افزودن کد رسمی بلامانع می باشد؛

تبصره ۲: ارائه گواهی های لازم برای طلبه در طول دو سال مذکور مطابق با ضوابط ابلاغی بلامانع می باشد.

ماده ۲۲: در صورت عدم موفقیت متقاضی مطابق بندهای این دستورالعمل، یا انصراف وی درخواست متقاضی منتهی شده و ثبت نام و پذیرش مجدد وی امکان پذیر نخواهد بود.

ماده ۲۳: در صورت عدم موفقیت و پذیرش به عنوان طلبه رسمی در حوزه علمیه، نمرات اخذ شده در امتحانات مذکور در این دستورالعمل، غیر قابل تأیید و گواهی می باشد.

۱) متقاضیان شرکت در آزمون های سطوح دو و سه پس از قبولی و پذیرش، در پایان سطح یک، باید دروس سطح دو و سه خود را به یکی از طرق ذیل بگذرانند: مطابق آیین نامه آموزشی حضوری (پایه به پایه و با حضور در کلاس مطابق ضوابط مربوطه)؛

۲) شرکت در امتحانات هر دو پایه حداکثر در یک سال تحصیلی بدون نیاز به شرکت در کلاس با شرط نمره قبولی ۱۴ در کلیه دروس.

تبصره ۱: شرکت در امتحانات به روش دوم، پس از امرار مستندات مربوط به گذراندن دروس مربوطه به صورت مضوری یا افزودن ارزیابی علمی شفاهی و با مجوز کمیسیون آموزش امکان پذیر است؛

تبصره ۲: تأیید مستندات گذراندن سطح دو و سه و ارزشیابی علمی آن به عهده معاونت آموزش ستاد می باشد.

تبصره ۳: امتحانات سطح ۲ و ۳ طبق بند ۲ همین ماده با طرح سؤال از طرف معاونت آموزش ستاد و برگزاری در مدیریت استان براساس جدول درسی مصوب و ابلاغی معاونت آموزش ستاد برگزار خواهد شد.

ماده ۲۴: موارد خاص در کمیسیون آموزش حوزه های علمیه رسیدگی شده و در صورت تأیید می توانند تشکیل پرونده دهند.

ماده ۲۵: با توجه به این دستورالعمل، مفاد ماده های ۱۰ و ۱۸ مصوبه ۴۴ شورای عالی آموزش حوزه های علمیه در این خصوص، به همراه کلیه آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط، ملغی می گردد.

پیوست ۴: آیین نامه گروه علمی - تربیتی

(واحدهای آموزشی حوزه های علمی، سطوح عالی و دروس خارج)

مقدمه: در راستای تقویت و ارتقاء سطح علمی و تربیتی حوزه های علمی و سیاست های شورای عالی و اجرای ماده ۲۰ و بند الف ماده ۱۶ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی و به منظور بهره مندی هر چه بیشتر از توانایی های اساتید حوزه های علمی بصورت سازمانی، آیین نامه تشکیل گروه های علمی - تربیتی تدوین گردیده است.

بخش اول - کلیات

ماده ۱: تعاریف

(۱) واحدهای آموزشی: مدارس علمی سطح یک و دو تا چهار (سطوح عالی و خارج) دوره های بلندمدت و سطح دو و سه دوره های کوتاه مدت و مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی که دارای مجوز رسمی فعالیت، از شورای گسترش هستند.

(۲) دروس سطوح عالی و خارج: دروس سطوح عالی و خارج حوزه علمی قم که در مدارس های رسمی مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه های علمی، تدریس می شود.

(۳) گروه علمی - تربیتی در واحدهای آموزشی متشکل از مدیر، معاونان تہذیب، آموزش، پژوهش و تعدادی از اساتید واجد شرائط واحد آموزشی است و در سطوح عالی و خارج حوزه علمی قم، متشکل از جمعی از اساتید سطوح عالی و خارج حسب مورد است که برابر مقررات و شرح وظایف تعیین شده در این آیین نامه فعالیت می نماید.

(۴) مدیر گروه: یک نفر از اعضای گروه که برابر شرح وظایف تعیین شده در این آیین نامه، مسئولیت گروه را بر عهده دارد.

(۵) دبیر گروه: یک نفر از اعضای گروه که برابر شرح وظایف تعیین شده در این

آیین‌نامه انجام وظیفه نموده و مسئولیت پیگیری تحقق مصوبات گروه را بر عهده دارد.

۶) استاد:^(۱) استاد حوزه علمیه که براساس مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه، مراحل جذب و گزینش او انجام پذیرفته است و در واحدهای آموزشی تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا در مدرسه‌های رسمی حوزه علمیه قم اشتغال به تدریس دارد.

۷) کمیته تخصصی مشورتی: متشکل از تعدادی از اعضای گروه و کارشناسان و صاحب‌نظران حوزوی یا غیر حوزوی بوده که با صلاحدید گروه، تشکیل شده و عهده‌دار امور کارشناسی و تحقیقات مورد نظر گروه، است.

۸) در این آیین‌نامه گروه علمی - تربیتی به اختصار گروه نامیده می‌شود.

ماده ۲: اهداف

- ۱- ارتقاء و تقویت علوم حوزوی، خصوصاً در فقه معاصر؛
 - ۲- تقویت و تثبیت طرح ساماندهی دروس خارج و هدایت تحصیلی طلاب؛
 - ۳- تقویت و ارتقای سطح علمی (آموزشی، پژوهشی) و تربیتی طلاب؛
 - ۴- تقویت کارشناسی امر تدوین برنامه‌های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت ارتقای سطح علمی، مهارتی و دانشی اساتید و طلاب؛
 - ۵- ارتقای کیفی فعالیت اساتید؛
 - ۶- تقویت جایگاه اساتید در تولید علم و نظریه پردازی؛
- ماده ۳: اصول و ارزش‌های اساسی در فعالیت گروه‌های علمی - تربیتی

- ۱- حاکمیت معارف قرآن و اهلیت علیهم السلام
- ۲- جامع‌نگری و داشتن برنامه‌های کلان در راستای سیاست‌های شورای عالی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

۱- ماده ۲ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی: استاد حوزه علمیه روحانی فاضلی است که برخوردار از توانایی لازم جهت تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی در یکی از علوم مورد نیاز حوزه‌های علمیه می‌باشد.

۳- تأکید بر فعالیت‌های گروهی؛

۴- تخصص‌گرایی در فعالیت‌های آموزشی، تربیتی و پژوهشی؛

۵- توجه ویژه به پژوهش‌های بنیادی^(۱) و راهبردی^(۲).

بخش دوم- اقسام گروه‌های واحدهای آموزشی (قم و شهرستان‌ها)، اعضا، شرایط و وظایف آنان:

ماده ۴: واحدهای آموزشی متناسب با تعداد طلاب، مواد درسی و اساتید واحد آموزشی، موظف به تشکیل یک تا ۵ گروه به شرح ذیل می‌باشند:

(۱) فقه و اصول؛

(۲) علوم قرآن و حدیث؛

(۳) کلام و علوم عقلی؛

(۴) ادبیات عرب؛

(۵) دروس تخصصی و مهارتی (دروسی که تحت ۴ عنوان فوق قرار نمی‌گیرند)؛

تبصره ۱: واحدهای آموزشی متناسب با سطح علمی، مواد درسی و تعداد اساتید واجد شرایط

فوق، اقدام به تشکیل گروه‌های فوق‌الذکر می‌نمایند و چنانچه فاقد مد نصاب اساتید تعیین

شده باشند، متناسب با سطح علمی، مواد درسی و اساتید واجد شرایط، برای چند عنوان فوق،

یک گروه تشکیل می‌دهند.

تبصره ۲: در مراکز تخصصی، متناسب با هر رشته، گروه علمی - تربیتی تشکیل می‌شود.

ماده ۵: اعضای گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی

۱- مدیر واحد آموزشی؛

۲- معاون تهذیب، آموزش و پژوهش؛

تبصره ۱: واحدهای آموزشی که برابر ضوابط مربوطه دارای یک معاون می‌باشند، معاون

مربوطه عضو گروه علمی - تربیتی است.

تبصره ۲: عضویت رسمی و ثابت معاونان، منوط به داشتن مکم تدریس است و چنانچه فاقد مکم تدریس باشند مسبب موضوع، در جلسه گروه، دعوت می‌شوند.

۳- تعداد ۳ الی ۷ استاد از اساتید واحدهای آموزشی برابر جدول ذیل:

تعداد طلاب	کمتر از ۶۰ طلبه	از ۶۱ تا ۱۵۰ طلبه	از ۱۵۱ تا ۲۰۰ طلبه
تعداد اساتید عضو	۳ تا ۴ استاد	۴ تا ۵ استاد	۵ تا ۷ استاد

تبصره: واحدهای آموزشی که بیش از ۲۰۰ نفر طلبه دارند در مقابل هر ۱۰۰ طلبه، با صلاحدید گروه، یک استاد به اساتید عضو گروه اضافه می‌شود.

ماده ۶: اساتید عضو گروه، از بین اساتید واجد شرایط مندرج در مصوبه ۹۴۴ شورای عالی که در بین اساتید از سوابق علمی و تجربی لازم برخوردارند، با پیشنهاد مدیر و تأیید گروه علمی - تربیتی واحد آموزشی انتخاب شده و در استان‌ها به مدیریت استان و در حوزه علمیه قم به معاونت آموزش ستاد پیشنهاد می‌شوند.

ماده ۷: مدیر گروه از بین اعضای گروه که از سطح علمی و مدیریتی لازم برخوردار است و دبیر گروه از بین اعضا، ترجیحاً از بین معاونان عضو ثابت گروه، توسط اعضا انتخاب و از طریق مدیر واحد آموزشی در شهرستان‌ها به مدیریت استان و در قم به معاونت آموزش ستاد، پیشنهاد می‌شوند.

ماده ۸: نحوه صدور احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی - تربیتی در مرحله اول تشکیل گروه‌ها، به شرح ذیل است:

پس از بررسی و تأیید مدیریت استان در شهرستانها و بررسی و تأیید مدیران واحدهای آموزشی در حوزه علمیه قم، مراتب به معاونت آموزش ستاد اعلام می‌شود و پس از بررسی و تأیید نهایی معاونت آموزش، احکام برای مدت دو سال به شرح ذیل صادر می‌شود:

الف: احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی - تربیتی در

واحدهای آموزشی شهرستان‌ها، پس از تأیید معاونت آموزش ستاد، توسط مدیران حوزه‌های علمیه استانی صادر می‌شود؛

ب: احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌های علمی - تربیتی در واحدهای آموزشی حوزه علمیه قم، توسط معاون آموزش ستاد صادر می‌شود.

ماده ۹: در مراحل بعدی (پایان مرحله اول «دو سال») احکام مدیران در شهرستان‌ها توسط مدیر حوزه علمیه استان پس از تأیید معاونت آموزش ستاد و در حوزه علمیه قم توسط معاون آموزش ستاد، تمدید و صادر می‌شود و احکام سایر اعضا و دبیران و اعضای جدید، در شهرستان‌ها، پس از تأیید مدیریت استان، و در حوزه علمیه قم، پس از تأیید معاونت آموزش ستاد، توسط مدیر رسمی واحد آموزشی تمدید و صادر می‌شود.

تبصره: چنانچه وامد آموزشی فاقد مدیر رسمی باشد، احکام دبیران و سایر اعضا در استان‌ها

توسط مدیر استان و در حوزه علمیه قم توسط معاون آموزش ستاد تمدید و صادر می‌شود.

ماده ۱۰: عزل و پذیرش استعفای مدیر و دبیر گروه پس از صدور رأی گروه، لازم است به تأیید مدیر واحد آموزشی برسد.

ماده ۱۱: هر یک از اساتید عضو گروه، حداکثر می‌توانند عضو دو کمیته تخصصی باشند لکن با تأیید گروه، شرکت در بیش از دو کمیته بلامانع است.

ماده ۱۲: شرایط اعضا:

۱۲/۱- مدیر و معاونان واحد آموزشی که عضو گروه‌های علمی - تربیتی واحد آموزشی می‌شوند لازم است برابر آیین‌نامه مدیریت مدارس، مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی «مصوبه ۷۳۵ و ۶۲۴ شورای عالی»، مراحل جذب و گزینش آنها انجام گرفته باشد؛

۱۲/۲- اساتید واحد آموزشی که عضو گروه‌های علمی - تربیتی می‌شوند لازم است برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی (آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی

اساتید حوزه های علمی (مراحل جذب و گزینش آنها انجام گرفته باشد و دارای

مجوز تدریس حداقل یک درس از دروس مرتبط با عنوان گروه، باشند؛

تبصره ۱: اولویت با اساتیدی است که دارای شرایط ذیل هستند:

الف: برخوردار از سابقه تدریس و فعالیت پژوهشی و تربیتی بالاتر؛

ب: تألیف کتاب یا مقاله علمی مورد تأیید مراکز مربوطه؛

ج: شرکت در کارگاه های دانش افزایی و مهارت های تدریس؛

د: اشتغال تمام وقت در واحد آموزشی.

تبصره ۲: اساتید افلاق و مشاورین تربیتی که دارای مجوز هستند، می توانند عضو گروه های

علمی، تربیتی باشند.

ماده ۱۳: هر گروه در صورت نیاز به کار کارشناسی در مباحث آموزشی، پژوهشی و

تربیتی، می تواند یک یا چند کمیته تخصصی مشورتی تشکیل دهد.

ماده ۱۴: اعضای کمیته تخصصی که عضو گروه نمی باشند با پیشنهاد مدیر گروه

و تأیید گروه از بین اساتید واحد آموزشی و سایر مدارس و کارشناسان حوزوی

یا غیرحوزوی انتخاب می شوند.

بخش سوم- وظایف گروه های واحدهای آموزشی

ماده ۱۵: وظایف گروه های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی در چهار بخش به شرح

ذیل است:

الف: برنامه ریزی، متون و محتوای درسی

۱- پیشنهاد برنامه ها و طرح های آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی تبلیغی، بر

اساس سیاست ها و خط مشی های مصوب در راستای ارتقاء سطح علمی، تربیتی

و پژوهشی طلاب؛

۲- همکاری در تهیه و پیشنهاد برنامه بلندمدت (پنج ساله) میان مدت (دو ساله)

و کوتاه مدت (یک ساله) آموزشی، تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی واحد آموزشی؛

۳- ارائه پیشنهاد های اصلاحی پیرامون ضوابط و دستورالعمل های آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی تبلیغی؛

۴- بررسی متون و محتوای درسی و سرفصل ها و ارائه پیشنهاد های اصلاحی و تکمیلی؛

۵- بررسی و پیشنهاد دروس اقتضایی متناسب با نیاز منطقه و سطح علمی واحد آموزشی.

ب: واحد آموزشی

۶- پیشنهاد رشته تخصصی و گرایش های مورد نیاز، متناسب با سطح علمی و امکانات واحد آموزشی؛

۷- ارزیابی و ارزشیابی روند آموزشی، تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی واحد آموزشی و شناسایی آسیب ها، مشکلات، کمبود ها و ارائه راهکار های لازم؛

۸- بررسی و پیشنهاد توسعه کمی واحد آموزشی (پذیرش طلبه، انتقالی، میهمان)

ج: اعضای گروه های علمی - تربیتی و اساتید

۹- پیشنهاد برگزاری دوره ها و کارگاه های دانش افزایی و فرصت های مطالعاتی برای اساتید؛

۱۰- بررسی و ارائه راهکار های ارتقای سطح توانمندی علمی، تربیتی و پژوهشی اعضای گروه و سایر اساتید؛

۱۱- بررسی و معرفی منابع علمی - تربیتی مورد نیاز اعضای گروه و سایر اساتید؛

۱۲- مشاوره های لازم به اساتیدی که جدیداً بکار گرفته می شوند؛

۱۳- پیشنهاد برگزاری همایش ها و نشست های تخصصی؛

۱۴- برنامه ریزی جهت راه اندازی و اداره نشریه تخصصی گروه، پس از تصویب مراجع ذیربط؛

۱۵- مشارکت در طرح و ارزیابی سئوالات امتحانی، تصحیح اوراق و کم و کیف امتحان شفاهی و آزمون های مختلف؛

۱۶- ارائه مشاوره های لازم به معاون آموزش در تقسیم دروس بین اساتید برابر ضوابط و توانایی های اساتید و ارزیابی های انجام گرفته؛

د: طلاب:

۱۷- بررسی و تصویب موضوع و طرح نامه پایان نامه ها و تأیید اساتید راهنما، مشاور و داور، برابر ضوابط و آیین نامه های مربوطه و اختیارات واگذار شده به واحدهای آموزشی؛

۱۸- بررسی و تصویب تحقیقات کلاسی و پایانی طلاب و ارائه مشاوره و راهنمایی های لازم و انجام نظارت و ارزیابی های مربوطه؛

۱۹- برنامه ریزی جهت ارائه مشاوره علمی، تربیتی به طلاب؛

۲۰- همکاری جهت تشکیل انجمن های علمی تخصصی طلاب و ارائه مشورت های لازم به آنان؛

۲۱- پیشنهاد برگزاری مسابقات، المپیادها و اردوهای علمی - تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی برای طلاب و کلاس ها و برنامه های فوق العاده برای آنان و هماهنگ سازی فعالیت های تربیتی، آموزشی، پژوهشی؛

۲۲- تدوین برنامه ها و فعالیت های سالانه گروه و ارزیابی عملکرد سالانه آن؛

ماده ۱۶: وظایف کمیته های تخصصی مشورتی

گروه های علمی - تربیتی در راستای تحقق وظایف خود، حسب صلاحدید گروه، با دعوت از اساتید و صاحب نظران خارج از گروه، اقدام به تشکیل کمیته تخصصی (متشکل از تعدادی از اعضای گروه و صاحب نظران خارج از گروه)

نموده تا بصورت تخصصی نسبت به طرح‌ها و برنامه‌های مربوطه، کارشناسی لازم انجام پذیرد و نتایج جهت تصمیم‌گیری به گروه ارائه شود.

بخش چهارم - گروه‌های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم

الف: تعداد گروه‌ها، اعضا و شرایط آنان

ماده ۱۷: اقسام گروه‌های سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم عبارت است از:

(۱) فقه و اصول؛

(۲) علوم قرآن و حدیث؛

(۳) کلام و علوم عقلی؛

(۴) دروس تخصصی (دروسی که تحت ۳ عنوان فوق‌الذکر قرار نمی‌گیرند)

ماده ۱۸: اساتید عضو گروه‌های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج، لازم است برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی مراحل جذب و گزینش آن‌ها انجام گرفته باشد و دارای مجوز تدریس حداقل یک درس از دروس مرتبط با عنوان گروه باشند و در مدرسه‌های رسمی حوزه علمیه قم اشتغال به تدریس داشته و یا در مراکز مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، اشتغال به پژوهش داشته باشند.

تبصره ۱: اولویت با اساتیدی است که دارای شرایط ذیل هستند.

الف: برخوردار از سابقه تدریس و فعالیت پژوهشی و تربیتی بالاتر؛

ب: تألیف کتاب یا مقاله علمی مورد تأیید مراکز مربوطه؛

ج: شرکت در کارگاه‌های دانش‌افزایی و مهارت‌های تدریس؛

د: اشتغال تمام وقت.

تبصره ۲: اساتید افلاق و مشاورین تربیتی که دارای مجوز هستند، می‌توانند مسبب مورد عضو

گروه‌های علمی - تربیتی باشند.

ماده ۱۹: گروه‌های سطوح عالی و دروس خارج، متشکل از حداقل ۵ و حداکثر ۸ استاد می‌باشد که توسط مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم برابر

آیین نامه گروه های علمی - تربیتی انتخاب و به معاونت آموزش ستاد، پیشنهاد می شوند و پس از تأیید اعضا، توسط معاونت آموزش ستاد، گروه ها در اولین جلسه، از بین اعضا، ۱ نفر را به عنوان مدیر و ۱ نفر را به عنوان دبیر انتخاب نموده و جهت معرفی به معاونت آموزش ستاد، به مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم پیشنهاد می نمایند.

ماده ۲۰: نحوه صدور احکام مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه های علمی - تربیتی در مرحله اول تشکیل گروه ها، به شرح ذیل است:

پس از بررسی و تأیید مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم، مراتب به معاونت آموزش ستاد اعلام می شود و معاونت آموزش پس از بررسی و تأیید نهایی، احکام مدیران را با امضای مدیر محترم حوزه های علمیه و احکام دبیران و سایر اعضا را، با امضای معاون آموزش ستاد، برای مدت دو سال صادر و ابلاغ می نماید و در مراحل بعدی (پایان مرحله اول «دو سال») احکام مدیران توسط معاون آموزش ستاد، تمدید و صادر می شود و احکام سایر اعضا و دبیران و اعضای جدید، پس از تأیید معاونت آموزش ستاد، توسط مدیر سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم تمدید و صادر می شود.

تبصره: عزل یا پذیرش استعفای مدیر و دبیر گروه پس از صدور رأی گروه، لازم است به تأیید مدیریت سطوح عالی قم برسد.

ماده ۲۱: مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم جهت اعمال نظارت های لازم، یک نفر از اساتید عضو گروه را به عنوان نماینده خود تعیین و به گروه معرفی می نماید.

ماده ۲۲: شورای معاونین مرکز مدیریت حوزه های علمیه، متناسب با گستره طرح هدایت تحصیلی و پژوهش ها و مباحث علمی و تربیتی مورد نیاز معاونت های ذی ربط و متناسب با ساماندهی دروس خارج خصوصاً در فقه معاصر، تعداد گروه های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم را پس

از پیشنهاد مدیریت سطوح عالی قم و تأیید معاونت آموزش، تعیین می‌نماید و براساس آن مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم، گروه‌ها را تشکیل می‌دهد.

ماده ۲۳: مسئولیت نظارت بر فعالیت و تشکیل جلسات گروه‌ها و رسیدگی به امور اداری و مالی گروه‌ها، به عهده مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم می‌باشد و هدایت و نظارت عالی بر فعالیت کیفی گروه‌ها، حسب مورد به عهده معاونت‌های آموزش، تهذیب و پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه است.

تبصره: اداره‌ای تحت عنوان اداره گروه‌های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج موزه علمیه قم در مدیریت سطوح عالی قم تشکیل می‌شود که عهده‌دار وظایف مربوطه می‌باشد

ب: وظایف

ماده ۲۴: وظایف گروه‌های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم

۱- پیشنهاد برنامه‌ها و طرح‌های مربوط به ارتقای سطح آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی تبلیغی طلاب، براساس سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مصوب؛

۲- تدریس براساس موضوعات تعیین شده و انجام پژوهش‌های مورد نیاز؛

۳- همکاری با مراکز ذی‌ربط در تأیید موضوع پایان‌نامه‌ها و ارزیابی پایان‌نامه‌های طلاب و آمادگی جهت انتخاب به عنوان استاد راهنما، مشاور و داور؛

۴- پیشنهاد برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های دانش‌افزایی برای اساتید؛

۵- پیشنهاد برگزاری همایش‌ها و نشست‌های تخصصی؛

۶- ارزیابی و ارزشیابی روند آموزشی، تربیتی، پژوهشی و فرهنگی تبلیغی و شناسایی آسیب‌ها، مشکلات، کمبودها و ارائه راهکارهای لازم؛

۷- مشارکت در ارزیابی سؤالات امتحانی، تصحیح اوراق و کم و کیف امتحان شفاهی و آزمون‌های مختلف؛

۸- همکاری جهت تشکیل انجمن‌های علمی تخصصی طلاب و ارائه مشورت‌های لازم به آنان؛

۹- بررسی متون درسی و سرفصل‌ها و ارائه پیشنهادهای اصلاحی و تکمیلی، حسب درخواست مسئولان ذی‌ربط؛

۱۰- تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌های سالانه گروه و ارزیابی عملکرد سالانه آن.

بخش پنجم - وظایف مدیران و دبیران گروه‌های واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج و اساتید عضو

ماده ۲۵: وظایف مدیران گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج:

۱- اجرای سیاست‌ها و راهبردهای ابلاغی از سوی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

۲- نظارت بر فعالیت‌های گروه و ابلاغ برنامه‌ها و وظایف اعضای گروه و تقسیم کار بین اعضا؛

۳- برآورد و پیشنهاد بودجه سالانه گروه؛

۴- شناسایی مشکلات و محدودیت‌های فعالیت گروه و ارائه راهکارهای اصلاحی؛

۵- اداره جلسات و تأیید و ابلاغ دستور جلسات گروه؛

۶- ارزیابی عملکرد اعضای گروه و اعلام نتیجه به مدیریت واحد آموزشی و مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم حسب مورد؛

۷- تلاش در جهت تهیه و به روز کردن منابع و امکانات مورد نیاز گروه (کتاب، نشریات، منابع الکترونیکی، امکانات رایانه‌ای) از طریق مدیریت واحدهای آموزشی و مدیریت سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم حسب مورد؛

۸- انجام کلیه مکاتبات رسمی گروه با واحد آموزشی یا مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم حسب مورد؛

۹- تهیه گزارش فعالیت‌های گروه و ارائه آن به مدیر واحد آموزشی و مدیریت

سطوح عالی و خارج حسب مورد؛

۱۰- تشکیل منظم جلسات گروه؛

۱۱- مدیران گروه می‌توانند بخشی از وظایف و اختیارات خود را به دبیران گروه

تفویض نمایند.

ماده ۲۶: وظایف دبیران گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و

دروس خارج قم:

۱- دعوت و اطلاع‌رسانی به اعضای گروه و ارسال مصوبات و بخشنامه‌های

مربوطه و پیگیری مصوبات؛

۲- تهیه دستور جلسه گروه با هماهنگی مدیر گروه و تنظیم صورت جلسات

گروه و ارسال آن برای اعضای گروه؛

۳- تهیه و تنظیم گزارشات مورد نیاز گروه، از طریق مراجع ذی‌ربط؛

۴- شناسایی و معرفی استادان و کارشناسان واجد شرایط به گروه به منظور

عضویت آن‌ها در کمیته‌های تخصصی؛

۵- شناسایی نیازها و مشکلات مربوط به گروه و گزارش آن به مدیر گروه؛

۶- تهیه پیش‌نویس طرح‌ها و برنامه‌های مربوطه با هماهنگی معاونت‌های واحد

آموزشی و مدیریت سطوح عالی و دروس خارج، حسب مورد و ارائه به مدیر گروه؛

۷- تنظیم برنامه‌ها و جلسات گروه؛

۹- انجام هماهنگی‌های لازم بین گروه و کمیته‌های تخصصی و انجمن‌های

مرتبط، با هماهنگی معاونت مربوطه در واحد آموزشی و مدیریت سطوح عالی و

دروس خارج حسب مورد.

تبصره: امور اجرایی از قبیل تایپ و ارسال مکاتبات و تنظیم و نشر نشریات تفصی و ... از

طریق نیروهای اجرایی معاونت مربوطه در واحدهای آموزشی و مدیریت سطوح عالی و خارج

موزه علمیه قم، مسبب مورد انجام می‌پذیرد.

ماده ۲۷: وظایف اساتید عضو گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج:

۱. تدریس موظفی و سایر وظایف مندرج در ماده ۱۵ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه؛^(۱)

۲. انجام پژوهش و اموری که برابر مصوبات گروه تعیین می‌گردد؛

۳. ارزیابی طرح‌ها، مقالات، کتب، تحقیقات کلاسی و پایانی طلاب و پایان نامه‌ها؛

۴. مشاوره آموزشی، تربیتی، پژوهشی فرهنگی تبلیغی به طلاب؛

۵. همکاری با کمیته‌های تخصصی و انجام وظایف محوله از جانب گروه.

ماده ۲۸: وظایف اختصاصی اساتید عضو گروه‌های سطوح عالی و دروس خارج:

۱. انجام فعالیت‌های مرتبط با برنامه هدایت تحصیلی؛

۲. تدریس براساس موضوعات تعیین شده خصوصاً در فقه معاصر؛

۳. انجام فعالیت‌های پژوهشی متناسب با نیاز حوزه و طرح تحوّل.

ماده ۲۹: گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج

لازم است حداقل در هر ماه یک جلسه برگزار نمایند و جلسات با حضور حداقل

دوسوم اعضای گروه، رسمیت دارد و مصوبات گروه با نصف به علاوه یک از

کل اعضای گروه، به تصویب می‌رسد.

ماده ۳۰: گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی و سطوح عالی و دروس خارج

می‌توانند در مباحث تخصصی خاص، اساتید و صاحب نظران خارج از گروه را،

جهت شرکت در جلسات گروه دعوت نمایند.

۱ - ماده ۱۵ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی: وظایف اساتید عبارت است از: ۱. انجام وظایف محوله و تدریس بر اساس متون درسی و سرفصل‌های مصوب؛ ۲. ارشاد و تربیت اخلاقی و معنوی طلاب؛ ۳. اعلام نظر در خصوص متون درسی و سرفصل‌های مصوب؛ ۴. طراحی سؤالات و تصحیح اوراق؛ ۵. اخذ امتحان از طلاب در صورت لزوم؛ ۶. شرکت در دوره‌های آموزشی اساتید در صورت لزوم؛ ۷. مشارکت و حضور فعال در گروه آموزشی؛ ۸. ارائه مشاوره علمی به طلاب؛ ۹. راهنمایی و ارزیابی تحقیقات درسی طلاب.

بخش ششم - تأمین حق الزحمه

ماده ۳۱: پرداخت حق الزحمه اعضای گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی:

الف: برابر آیین‌نامه پرداخت مساعدت ماهیانه، اساتید دروس تمام وقت و نیمه وقت سطح یک، موظفند علاوه بر تدریس موظفی، روزانه یک ساعت و اساتید تمام وقت دروس سطح دو و سه، دو ساعت و نیمه وقت سطح دو و سه، یک ساعت جهت انجام امور آموزشی، پژوهشی و تربیتی در واحد آموزشی اشتغال داشته باشند، لذا ساعات شرکت اساتید در جلسات گروه و ساعاتی که حسب مصوبات گروه، به امور آموزشی پژوهشی و تربیتی واحد آموزشی اشتغال دارند، جزء ساعات مصوب حضور آنان در واحد آموزشی محسوب می‌شود.

ب: اساتید ساعتی، در صورت حضور فعال در گروه، ساعات همکاری آنها با گروه، حداکثر به مدت ۲۰ ساعت در ماه به ساعات تدریس‌شان اضافه می‌شود.

ج: حق الزحمه کارشناسان مدعو خارج از واحد آموزشی، توسط مسئول واحد آموزشی تأمین می‌شود.

ماده ۳۲: حق الزحمه اساتید گروه‌های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج و مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی:

حق الزحمه گروه‌های علمی - تربیتی سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم و مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی براساس آیین‌نامه‌ای که توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه تدوین و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه می‌رسد پرداخت می‌شود.

بخش هفتم - برگزاری گردهمایی‌های گروه‌های علمی - تربیتی

الف: واحدهای آموزشی؛

ماده ۳۳: گردهمایی‌های گروه‌ها متشکل از اعضای گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی، کارشناسان و صاحب نظران به شرح ذیل برگزار می‌شود.

الف: گردهمایی اعضای گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی هر استان حداقل در هر سال یک مرتبه؛

ب: گردهمایی مدیران گروه‌های علمی - تربیتی واحدهای آموزشی هر استان حداقل یک یا دو مرتبه در سال؛

ج: نشست مشترک تخصصی تعدادی از مدیران گروه‌های علمی - تربیتی کلیه استان‌ها در سال؛

ب: سطوح عالی و دروس خارج؛

گردهمایی مدیران گروه‌های علمی - تربیتی دو بار در سال برگزار می‌شود و گردهمایی کلیه اعضای گروه‌های علمی و تربیتی یک بار در سال برگزار می‌شود.

ماده ۳۴: آیین‌نامه اجرایی نحوه برگزاری و اهداف گردهمایی‌های فوق‌الذکر، توسط معاونت آموزش تدوین می‌شود و به استحضار مدیر محترم حوزه‌های علمیه می‌رسد.

ماده ۳۵: در راستای تقویت و ارتقای سطح کیفی فعالیت گروه‌های علمی - تربیتی، دستورالعمل اجرایی ارزیابی عملکرد گروه‌های علمی - تربیتی، توسط معاونت آموزش تدوین می‌شود و سالانه گروه‌های علمی - تربیتی حسب مورد توسط مدیریت‌های استانی و مدیریت سطوح عالی و خارج، مورد نظارت و ارزیابی لازم قرار می‌گیرند.

پیوست ۵: ضوابط مربوط به دوره های نیمه حضور و غیرحضور

شماره مصوبه: ۳۰۶، تاریخ مصوبه: ۷۹/۳/۲۷

مقررات دوره های آموزش غیرحضوری در سطوح دو و سه

ماده ۱: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم میتواند با توجه به اهداف ذیل نسبت به راه اندازی دوره های آموزش غیر حضوری در سطوح دو و سه اقدام نماید.

الف) فراهم نمودن امکان تداوم تحصیل برای داوطلبانی که به دلایل موجه نمی توانند به طور حضوری ادامه تحصیل بدهند؛

ب) ارتقای سطح علمی روحانیون شاغل؛

ج) ایجاد امکان آموزش های تکمیلی و مستمر برای طلاب مستعد مستقر در مناطقی که فاقد آموزش های حوزوی سطوح عالیه می باشد؛

د) ایجاد زمینه بهره وری گسترده و مؤثر از امکانات علمی و آموزشی حوزه علمیه قم با استفاده از نوار تدریس اساتید ممتاز؛

ه) پشتیبانی علمی از حوزه ها و مدارس علمیه شهرستان ها؛

و) ایجاد ارتباط مستمر علمی - فرهنگی بین حوزه و روحانیون شاغل و مستقر.

ماده ۲: حائزین شرایط ذیل میتوانند نسبت به ادامه تحصیل از طریق طرح مذکور اقدام نمایند.

۱- اشتغال تمام وقت در دستگاه های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و یا اشتغال به وظایف روحانیت به طور تمام وقت.

۲- اتمام حداقل سطح یک (پایه ششم) برای تحصیل در سطح دو و اتمام سطح دو برای تحصیل در سطح سه.

۳- گذراندن تحصیلات دوره سطح یک به طور رسمی و به عنوان طلبه در مدارس حوزوی.

پیشینه پژوهش

این نامه سطوح عالی
۱۳۰۵-۱۳۰۴

۱۴۴

تبصره: کسانی که به طور آزاد و فارغ از برنامه موزه تمصیل نموده‌اند نمی‌توانند از این طرح استفاده نمایند.

ماده ۳: علاوه بر ادامه تحصیل طلاب مشمول طرح از طریق آموزش‌های مکاتبه‌ای، صوتی و تصویری؛ بخشی از آموزش‌ها در موارد ذیل به صورت حضوری برگزار میگردد و مرکز مدیریت بایستی بر رعایت دقیق آن توسط مجریان طرح و مشمولین آن نظارت نماید.

۱- برگزاری کلاس‌های آموزشی اخلاق بطور متمرکز در مناطق مختلف در طول دوره و با فواصل معین بنا به مقتضیات و امکانات موجود توسط علمای برجسته هر منطقه.

۲- برگزاری اردوهای کوتاه مدت تربیتی و اخلاقی در رقم.

ماده ۴: نظام آموزشی دوره آموزشی غیرحضوری، همان نظام درسی مصوب شورای عالی حوزه در سطوح دو و سه می‌باشد.

ماده ۵: مرکز مدیریت حوزه می‌تواند نسبت به گنجاندن بعضی دروس که جنبه کاربردی بیشتری جهت رفع نیازهای تبلیغی و فرهنگی مورد نیاز جامعه دارد در برنامه درسی اقدام نماید.

تبصره: دروس پیشنهادی لازم است در شورای عالی موزه به تصویب برسد.

ماده ۶: امتحانات دوره به صورت حضوری و به صورت متمرکز در رقم برگزار می‌گردد.

ماده ۷: حداکثر و حداقل مدت تحصیل برای سطح دو به ترتیب چهار و هفت سال و برای دروس نظری سطح سه، دو و چهار سال و برای رساله مطابق آیین‌نامه مدارج علمی می‌باشد. طلاب مشمول طرح بایستی حداقل یک و حداکثر سه درس را در شبانه روز استفاده نمایند.

ماده ۸: هزینه اجرای طرح از طریق دستگاه‌ها و سازمان‌های محل اشتغال مشمولین طرح و پرداخت بخشی از هزینه‌ها توسط استفاده کنندگان آن تأمین می‌گردد.

ماده ۹: جهت اجرای طرح و نظارت و پاسخگویی، واحدی در مرکز مدیریت که تشکیلات و شرح وظایف آن به تصویب مدیر حوزه می‌رسد تأسیس خواهد شد.

ماده ۱۰: مرکز مدیریت موظف است این طرح را به طور آزمایشی و بتدریج و با سقف معینی با توجه به امکانات موجود اجرا نماید و از اجرای گسترده آن در بدو امر خودداری نماید.

ماده ۱۱: مرکز مدیریت موظف است به طور مرتب (حد اقل هر سه ماه یکبار) گزارشی از روند اجرای این طرح به شورای عالی ارسال نماید.

ماده ۱۲: آیین‌نامه اجرایی این طرح توسط معاونت آموزشی مرکز مدیریت تهیه و پس از تصویب مدیر حوزه قابل اجرا می‌باشد.

پیوسته: پاورقی

پیوست ۶: محدوده های مطالعاتی از کتاب المکاسب

یادآوری: نسخه مورد بررسی در تعیین محدوده های درسی، نسخه چاپ شده کتاب

مذکور توسط انتشارات مجمع الفکر الاسلامی (۶ جلدی) می باشد.

جلد	ابتدای محدوده	انتهای محدوده	تعداد صفحات
ج ۱	ص ۴۷ (واما المستثنی من الاعیان)	ص ۵۰ (تا انتهای صفحه)	۴
ج ۱	ص ۶۵ (المسالة الرابعة)	ص ۱۰۷ (تا انتهای صفحه)	۴۳
ج ۱	ص ۱۶۵ (المسالة الاولى)	ص ۱۸۲ (تا انتهای صفحه)	۱۸
ج ۱	ص ۲۰۹ (الرابع)	ص ۲۲۲ (تا انتهای صفحه)	۲۳
ج ۱	ص ۲۷۱ (و فی رواية علی بن محمد)	ص ۲۷۳ (تا ثم الظاهر ان التسخيرات)	۳
ج ۱	ص ۲۸۰ (ثم إن فی جامع المقاصد)	ص ۲۸۲ (تا ابتدای هذا ثم انه قد يستدل)	۳
ج ۱	ص ۳۶۵ (خاتمه)	ص ۳۷۰ (تا انتهای صفحه)	۶
ج ۱	ص ۳۸۵ (المسألة السادسة عشر)	ص ۳۸۵ (تا انتهای صفحه)	۱
ج ۲	ص ۷ (المسالة السابعة عشر)	ص ۱۰ (تا انتهای صفحه)	۴
ج ۲	ص ۳۳ (المسالة التاسعة عشر)	ص ۳۹ (تا انتهای صفحه)	۷
ج ۲	ص ۶۱ (المسألة الثالثة والعشرون)	ص ۶۸ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۲	ص ۱۰۱ (خاتمه)	ص ۱۲۲ (تا انتهای صفحه)	۲۲
ج ۲	ص ۲۱۱ (و ينبغي التنبيه على امور)	ص ۲۵۲ (تا انتهای صفحه)	۴۲
ج ۳	ص ۶۶ (و ينبغي التنبيه على امور)	ص ۷۹ (تا انتهای صفحه)	۱۴
ج ۳	ص ۹۶ (الامر السادس)	ص ۱۱۴ (تا انتهای صفحه)	۱۹
ج ۳	ص ۱۱۸ (ثم الكلام فی الخصوصيات)	ص ۱۳۹ (تا انتهای صفحه)	۲۲
ج ۳	ص ۲۹۵ (مساله)	ص ۳۰۶ (تا انتهای صفحه)	۱۲
ج ۳	ص ۳۲۵ (بقی الكلام فيما وعدنا)	ص ۳۴۴ (تا انتهای صفحه)	۲۰
ج ۳	ص ۳۵۸ (هذا ثم انه ربما يؤيد)	ص ۳۶۳ (تا انتهای صفحه)	۶
ج ۳	ص ۳۷۲ (و قد يستدل)	ص ۳۷۲ (تا انتهای صفحه)	۱
ج ۳	ص ۳۹۰ (بقی هنا امران)	ص ۳۹۷ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۳	ص ۴۱۵ (لكن ما ذكره البعض)	ص ۴۳۰ (تا انتهای صفحه)	۱۶

جلد	ابتدای محدوده	انتهای محدوده	تعداد صفحات
ج ۳	ص ۴۳۲ (ثم اعلم ان العلامة فى القواعد)	ص ۴۳۴ (تا ابتدای الثالث: لا يشترط)	۳
ج ۳	ص ۴۳۷ (ما عدا امور لفقها بعض)	ص ۴۶۶ (تا انتهای صفحه)	۳۱
ج ۲	ص ۴۷۱ (ثم ان هنا اشكالا فى شمول الحكم)	ص ۴۷۶ (تا انتهای صفحه)	۶
ج ۳	ص ۴۸۳ (مسألة)	ص ۵۲۰ (تا انتهای صفحه)	۳۸
ج ۳	ص ۵۸۱ (مساله)	ص ۶۰۲ (تا انتهای صفحه)	۲۲
ج ۴	ص ۱۲ (أقسام الأرضين وأحكامها)	ص ۲۸ (تا انتهای صفحه)	۱۷
ج ۴	ص ۳۶ (الا انه ذكر بعض)	ص ۳۷ (تا انتهای صفحه)	۲
ج ۴	ص ۴۲ (وكيف كان فالمناسب)	ص ۵۳ (تا ابتدای اذا عرفت ما ذكرنا)	۱۱
ج ۴	ص ۷۴ (ثم ذكر أنه)	ص ۷۶ (تا ابتدای الصورة الثالثة)	۳
ج ۴	ص ۹۸ (قال الاول فى بعض حواشيه)	ص ۱۰۱ (تا ابتدای ويبقى الكلام)	۴
ج ۴	ص ۱۰۷ (وفى حكم البيع)	ص ۱۵۲ (تا انتهای صفحه)	۴۶
ج ۴	ص ۱۵۵ (لكن الظاهر من التذكرة)	ص ۱۶۰ (تا ابتدای ثم ان الكلام)	۶
ج ۴	ص ۱۶۷ (مسألة إذا جنى العبد)	ص ۱۷۴ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۴	ص ۱۹۵ (مسألة لا يجوز بيع الآبق)	ص ۲۰۵ (تا انتهای صفحه)	۱۱
ج ۴	ص ۲۳۳ (ولعل المقدس الأردبیلی)	ص ۲۳۶ (وبالجمله فالاولی جعل)	۴
ج ۴	ص ۲۳۸ (وفى شرح القواعد)	ص ۲۳۹ (تا انتهای صفحه)	۲
ج ۴	ص ۲۴۲ (ثم إنه قد عبر فى القواعد)	ص ۲۴۴ (تا انتهای صفحه)	۳
ج ۴	ص ۲۶۱ (هذا كله مما لا اشكال)	ص ۳۰۶ (تا انتهای صفحه)	۴۶
ج ۴	ص ۳۱۳ (بقى الكلام فى توضيح)	ص ۳۲۰ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۴	ص ۳۲۷ (المعروف بى الأصحاب)	ص ۳۵۶ (تا انتهای صفحه)	۲۰
ج ۴	ص ۳۷۵ (خاتمة و من أهم آداب)	ص ۳۷۸ (تا انتهای صفحه)	۴
ج ۵	ص ۳۸ (ابتدا صفحه)	ص ۴۵ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۵	ص ۶۰ (فرع: ذكر العلامة)	ص ۶۰ (تا انتهای صفحه)	۱
ج ۵	ص ۶۳ (مسألة لو قال أحدهما)	ص ۶۵ (تا انتهای صفحه)	۳
ج ۵	ص ۹۱ (ابتدا صفحه)	ص ۹۱ (تا انتهای صفحه)	۱
ج ۵	ص ۱۷۲ (إشكال: ذكر فى الروضة)	ص ۱۷۵ (تا انتهای صفحه)	۴

جلد	ابتدای محدوده	انتهای محدوده	تعداد صفحات
ج ۵	ص ۲۱۰ (و اما ما ذكره)	ص ۲۱۶ (تا انتهای صفحه)	۷
ج ۵	ص ۲۶۷ (مسألة لو اختلفا)	ص ۲۷۰ (تا انتهای صفحه)	۴
ج ۵	ص ۲۸۲ (ثم انه اذا)	ص ۲۸۵ (تا ابتدای وقد ظهر من جميع ذلك)	۴
ج ۵	ص ۲۹۰ (فرع لا خلاف نصا)	ص ۳۰۰ (تا انتهای صفحه)	۱۱
ج ۵	ص ۳۴۱ (و فی التذكرة)	ص ۳۴۲ (تا ابتدای فرع)	۲
ج ۵	ص ۳۶۵ (الكلام فی بعض أفراد العییب)	ص ۳۹۰ (تا انتهای صفحه)	۲۶
ج ۵	ص ۳۹۹ (هذا الا ان العلامة)	ص ۴۰۲ (تا انتهای صفحه)	۴
ج ۶	ص ۳۲ (ثم ان بعض مشایخنا)	ص ۳۳ (تا ابتدای فالتحقیق ما ذكرنا)	۲
ج ۶	ص ۳۷ (و ربما یتخیل)	ص ۴۱ (تا ابتدای وكيف كان فالظاهر)	۵
ج ۶	ص ۴۲ (از ابتدا صفحه)	ص ۴۴ (تا ابتدای الشرط الخامس)	۳
ج ۶	ص ۶۷ (و قال فی التذكرة)	ص ۷۰ (تا ابتدای وكيف كان فالقوی)	۴
ج ۶	ص ۷۹ (السادسة)	ص ۸۰ (تا انتهای صفحه)	۲
ج ۶	ص ۱۰۲ (الثانی)	ص ۱۰۸ (تا انتهای صفحه)	۷
ج ۶	ص ۱۲۱ (لكن یرقی الاشكال)	ص ۱۲۸ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۶	ص ۱۳۴ (مسألة)	ص ۱۵۹ (تا انتهای صفحه)	۲۶
ج ۶	ص ۱۶۱ (فإن فی هذا الكلام)	ص ۱۶۴ (تا ابتدای وكيف كان)	۴
ج ۶	ص ۱۷۲ (ثم إن مقتضى الاطلاق)	ص ۱۷۴ (تا انتهای صفحه)	۳
ج ۶	ص ۱۷۷ (قال فی الدروس فی احكام القبض)	ص ۱۹۴ (تا انتهای صفحه)	۱۸
ج ۶	ص ۲۱۲ (مسألة)	ص ۲۱۵ (تا انتهای صفحه)	۴
ج ۶	ص ۲۲۹ (و حكي عن الشيخ انه)	ص ۲۳۸ (تا انتهای صفحه)	۱۰
ج ۶	ص ۲۵۳ (فروع)	ص ۲۶۹ (تا انتهای صفحه)	۱۷
ج ۶	ص ۲۷۸ (مسألة)	ص ۲۸۵ (تا انتهای صفحه)	۸
ج ۶	ص ۳۰۳ (لكن تعرض فی بعض تحقیقاته)	ص ۳۱۴ (تا انتهای صفحه)	۱۲
جمع کل			۸۰۵

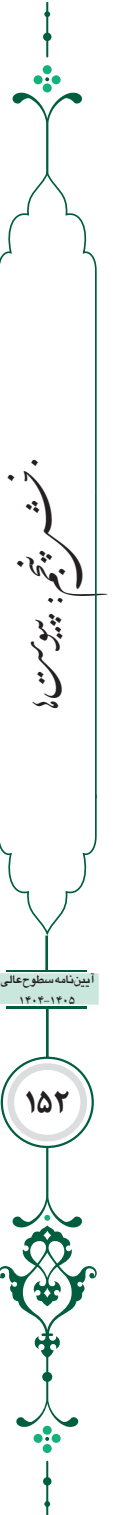
پیوست ۷: محدوده های الزامی و مطالعاتی کتاب فرائد الاصول

یادآوری: نسخه مورد بررسی در تعیین محدوده های درسی، نسخه چاپ شده کتاب

مذکور توسط انتشارات مجمع الفکر الاسلامی (۳ جلدی) می باشد.

جلد	ابتدای محدوده مطالعاتی	انتهای محدوده مطالعاتی	ابتدای محدوده الزامی	انتهای محدوده الزامی
جلد ۱			صفحه ۲۵ (ابتدای صفحه)	صفحه ۸۷ (تا ابتدای دلیل الجواز بوجه أخصر)
جلد ۱	صفحه ۸۷ (از ابتدای دلیل الجواز بوجه أخصر)	صفحه ۱۰۲ (انتهای صفحه)	صفحه ۱۰۳ (المقصد الثاني فی الظن)	صفحه ۱۲۷ (تا ابتدای تقریر الاصل فی المقام بوجه آخر)
جلد ۱	صفحه ۱۲۷ (تقریر الاصل فی المقام بوجه آخر)	صفحه ۱۳۴ (انتهای صفحه)	صفحه ۱۳۵ (الامارات المستعملة فی الاستنباط الاحکام)	صفحه ۲۰۴ (ابتدای ذکر موارد تدل علی الوجه الاخير)
جلد ۱	صفحه ۲۰۴ (ذکر موارد تدل علی الوجه الاخير)	صفحه ۲۱۲ (تا ابتدای و حاصل الکلام فی المسألة)	صفحه ۲۱۲ (از ابتدای و حاصل الکلام فی المسألة)	صفحه ۲۱۸ (قال قدس سره فی کشف القناع)
جلد ۱	صفحه ۲۱۸ (قال قدس سره فی کشف القناع)	صفحه ۲۲۵ (تا ابتدای وبالجملة)	صفحه ۲۲۵ (از ابتدای وبالجملة: الاتصاف)	صفحه ۳۱۴ (تا ابتدای ثم اورد علی نفسه)
جلد ۱	صفحه ۳۱۴ (از ابتدای ثم اورد علی نفسه)	صفحه ۳۴۲ (تا ابتدای الثاني من وجوه تقریر الاجماع)	صفحه ۳۴۲ (الثاني: من وجوه تقریر الاجماع)	صفحه ۳۶۶ (تا انتهای صفحه)
جلد ۱	صفحه ۳۶۷ (از ابتدای ادلة حجية مطلق الظن)	صفحه ۶۲۰ (انتهای ج ۱ و ابتدای جلد دوم: برائت و اشتغال)		
جلد ۲			صفحه ۹ (المقصد الثالث)	صفحه ۳۶ (تا ابتدای بقي فی المقام شیء)
جلد ۲	صفحه ۳۶ (بقي فی المقام شیء)	صفحه ۴۰ (تا انتهای صفحه)	صفحه ۴۱ (وقد خرجنا)	صفحه ۱۲۹ (تا انتهای صفحه)

جـلد	ابتدای محدوده مطالعاتی	انتهای محدوده مطالعاتی	ابتدای محدوده الزامی	انتهای محدوده الزامی
جلد ۲	صفحه ۱۳۰ (الثاني)	صفحة ۱۷۶ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۱۷۷ (المطلب الثالث)	صفحة ۲۱۹ (ابتدای خصوصاً مع اعتضاد القاعدة بوجهين)
جلد ۲	صفحة ۲۱۹ (خصوصاً مع اعتضاد القاعدة بوجهين)	صفحة ۲۲۸ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۲۲۹ (از ابتدای صفحه: الثاني)	صفحة ۲۵۰ (تا انتهای صفحه)
جلد ۲	صفحة ۲۵۱ (السابع)	صفحة ۲۵۶ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۲۵۷ (المقام الثاني)	صفحة ۲۸۴ (تا ابتدای اعلم: ان المحقق القمي)
جلد ۲	صفحة ۲۸۴ (از ابتدای اعلم: ان المحقق القمي)	صفحة ۳۱۴ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۳۱۵ (الثاني)	صفحة ۳۱۹ (تا ابتدای نعم قد يأمر المولى)
جلد ۲	صفحة ۳۱۹ (از ابتدای نعم قد يأمر المولى)	صفحة ۳۲۸ (تا ابتدای واما الدليل النقلي)	صفحة ۳۲۸ (از ابتدای واما الدليل النقلي)	صفحة ۳۳۹ (تا ابتدای و ربما يتخيل)
جلد ۲	صفحة ۳۳۹ (از ابتدای يتخيل)	صفحة ۴۰۴ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۴۰۵ (از ابتدای خاتمه)	صفحة ۴۴۸ (تا انتهای صفحه)
جلد ۲	صفحة ۴۴۹ (تذييب)	صفحة ۴۵۶ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۴۵۷ (قاعده لازرر ولا ضرار)	صفحة ۴۷۲ (تا انتهای صفحه)
جلد ۳			صفحة ۹ (المقام الثاني في الاستصحاب)	صفحة ۲۵ (تا انتهای صفحه)
جلد ۳	صفحة ۲۶ (السادس: تقسيم الاستصحاب من وجوه)	صفحة ۴۸ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۴۹ (الاقول في حجية الاستصحاب)	صفحة ۸۲ (تا انتهای صفحه)
جلد ۳	صفحة ۸۳ (حجة القول الأول)	صفحة ۱۹۰ (تا انتهای صفحه)	صفحة ۱۹۱ (ينبغي التنبيه على امور)	صفحة ۱۹۷ (تا ابتدای ثم آن للفاضل التونسي كلاماً)

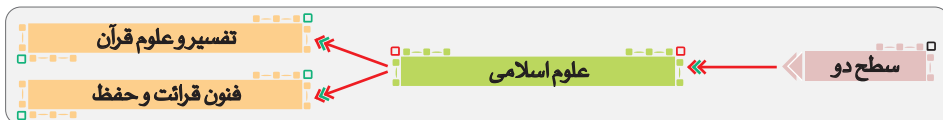
جلد	ابتدای محدوده مطالعاتی	انتهای محدوده مطالعاتی	ابتدای محدوده الزامی	انتهای محدوده الزامی
جلد ۳	صفحه ۱۹۷ (ثم آن للفاضل التونی کلاماً)	صفحه ۲۰۲ (تا انتهای صفحه)	صفحه ۲۰۳ (الامر الثانی)	صفحه ۲۲۸ (تا ابتدای ما ذکره المحقق القمی)
جلد ۳	صفحه ۲۲۸ (از ابتدای ما ذکره المحقق القمی)	صفحه ۲۳۲ (تا انتهای صفحه)	صفحه ۲۳۳ (السادس)	صفحه ۲۵۸ (تا انتهای صفحه)
جلد ۳	صفحه ۲۵۹ (الامر التاسع)	صفحه ۲۷۲ (تا انتهای صفحه)	صفحه ۲۷۳ (العاشر)	صفحه ۲۷۵ (تا ابتدای و قد صدر خلاف ما ذکرنا)
جلد ۳	صفحه ۲۷۵ (و قد صدر خلاف ما ذکرنا)	صفحه ۲۸۸ (تا انتهای صفحه)	صفحه ۲۸۹ (خاتمه)	صفحه ۳۲۸ (ان الکلام یقع فی مواضع)
جلد ۳	صفحه ۳۲۸ (ان الکلام یقع فی مواضع)	صفحه ۳۹۲ (تا انتهای صفحه)	صفحه ۳۹۳ (تعارض الاستصحابین)	صفحه ۵۵۹ (تا ابتدای و اما القسم الثانی)
جلد ۳	صفحه ۵۵۹ (از ابتدای و اما القسم الثانی)	صفحه ۵۶۸ (تا انتهای صفحه) پایان جلد ۳		

پیوست ۸: درختواره رشته ها و گرایش ها و تخصصی حوزه ها دانش علوم اسلامی

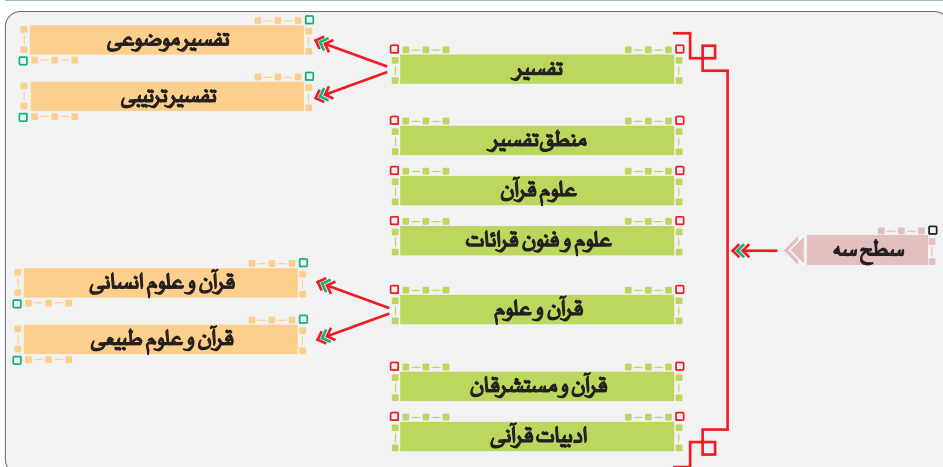
نکات و ملاحظات کلی

۱. جهت گیری و محتوای دروس در رشته ها و گرایش هایی که در این درختواره با عناوینی همچون: «تطبیقی» یا «مقایسه ای» ذکر شده است، «نقد» دیدگاه ها و آراء در آن موضوع خواهد بود.
۲. در مواردی که رشته یا گرایش، در قالب رویکرد شکل می گیرد محتوای رشته و حجم ساعتی به اندازه یک گرایش از همان مقطع تنظیم می شود که عناوین تأیید صادره درج نمی شود.
۳. رشته های مصوب در این درختواره به تدریج و با ملاحظات لازم، محقق و عملیاتی می شود.
۴. اهتمام حداکثری به تهیه و تدوین متون مناسب و مورد نیاز برای رشته های مصوب حتی الامکان قبل از اجرای آنها مد نظر قرار می گیرد.
۵. در صدور مجوز برای اجرای رشته ها، وجود تمهیدات لازم از قبیل اساتید، فضای آموزشی مناسب و... مد نظر قرار می گیرد.
۶. در تهیه سرفصل ها، منابع و صدور مجوز برای اجرای رشته ها، توجه کافی به اولویت ها صورت می گیرد و به تدریج اجرا می گردد.

حوزه دانشی «قرآن»

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	تفسیر و علوم قرآن ^(۱)	علوم اسلامی
*		فنون قرائت و حفظ	

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	تفسیر موضوعی	تفسیر
	*	تفسیر ترتیبی	
	*	-	منطق تفسیر ^(۲)
	*	-	علوم قرآن
*		-	علوم و فنون قرائت
	*	قرآن و علوم انسانی	قرآن و علوم
	*	قرآن و علوم طبیعی	
	*	-	قرآن و مستشرقان
	*	-	ادبیات قرآنی

این نامه سطوح عالی
۱۳۵-۱۳۴

۱۵۴

۱- در محتوای این گرایش رویکرد اصلی و غالب، روش‌شناسی تفسیر است.
۲- مباحث اصلی این رشته مبانی و مسائل مربوط به فلسفه و روش تفسیر است.

اخلاق

اعتقادی

فقه القرآن

در موضوعات مختلف

تطبیقی

روایی

تنزیلی

عقلی

اجتهادی

کلامی (وحی، اعجاز، تنزیل)

تاریخی

قرآن و اقتصاد

قرآن و مدیریت

قرآن و سیاست

قرآن و تعلیم و تربیت

قرآن و روانشناسی

قرآن و جامعه‌شناسی

قرآن و حقوق

قرآن و تاریخ

قرآن و طبیعت

قرآن و هیئت

معارف قرآن

علوم قرآن

اصول و مبانی شیعه

فلسفه و روش‌شناسی

زیان‌شناسی

معناشناسی

هرمنوتیک

منطق ترجمه

قرائت‌شناسی تطبیقی

اعجاز ادبی قرآن

نقد شبهات ادبی قرآن

زبان‌شناسی قرآن

تفسیر موضوعی

تفسیر موضوعی تطبیقی

تفسیر ترتیبی

علوم قرآن

قرآن و علوم انسانی

قرآن و علوم طبیعی

قرآن و مستشرقان

منطق تفسیر

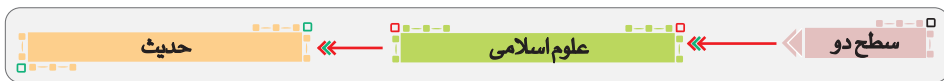
علوم، فنون و قرائات

ادبیات قرآنی

اولویت		نام گرایش	نام رشته
اول	دوم		
*		اخلاق	تفسیر موضوعی
*		اعتقادی	
*		فقه القرآن	
*		در موضوعات مختلف ^(۱)	تفسیر موضوعی تطبیقی
*		تطبیقی	تفسیر ترتیبی
*		روایی	
*		تنزیلی	
*		عقلی	
*		اجتهادی	علوم قرآن
*		کلامی (وحی، اعجاز، تنزیل)	
*		تاریخی	
*		قرآن و اقتصاد	قرآن و علوم انسانی
*		قرآن و مدیریت	
*		قرآن و سیاست	
*		قرآن و تعلیم و تربیت	
*		قرآن و روان شناسی	
*		قرآن و جامعه شناسی	
*		قرآن و حقوق	
*		قرآن و تاریخ	
*		قرآن و طبیعت	قرآن و علوم طبیعی
*		قرآن و هیئت	
*		معارف قرآن	قرآن و مستشرقان
*		علوم قرآن	
*		اصول و مبانی شیعه	
*		فلسفه و روش شناسی	منطق تفسیر
*		زبان شناسی	
*		معناشناسی	
*		هرمنوتیک	
*		منطق ترجمه	علوم، فنون و قرائات
*		قرائت شناسی تطبیقی	
*		اعجاز ادبی قرآن	
*		نقد شبهات ادبی قرآن	ادبیات قرآنی
*		زبان شناسی قرآن	

حوزه دانشی «حدیث»

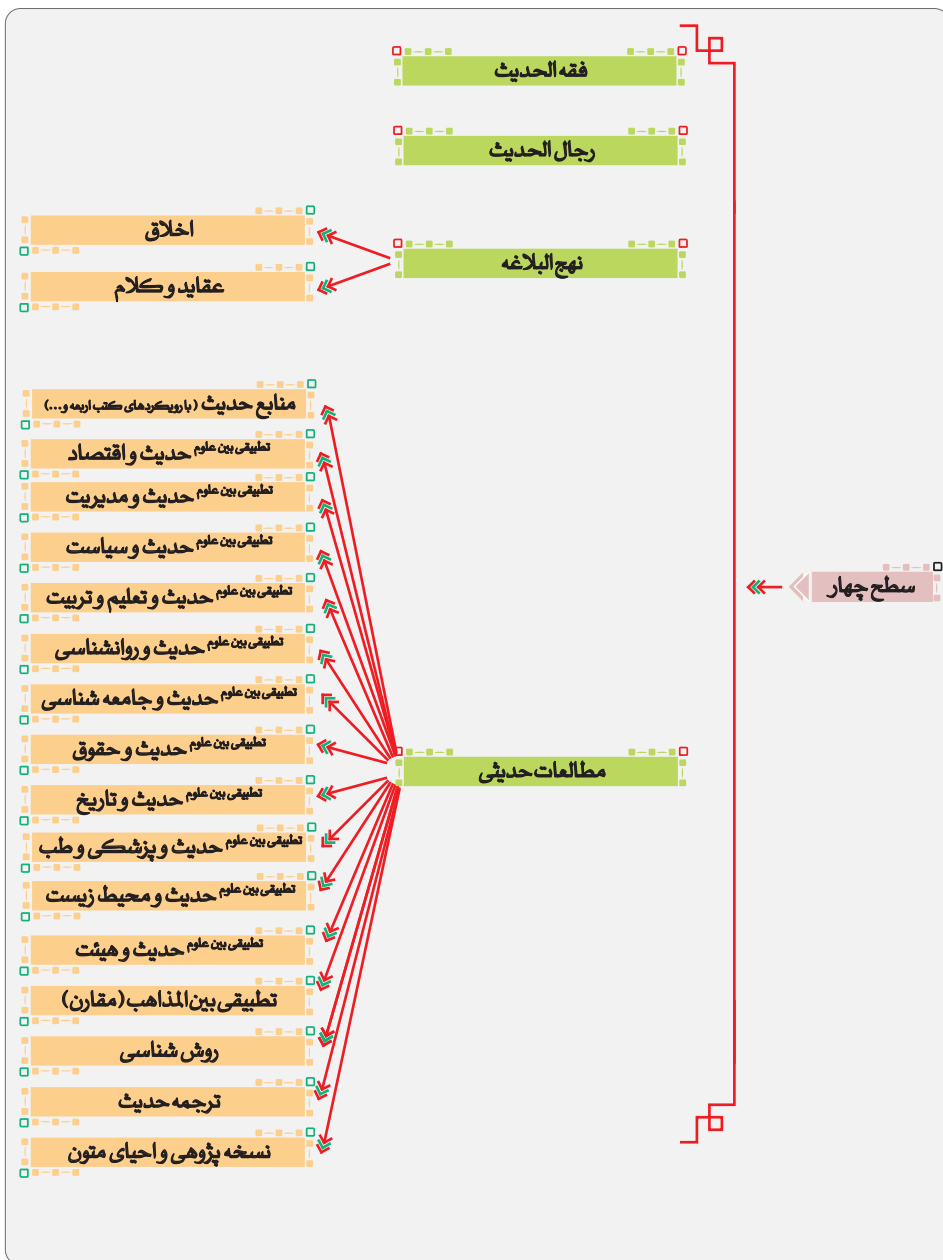
اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	حدیث	علوم اسلامی

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	اخلاقی و تربیتی	معارف حدیث
	*	اعتقادی	
	*	-	علوم حدیث
	*	ادعیه و زیارت (رویکرد)	مطالعات حدیثی (۱) و (۲)
	*	منابع متقدم (رویکرد)	
	*	-	نهج البلاغه

۱- در رشته مطالعات حدیثی، شناخت و اعتبارسنجی نوع یا گروهی خاص از منابع حدیثی و بررسی و فهم متون آن مورد توجه است.

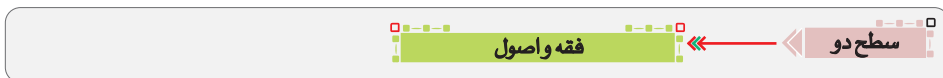
۲- افزایش رویکردهای این رشته با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش بلامانع است.

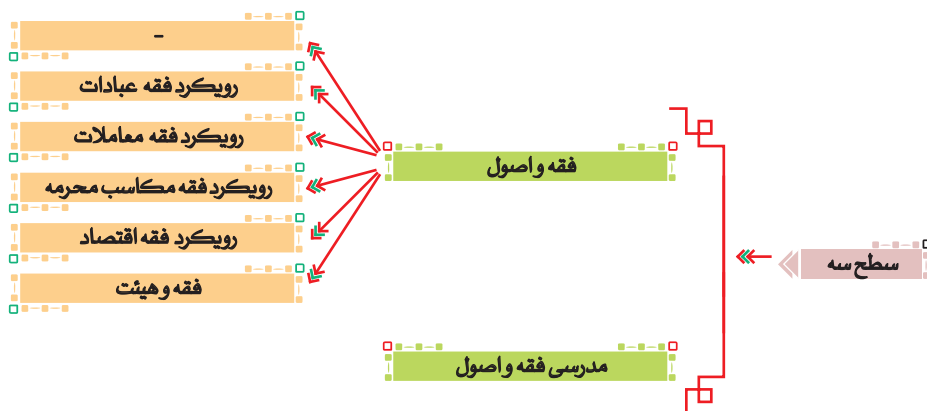
نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
فقه الحدیث	-	*	
رجال الحدیث	-	*	
نهج البلاغه	اخلاق	*	
	عقائد و کلام ^(۱)	*	
مطالعات حدیثی	منابع حدیث (با رویکردهای کتب اربعه و... ^(۲))	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و اقتصاد	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و مدیریت	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و سیاست	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و تعلیم و تربیت	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و روان شناسی	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و جامعه شناسی	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و حقوق	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و تاریخ	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و پزشکی و طب	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و محیط زیست	*	
	(تطبیقی بین علوم) حدیث و هیئت	*	
	تطبیقی بین المذاهب (مقارن) ^(۳)	*	
	روش شناسی	*	
	ترجمه حدیث	*	
	نسخه پژوهی و احیای متون	*	

- ۱- افزودن گرایش‌های دیگر مانند: تعلیم و تربیت، سیاست و حکومت در صورت نیاز و وجود گفتمان علمی کافی با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، بلامانع است
- ۲- افزودن رویکردهایی برای سایر منابع حدیثی مانند: وسائل الشیعه، صحیفه سجادیه و بحار الانوار، در صورت نیاز، با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، بلامانع است
- ۳- برگزاری این گرایش در قالب رویکردهایی مانند: تطبیق حدیث امامیه با حدیث اهل سنت و... در صورت نیاز، با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، بلامانع است

حوزه دانشی «فقه و اصول»

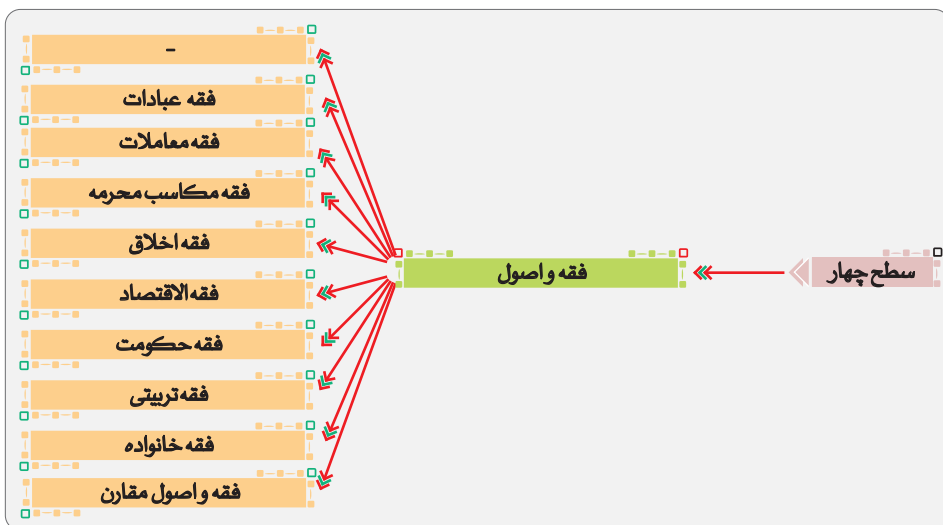
اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	فقه و اصول

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	۱- _	فقه و اصول
	*	(رویکرد) فقه عبادات (۲)	
	*	(رویکرد) فقه معاملات	
	*	(رویکرد) فقه مکاسب محرمة	
	*	(رویکرد) فقه اقتصاد	
	*	فقه و هیئت	
	*	-	مدرسی فقه و اصول

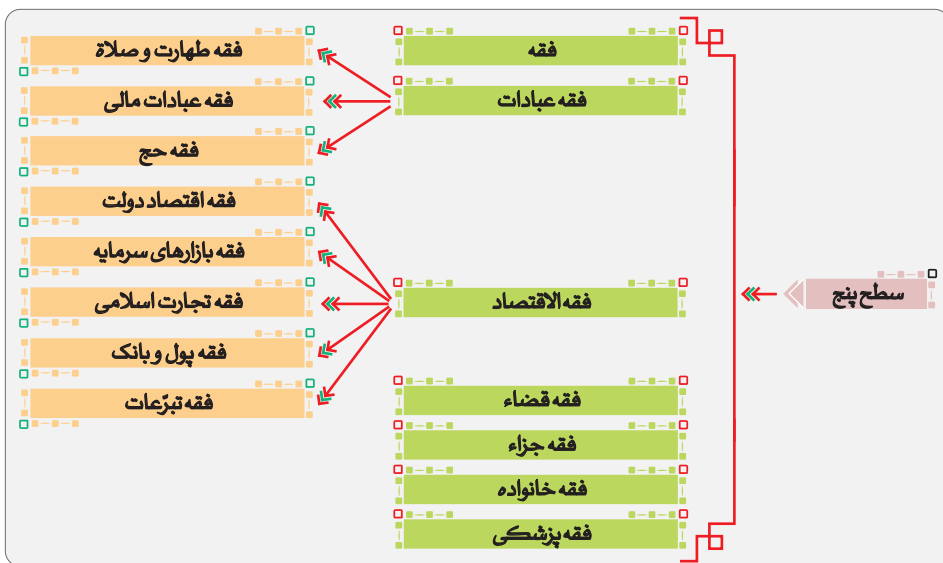
۱- این رویکرد، همان فقه و اصول و رشته جاری حوزه‌های علمیه است که در دروس عمومی حوزه به صورت آزاد در حال اجراست

۲- در رویکردهای فقه عبادات، فقه معاملات و فقه اقتصاد در این مقطع، یک یا چند موضوع یا باب از موضوعات یا ابواب مرتبط با آن گرایش به اندازه حجم ساعتی مصوب ارائه خواهند شد و عنوان مندرج در مدرک تحصیلی، عنوان کلی «فقه و اصول» است

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	۱) _	فقه و اصول
	*	فقه عبادات (۲)	
	*	فقه معاملات	
	*	فقه مکاسب محرمة	
	*	فقه اخلاق (۳)	
	*	فقه الاقتصاد	
	*	فقه حکومت (۴)	
	*	فقه تربیتی	
	*	فقه خانواده	
	*	فقه و اصول مقارن	

- ۱- این گرایش همان فقه و اصول و رشته جاری حوزه‌های علمیه است که در دروس عمومی حوزه به صورت آزاد در حال اجراست
- ۲- در گرایش‌های فقه عبادات، فقه معاملات و فقه الاقتصاد در این مقطع، یک یا چند موضوع یا باب از موضوعات یا ابواب مرتبط با آن گرایش به اندازه حجم ساعتی مصوب ارائه خواهند شد و عنوان مندرج در مدرک تحصیلی، عنوان کلی گرایش «فقه عبادات»، «فقه معاملات» و «فقه الاقتصاد» است
- ۳- در رشته فقه اخلاق، تأکید بر توجه به مباحث اخلاق فردی و هم چنین اخلاق روابط اجتماعی است.
- ۴- در این گرایش با نگاهی جامع، مجموعه مباحث مورد نیاز آن گرایش ارائه می‌شود.

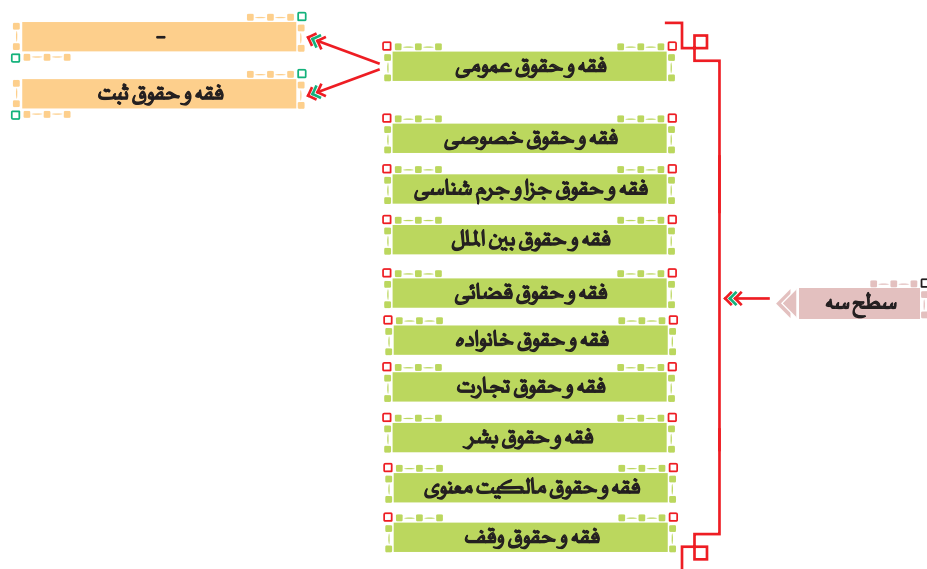
اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	فقه
	*	فقه طهارة و صلاة	فقه عبادات ^(۱)
	*	فقه عبادات مالی	
	*	فقه حج	
	*	فقه اقتصاد دولت	فقه الاقتصاد
	*	فقه بازارهای سرمایه	
	*	فقه تجارت اسلامی	
	*	فقه پول و بانک	
	*	فقه تبرعات	
	*	-	فقه قضاء ^(۲)
	*	-	فقه جزاء ^(۳)
	*	-	فقه خانواده
	*	-	فقه پزشکی

- ۱- در این رشته، تمام محتوای رشته و گرایش، به موضوع گرایش اختصاص مییابد.
- ۲- ادامه تحصیل در این رشته، برای فارغ التحصیلان سطح چهار حوزه دانشی «فقه، حقوق و قضای اسلامی» مجاز است.
- ۳- ادامه تحصیل در این رشته، برای فارغ التحصیلان سطح چهار حوزه دانشی «فقه، حقوق و قضای اسلامی» مجاز است.

حوزه دانشی «فقه، حقوق و قضای اسلامی»

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
فقه و حقوق ^(۱)	-	*	
حقوق و قضای اسلامی ^(۲)	-	*	

- ۱- این عنوان هر چند در سطح دو دیده شده اما رشته بوده و دروس فقه و اصول متداول و عمومی حوزه در این سطح برای طلاب آن ارائه می‌گردد
- ۲- این عنوان هر چند در سطح دو دیده شده اما رشته بوده و دروس فقه و اصول متداول و عمومی حوزه در این سطح برای طلاب آن ارائه می‌گردد

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	فقه و حقوق عمومی
	*	فقه و حقوق ثبت	
	*	-	فقه و حقوق خصوصی
	*	-	فقه و حقوق جزا و جرم شناسی
	*	-	فقه و حقوق بین الملل
	*	-	فقه و حقوق قضایی
	*	-	فقه و حقوق خانواده
	*	-	فقه و حقوق تجارت
	*	-	فقه و حقوق بشر
	*	-	فقه و حقوق مالکیت معنوی
	*	-	فقه و حقوق وقف

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	فقه و حقوق عمومی
	*	-	فقه و حقوق خصوصی
	*	فقه و حقوق جزای عمومی	فقه و حقوق جزا و جرم شناسی
	*	فقه و حقوق جزای اختصاصی	
	*	فقه و حقوق کیفر شناسی	
	*	فقه و حقوق جزایی اطفال و نوجوانان	
	*	-	فقه و حقوق بین الملل
	*	-	فقه و حقوق قضایی
	*	فقه و حقوق زن و خانواده	فقه و حقوق خانواده
	*	فقه و حقوق کودک و خانواده	
	*	-	فقه و حقوق تجارت
	*	فقه و حقوق تجارت الکترونیک	
	*	-	فقه و حقوق بشر
	*	-	فقه و حقوق مالکیت معنوی
	*	-	فقه و حقوق وقف
	*	-	فقه و حقوق ثبت
	*	-	فلسفه حقوق

جدول پیوستی رشته‌ها و گرایش‌های سطح چهار^(۱)

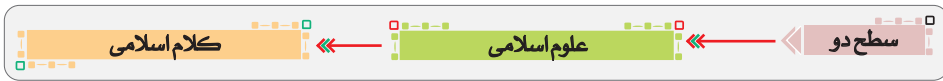
نام رشته	نام گرایش
فقه و حقوق عمومی	فقه و حقوق اساسی (رویکرد)
	فقه و حقوق کار (رویکرد)
	فقه و حقوق مالیه (رویکرد)
	فقه و حقوق اداری - استخدامی (رویکرد)
	فقه و حقوق محیط زیست (رویکرد)
	فقه و حقوق ارتباطات و رسانه (رویکرد)
فقه و حقوق خصوصی	فقه و حقوق مسئولیت مدنی (رویکرد)
	فقه و حقوق فناوری (رویکرد)
	فقه و حقوق پزشکی (رویکرد)
	فقه و حقوق قراردادها (رویکرد)
فقه و حقوق جزا و جرم‌شناسی	فقه و حقوق جرم‌شناسی و سیاست جنائی (رویکرد)
	فقه و آیین دادرسی کیفری (رویکرد)
فقه و حقوق بین الملل	فقه و حقوق بین الملل عمومی (رویکرد)
	فقه و حقوق بین الملل صلح و امنیت (رویکرد)
	فقه و حقوق دریاهای (رویکرد)
	فقه و حقوق بین الملل هوا- فضا (رویکرد)

۱- تدوین و برگزاری این گرایش‌ها به صورت رویکرد و با مجوز معاونت آموزش مجاز است، عنوان رویکرد در مدارک صادره درج نمی‌شود. همچنین، طراحی و اجرای این رشته‌ها حتی المقدور با همکاری نهادهای پیراحوزی است.

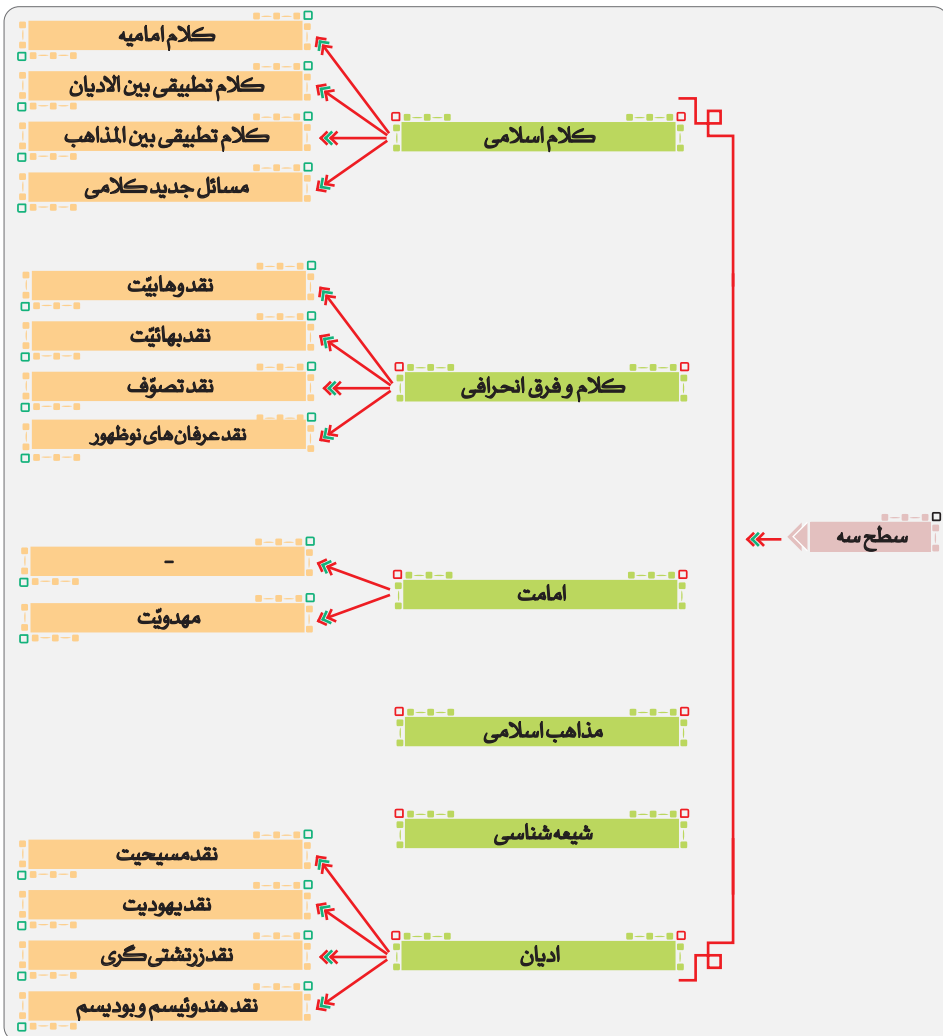

نام رشته	نام گرایش
فقه و حقوق قضایی	(رویکرد) فقه و آیین دادرسی
	(رویکرد) فقه و حقوق دادرسی و مدیریت قضایی
	(رویکرد) فقه و مدیریت نظارت و بازرسی
فقه و حقوق تجارت	(رویکرد) فقه و حقوق داخلی
	(رویکرد) فقه و حقوق تجارت بین الملل
	(رویکرد) فقه و حقوق بورس
	(رویکرد) فقه و حقوق بانکی
	(رویکرد) فقه و حقوق حمل و نقل تجاری
	(رویکرد) حقوق انرژی
	(رویکرد) فقه و حقوق اقتصادی بین المللی
	(رویکرد) فقه و حقوق سرمایه گذاری
	(رویکرد) تاریخ حقوق
فلسفه حقوق	(رویکرد) نظام حقوقی اسلام
	(رویکرد) مطالعه تطبیقی فلسفه حقوق اسلام و غرب

حوزه دانشی «کلام، ادیان، فرق و مذاهب»

نام رشته		نام گرایش	اولویت
دوم	اول		
علوم اسلامی	*	کلام اسلامی	

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	کلام امامیه	کلام اسلامی
	*	کلام تطبیقی بین الادیان ^(۱)	
	*	کلام تطبیقی بین المذاهب ^(۲)	
	*	مسائل جدید کلامی	
	*	نقد و هابیت	کلام و فرق انحرافی ^(۳)
	*	نقد بهائیت	
	*	نقد تصوف	
	*	نقد عرفان های نوظهور	
	*	-	امامت
	*	مهدویت	
	*	-	مذاهب اسلامی ^(۴)
	*	-	شیعه شناسی ^(۵)
	*	نقد مسیحیت	ادیان
	*	نقد یهودیت	
	*	نقد زرتشتی گری	
	*	نقد هندوئیسم و بودیسم	

- ۱- این عنوان می تواند گرایش های مختلفی مانند: کلام تطبیقی بین اسلام و مسیحیت، کلام تطبیقی بین اسلام و یهودیت طراحی و اجرا شود.
- ۲- این عنوان می تواند در گرایش های مختلفی مانند: کلام تطبیقی امامیه با سلفیه، کلام تطبیقی امامیه با اشاعره، ماتریدیه و معتزله نیز طراحی و اجرا شود.
- ۳- افزایش گرایش های این رشته با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش بلامانع است.
- ۴- در محتوای این رشته مباحث کلامی، فقهی و تاریخی مورد توجه است.
- ۵- در محتوای این رشته مباحث کلامی، فقهی و تاریخی مورد توجه است.

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	مبدا و معاد	کلام امامیه
	*	تاریخ و مکاتب کلام امامیه	
*		مقایسه اسلام و یهودیت	کلام تطبیقی بین الادیان ^(۱)
*		مقایسه اسلام و مسیحیت	
*		مقایسه اسلام و زرتشت	
*		مقایسه اسلام و ادیان شرقی ^(۲)	
	*	-	کلام تطبیقی امامیه با معتزله، اشاعره و ماتریدیّه
	*	-	کلام تطبیقی امامیه با اهل حدیث و سلفیه ^(۳)
	*	-	کلام تطبیقی امامیه با زیدیه و اسماعیلیّه
	*	نقد وهابیت	کلام و فرق انحرافی
	*	نقد بهائیت	
	*	نقد تصوف	

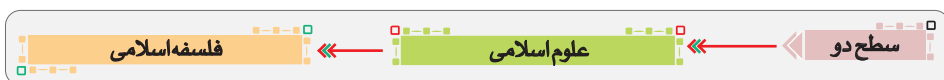
- ۱- در این رشته و گرایش‌های آن تمرکز بر مباحث کلامی بوده و ارزیابی و نقد دیدگاه‌های ادیان دیگر مورد توجه است
- ۲- مباحث مربوط به ادیان هندوئیسم و بودیسم در این گرایش مورد تأکید است و در صورت نیاز در نظر گرفتن چند رویکرد برای این گرایش با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش، بلامانع است
- ۳- در این رشته مباحث مرتبط با انواع سلفیه از جمله سلفیه تکفیری، نوسلفی و... مورد توجه است.

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	مطالعات معرفت شناختی ^(۱)	مسائل جدید کلامی
	*	مطالعات فقهی و حقوقی	
	*	مطالعات دین	
*		-	تاریخ تحلیلی کلام
	*	(رویکرد) قرآن و حدیث	مهدویت
	*	(رویکرد) کلام	
	*	(رویکرد) سیاسی-اجتماعی	
*		(رویکرد) منجی در ادیان	
	*	امام شناسی	امامت
	*	تطبیقی بین المذاهب	
*		-	مبانی کلامی علوم اسلامی
	*	-	مطالعات مقایسه ای اسلام و مسیحیت
*		-	مطالعات مقایسه ای اسلام و یهودیت
*			مطالعات مقایسه ای اسلام و زرتشت
*		-	مطالعات مقایسه ای اسلام و ادیان شرقی
	*	-	شیعه شناسی ^(۲)

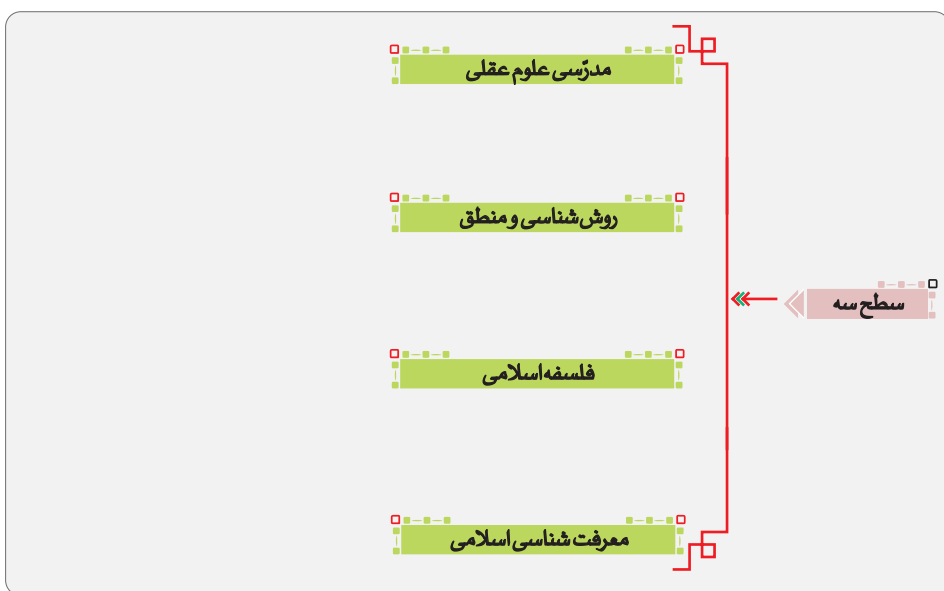
۱- توجه به مباحث زبان شناختی و نقش آنها در پدید آمدن معرفت و رویکرد علمی و دیدگاه های کلامی در این گرایش لحاظ شود

۲- با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه های علمیه، در نظر گرفتن چند رویکرد برای این رشته در این مقطع، بالامانع است

حوزه دانشی «منطق، فلسفه و عرفان»

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	فلسفه اسلامی	علوم اسلامی

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	مدرّسی علوم عقلی
	*	-	روشن شناسی و منطق
	*	-	فلسفه اسلامی
	*	-	معرفت شناسی اسلامی

شماره پنجم: پیوست ۱

این نامه سطوح عالی
۱۴۰۵-۱۴۰۴

۱۷۴

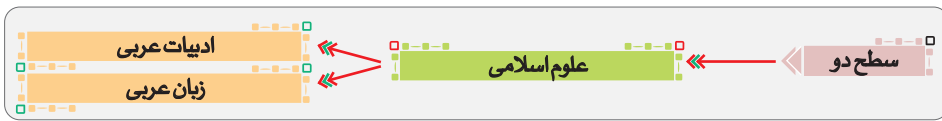

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
*		منطق جدید	منطق
*		منطق قدیم	
	*	-	علم النفس
	*	-	الاهیات بالمعنی الاخص
	*	-	هستی شناسی
*		-	فلسفه مشاء
*		-	فلسفه اشراق
	*	-	حکمت متعالیه
	*	-	معرفت شناسی تطبیقی
*		-	فلسفه علوم انسانی ^(۱)
*		-	فلسفه علم ^(۲)
	*	-	فلسفه دین
*		-	فلسفه فضای مجازی
*		-	نقد فلسفه جدید
	*	عرفان نظری	عرفان اسلامی
	*	نقد عرفان های کاذب ^(۳)	

- ۱- در مقام اجرا، پذیرش این رشته محدود به دانش آموختگان رشته های علوم انسانی از رشته های حوزوی و یا سایر نهادهای علمی می باشد. همچنین، اختصاص محتوا با حجم ساعتی معادل یک گرایش با عنوان رویکرد به هر یک از شاخه های علوم انسانی نیز بلامانع است
- ۲- در مقام اجرا، پذیرش این رشته محدود به دانش آموختگان رشته های علوم طبیعی و تجربی می باشد. همچنین، اختصاص محتوا با حجم ساعتی معادل یک گرایش با عنوان رویکرد به هر یک از شاخه های علوم مذکور نیز بلامانع است
- ۳- بررسی مسائل عرفان های نوظهور نیز در این رشته مد نظر است.

حوزه دانشی «زبان و ادبیات عربی»

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
علوم اسلامی	ادبیات عربی (۱)	*	
	زبان عربی (۲)		*

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
ادبیات عربی (۳)	-	*	
مترجمی زبان عربی (۴)	-		*
زبان عربی معاصر (۵)	-		*
مدرسی ادبیات عرب	-	*	

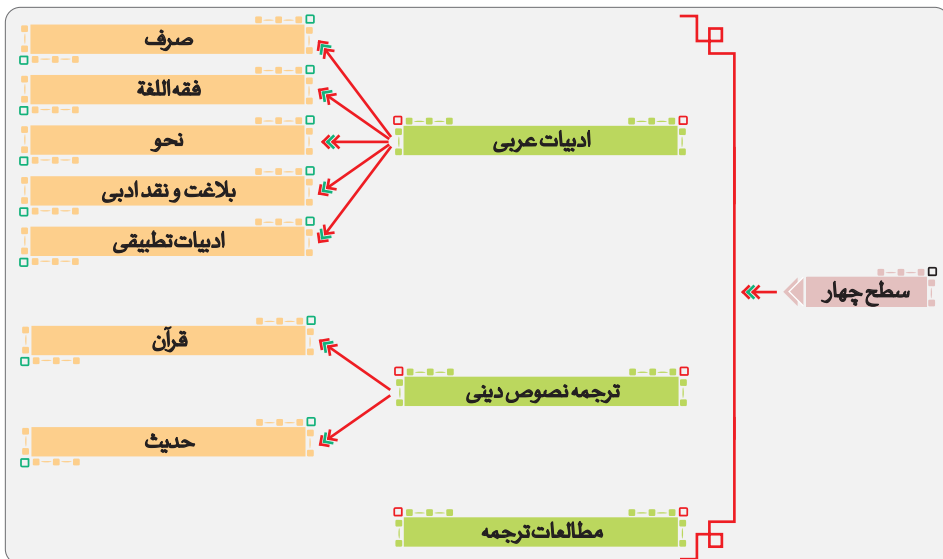
۱- توجه و تمرکز این گرایش بر مباحث قواعد ادبیات عرب است.

۲- توجه و تمرکز این گرایش بر مباحث مکالمه عربی است.

۳- در تدوین عناوین دروس و سرفصل‌های این رشته، پرداختن به مباحث صرف، لغت، نحو و بلاغت مورد تأکید می‌باشد.

۴- در طراحی و تدوین این رشته، ترجمه از عربی به فارسی و از زبان فارسی به زبان عربی مورد توجه است.

۵- در محتوای این رشته، مسئله انشاء و خواندن و فهم عربی معاصر مورد توجه است.

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	صرف	ادبیات عربی
	*	فقه اللغة	
	*	نحو	
	*	بلاغت و نقد ادبی	
	*	ادبیات تطبیقی ^(۱)	
*		قرآن	ترجمه نصوص دینی
*		حدیث ^(۲)	
	*	-	مطالعات ترجمه

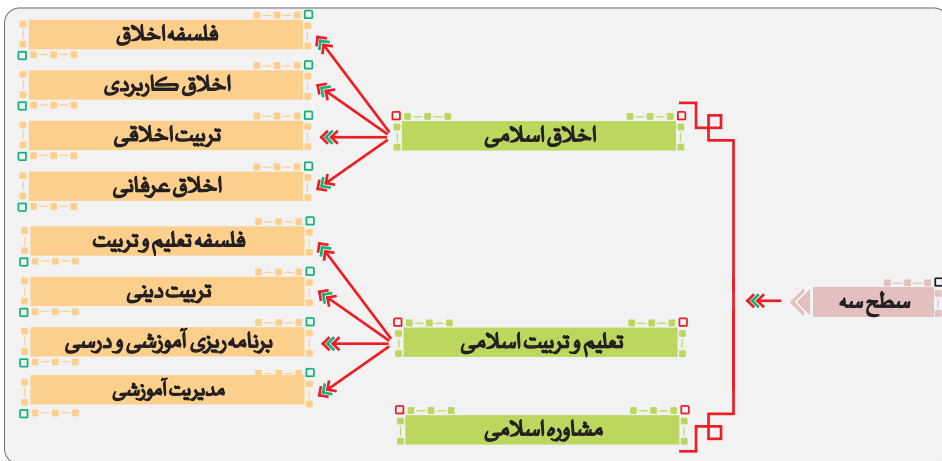
۱- در تدوین محتوای این رشته مباحثی مانند: رابطه زبان عربی و زبان‌های دیگر، کاربرد ادبیات در فقه، فلسفه، اصول و... نقش ادبیات در فهم علوم دینی، تأثیر متقابل ادبیات عربی و علوم دینی مورد توجه است.

۲- در طراحی محتوای این گرایش توجه خاص به متن نهج البلاغه، مورد تأکید است.

حوزه دانشی «اخلاق، تربیت و مشاوره»

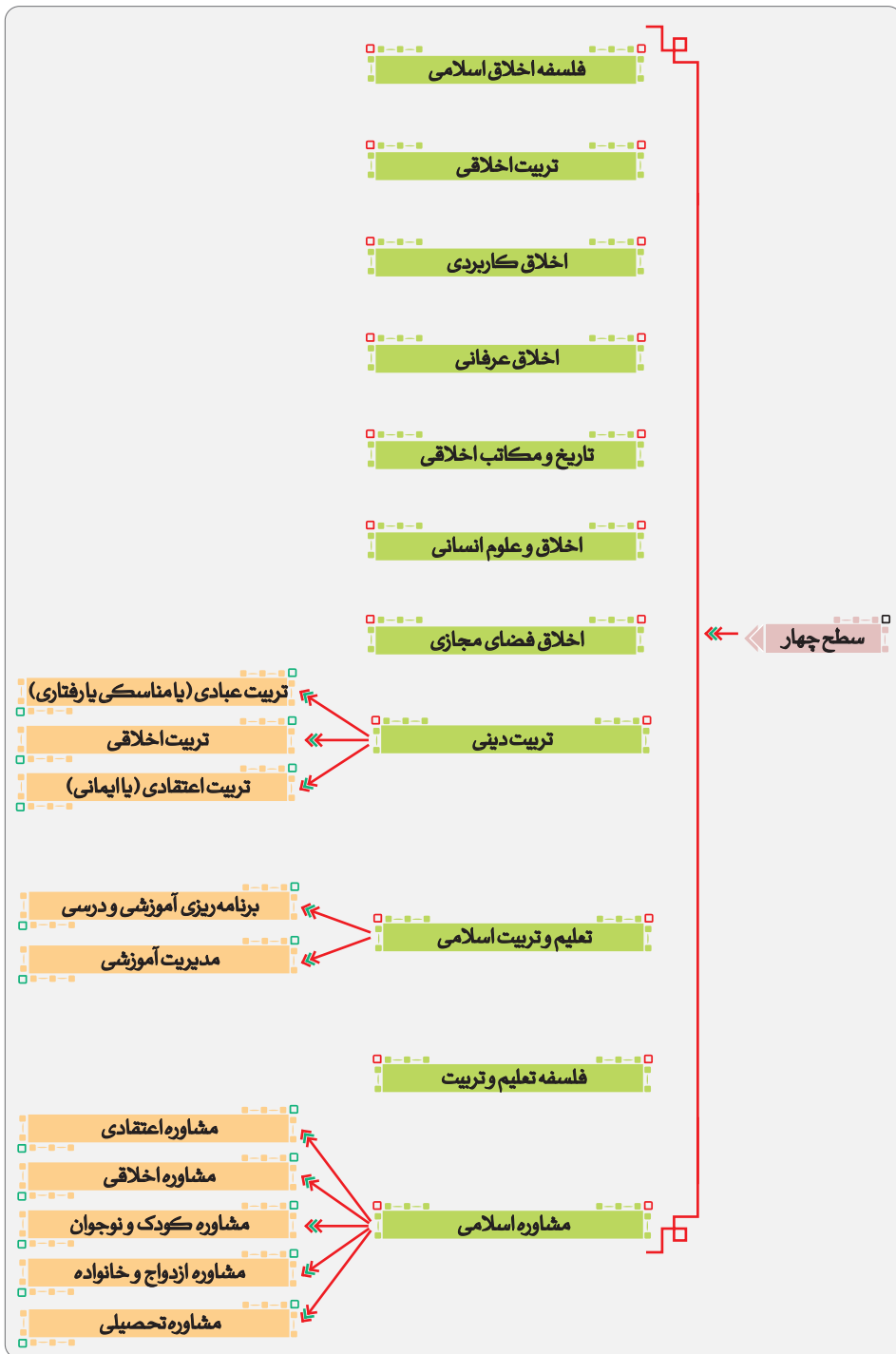

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	اخلاق اسلامی	علوم اسلامی
	*	تعلیم و تربیت	

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	فلسفه اخلاق	اخلاق اسلامی ^(۱)
	*	اخلاق کاربردی	
	*	تربیت اخلاقی	
	*	اخلاق عرفانی	
	*	فلسفه تعلیم و تربیت ^(۲)	تعلیم و تربیت اسلامی
	*	تربیت دینی ^(۳)	
	*	برنامه ریزی آموزشی و درسی ^(۴)	
	*	مدیریت آموزشی ^(۵)	
	*	-	مشاوره اسلامی

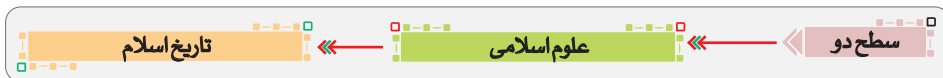
۱- در مباحث مشترک رشته اخلاق اسلامی در تمام گرایش‌ها، مبانی، اصول، اهداف، روش‌ها و مراحل اخلاقی مورد توجه است

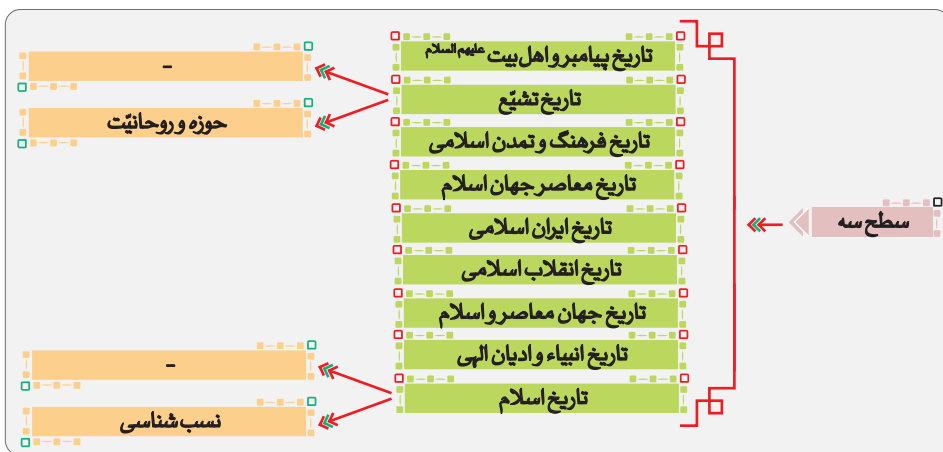
اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	فلسفه اخلاق اسلامی
	*	-	تربیت اخلاقی
	*	-	اخلاق کاربردی
	*	-	اخلاق عرفانی ^(۱)
*		-	تاریخ و مکاتب اخلاقی
	*	-	اخلاق و علوم انسانی
*		-	اخلاق فضای مجازی
	*	تربیت عبادی (یا مناسکی یا رفتاری)	تربیت دینی
	*	تربیت اخلاقی	
*		تربیت اعتقادی (یا ایمانی)	
	*	برنامه ریزی آموزشی و درسی ^(ارویگرد)	تعلیم و تربیت اسلامی
	*	مدیریت آموزشی ^(ارویگرد)	
	*	-	فلسفه تعلیم و تربیت
	*	مشاوره اخلاقی	مشاوره اسلامی
	*	مشاوره اعتقادی	
	*	مشاوره کودک و نوجوان	
	*	مشاوره ازدواج و خانواده	
	*	مشاوره تحصیلی	

۱- در این رشته، تراث اخلاق عملی و مباحث سلوک و عرفان عملی بر اساس منابع دینی (قرآن و حدیث) و سیره عالمان شیعی بررسی می شود

حوزه دانشی «تاریخ و سیره»

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	تاریخ اسلام	علوم اسلامی

نام رشته		نام گرایش	اولویت	
			اول	دوم
تاریخ پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام		-	*	
تاریخ تشیع		-	*	
		حوزه و روحانیت	*	
تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی		-	*	
تاریخ معاصر جهان اسلام		-	*	
تاریخ ایران اسلامی ^(۱)		-	*	
تاریخ انقلاب اسلامی ^(۲)		-	*	
تاریخ جهان معاصر و اسلام ^(۳)		-	*	
تاریخ انبیاء و ادیان الهی		-	*	
تاریخ اسلام		-	*	
		نَسَب شناسی	*	

شیرین: پیوسته

این نامه سطوح عالی ۱۳۰۵-۱۳۰۴

۱۸۲

۱- در این رشته توجه به تاریخ معاصر ایران مورد تأکید است.

۲- توجه به تاریخ دفاع مقدس در این رشته مورد تأکید است.

۳- در این رشته آشنایی با تاریخ کشورها با هدف آمادگی برای تبلیغ و زمینه‌یابی گسترش اسلام مورد تأکید است. همچنین، به مهمترین موضوعات مناطق، کشورها و حکومت‌های مختلف توجه شود

تاریخ و سیره پیامبر صلی الله علیه و آله

امام علی علیه السلام تا امام سجاده علیه السلام

امام یاقر علیه السلام تا امام رضا علیه السلام

ابناء الرضا علیه السلام تا غیبت صغری

تاریخ و سیره ائمه علیهم السلام

تاریخ تشیع امامی

تاریخ معاصر شیعه

سطح چهارم

تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

نقش شیعه در تمدن اسلامی

تاریخ تمدن اسلامی

مطالعات نظری تاریخ

نقش حوزه و مرجعیت

شیعه و انقلاب اسلامی

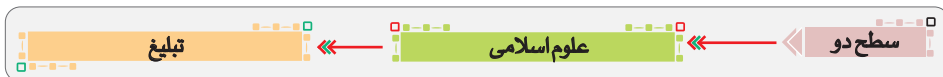
تاریخ انقلاب اسلامی

تاریخ جهان معاصر و اسلام

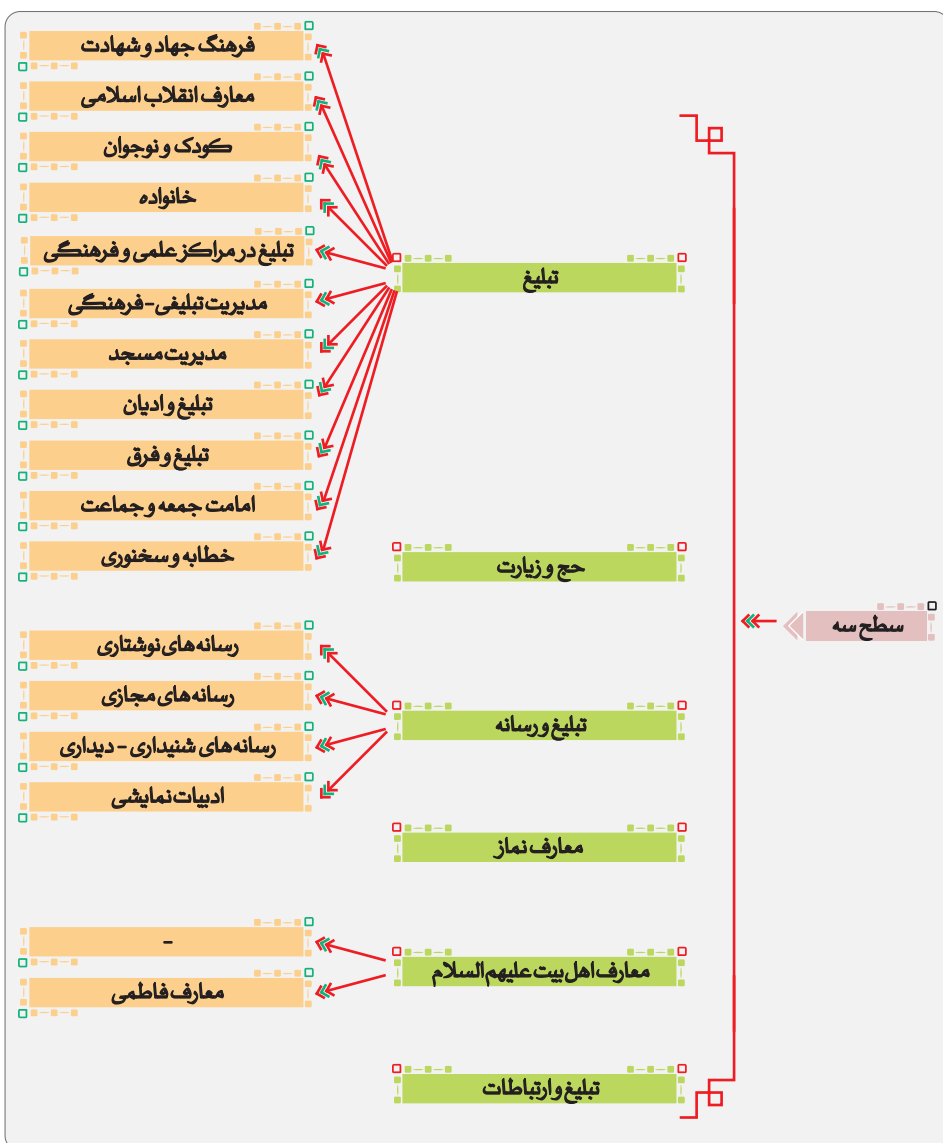
اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	-	تاریخ و سیره پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله
	*	(رویکرد) امام علی علیه السلام تا امام سجاد علیه السلام	تاریخ و سیره ائمه علیهم السلام ^(۱)
	*	(رویکرد) امام باقر علیه السلام تا امام رضا علیه السلام	
	*	(رویکرد) ابناء الرضا علیه السلام تا پایان غیبت صغری	
	*	-	تاریخ تشیع امامی ^(۲)
	*	-	تاریخ معاصر شیعه
	*	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	تاریخ تمدن اسلامی
	*	نقش شیعه در تمدن اسلامی	
	*	-	مطالعات نظری تاریخ
	*	(رویکرد) نقش حوزه و مرجعیت	تاریخ انقلاب اسلامی ^(۳)
	*	(رویکرد) شیعه و انقلاب اسلامی	
	*	-	تاریخ جهان معاصر و اسلام

- ۱- تمام محتوای این رشته به مسائل مربوط به ائمه علیهم السلام اختصاص یافته و طراحی آن پس از تأیید معاونت آموزش بر اساس رویکردهای اختصاصی و یا مطابق آنچه که در این رشته آمده است، بوده، عنوان مندرج در مدرک، تنها عنوان رشته «تاریخ و سیره ائمه علیهم السلام» خواهد بود.
- ۲- در این رشته مباحث تاریخی مرتبط با عصر غیبت صغری مورد توجه است.
- ۳- در این رشته توجه به مباحث تاریخ دفاع مقدس از منظر تاریخی مورد تأکید است.

حوزه دانشی «تبلیغ و ارتباطات»

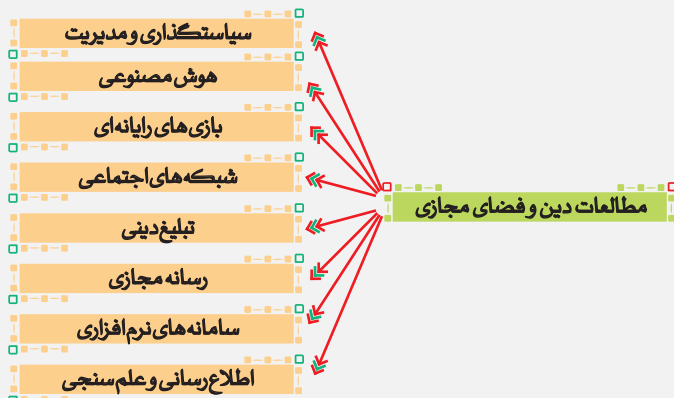
نام رشته	نام گرایش		اولویت	
			اول	دوم
علوم اسلامی	تبلیغ		*	

اولویت		نام رشته	نام گرایش
دوم	اول		
	*	تبلیغ	فرهنگ جهاد و شهادت
	*		معارف انقلاب اسلامی
	*		کودک و نوجوان
	*		خانواده
	*		تبلیغ در مراکز علمی و فرهنگی ^(۱)
	*		مدیریت تبلیغی- فرهنگی
	*		مدیریت مسجد
	*		تبلیغ و ادیان ^(۲)
	*		تبلیغ و فرق ^(۳)
	*		امامت جمعه و جماعت (با دورویکرد «امامت جمعه» و «امامت جماعت»)
	*		خطابه و سخنوری ^(۴)
	*	حج و زیارت	-
	*	تبلیغ و رسانه	رسانه های نوشتاری
	*		رسانه های مجازی
	*		رسانه های شنیداری- دیداری
	*		ادبیات نمایشی
	*	معارف نماز	-
	*	معارف اهل بیت	- ^(۵)
		علیهم السلام	{رویکرد} معارف فاطمی
	*	تبلیغ و ارتباطات	-
	*	تبلیغ خارج از کشور ^(۶)	-

- ۱- طراحی و اجرای این گرایش در رویکردهایی مانند: دانش آموزی، دانشجویی، اماکن تفریحی یا تجاری، تبلیغ در میان آسیب دیدگان با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه های علمیه، بلامانع است.
- ۲- طراحی و اجرای این گرایش در رویکردهایی مانند نقد: مسیحیت، یهودیت و زرتشت با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه های علمیه، بلامانع است.
- ۳- طراحی و اجرای این گرایش در رویکردهایی مانند نقد: وهابیت، بهائیت و تصوف با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزه های علمیه، بلامانع است.
- ۴- محتوای این گرایش با هدف تربیت خطیب تدوین شود و از پرداختن صرف به مباحث نظری خودداری شود.
- ۵- اضافه کردن رویکرد برای این رشته با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش بلامانع است.
- ۶- با پیشنهاد مراکز تخصصی مجری و گروه های علمی آنها و تأیید معاونت آموزش حوزه های علمیه، طراحی

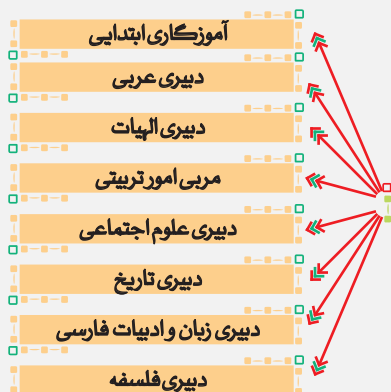
تبلیغ خارج از کشور

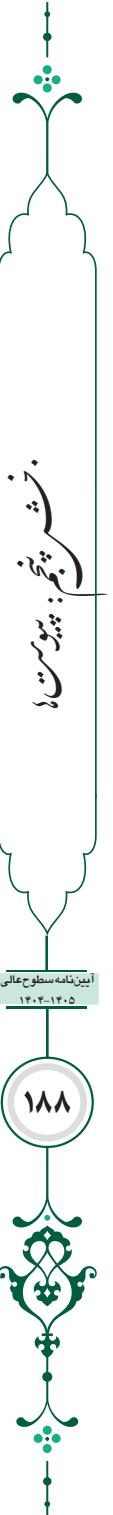

مطالعات دین و فضای مجازی

سطح سه

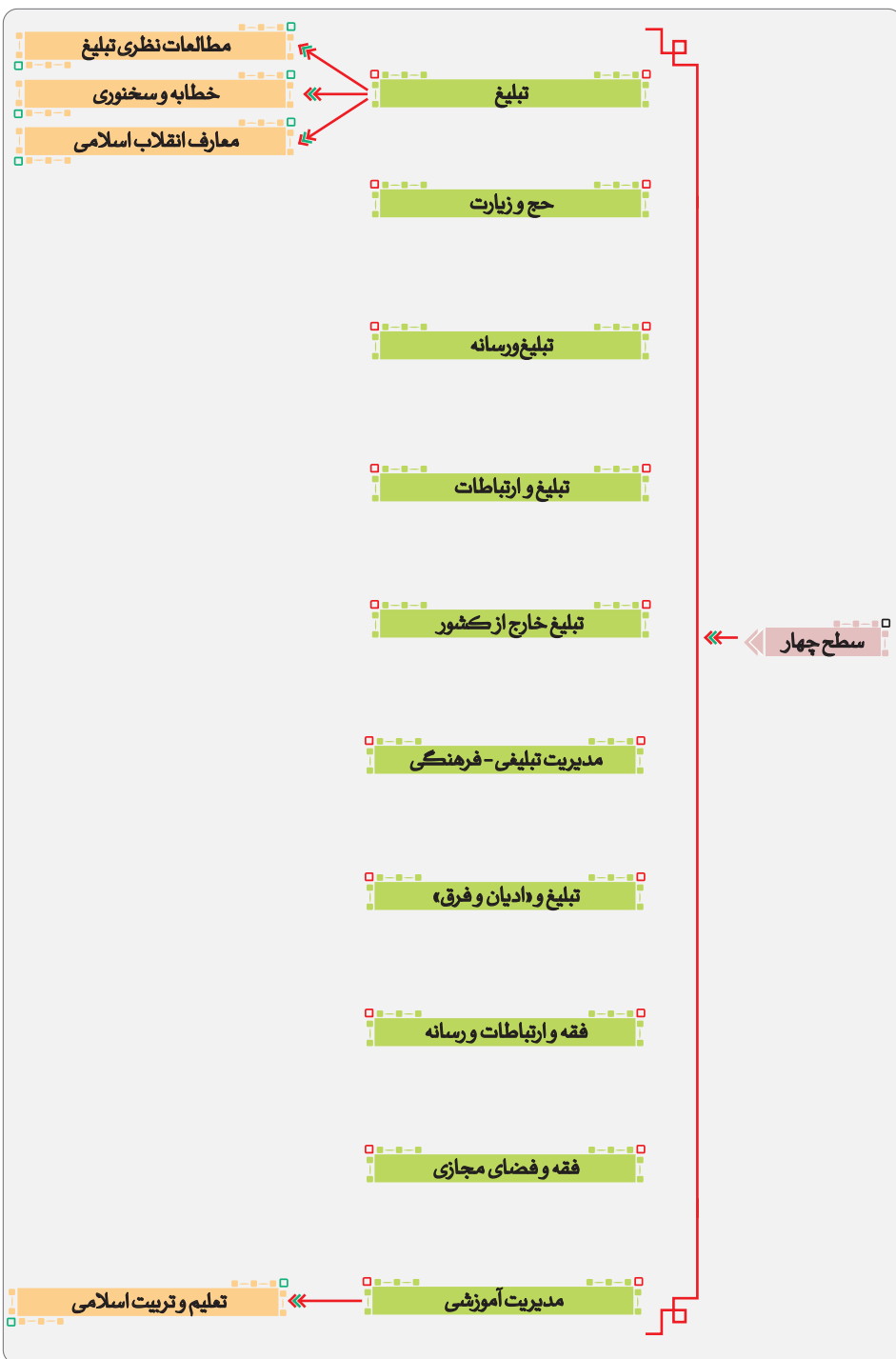
تربیت مبلغ معلم

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	سیاستگذاری و مدیریت (رویکرد)	مطالعات دین و فضای مجازی
	*	هوش مصنوعی (رویکرد)	
	*	بازی های رایانه ای (رویکرد)	
	*	شبکه های اجتماعی (رویکرد)	
	*	تبلیغ دینی (رویکرد)	
*		رسانه مجازی (رویکرد)	
*		سامانه های نرم افزاری (رویکرد)	
*		اطلاع رسانی و علم سنجی (رویکرد)	
	*	آموزگاری ابتدایی	تربیت مبلغ معلم
	*	دبیری عربی	
	*	دبیری الهیات	
	*	مربی امور تربیتی	
*		دبیری علوم اجتماعی	
	*	دبیری تاریخ	
*		دبیری زبان و ادبیات فارسی	
	*	دبیری فلسفه	

این رشته در سطوح سه و چهار حوزه به صورت قابل ارائه به زبان های مختلف و همراه با رویکردهای مختص به زبان ها و فرهنگ های مختلف بلامانع می باشد که البته در عنوان مدرک درج نخواهد شد. همچنین، در صورت ارائه محتوای رشته به زبان های مختلف، استفاده از عنوان مطالعات اسلامی به همراه عنوان زبان در مدرک، بلامانع است

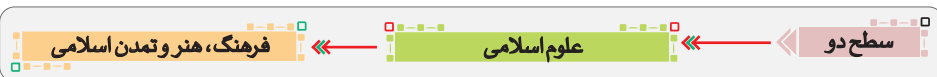

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	مطالعات نظری تبلیغ	تبلیغ
	*	خطابه و سخنوری	
	*	معارف انقلاب اسلامی	
	*	-	حج و زیارت
	*	-	تبلیغ و رسانه ^(۱)
	*	-	تبلیغ و ارتباطات
	*	-	تبلیغ خارج از کشور
	*	-	مدیریت تبلیغی- فرهنگی
*		-	تبلیغ و «ادیان و فرق» ^(۲)
	*	-	فقه و ارتباطات و رسانه
*		-	فقه و فضای مجازی
*		(رویکرد) تعلیم و تربیت اسلامی	مدیریت آموزشی

۱- در طراحی محتوای این رشته، روش تحلیل و نقد رسانه مورد توجه قرار گیرد.

۲- طراحی و اجرای این رشته در رویکردهایی مانند نقد: مسیحیت، یهودیت، وهابیت و بهائیت با پیشنهاد گروه علمی و تأیید معاونت آموزش حوزههای علمیه، بلامانع خواهد بود.

حوزه دانشی «فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی»

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
علوم اسلامی	فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی	*	

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
حکمت هنر	-	*	
هنر اسلامی	-	*	
فرهنگ و تمدن اسلامی	-	*	

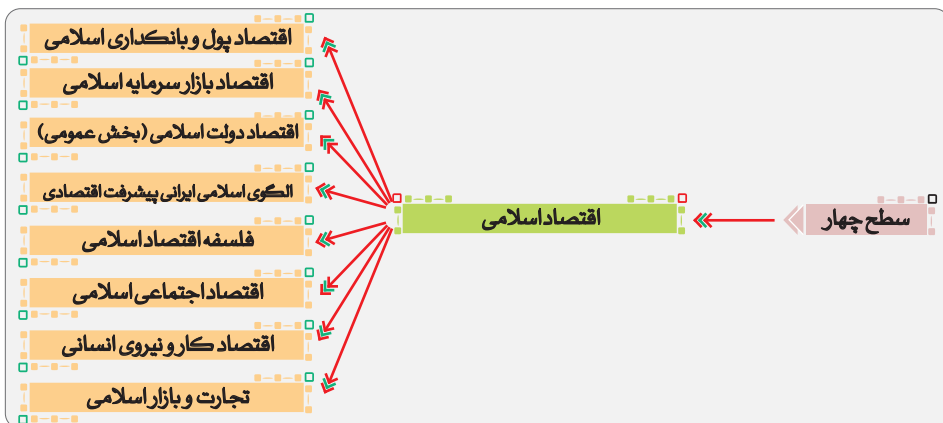

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
فقه و هنر	-		*
هنر در قرآن و سنت	-	*	
مطالعات فرهنگ و تمدن اسلامی	فرهنگ و تمدن سازی اسلامی	*	
	فرهنگ و جامعه دینی	*	

حوزه دانشی «اقتصاد اسلامی»

سطح دو		علوم اسلامی	حکمت عملی و علوم انسانی
نام رشته	نام گرایش		اولویت
	اول	دوم	
علوم اسلامی	حکمت عملی و علوم انسانی ^(۱)	*	

سطح سه		اقتصاد اسلامی	اقتصاد اسلامی
نام رشته	نام گرایش		اولویت
	اول	دوم	
اقتصاد اسلامی	-	*	

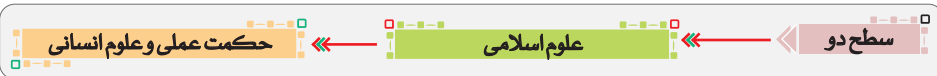

نام رشته	نام گرایش		اولویت
	اول	دوم	
اقتصاد اسلامی	اقتصاد پول و بانکداری اسلامی	*	
	اقتصاد بازار سرمایه اسلامی	*	
	اقتصاد دولت اسلامی (بخش عمومی)	*	
	الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت اقتصادی	*	
	فلسفه اقتصاد اسلامی	*	
	اقتصاد اجتماعی اسلامی (داوطلبانه بخش سوم بدون سود)	*	
	اقتصاد کار و نیروی انسانی	*	
	تجارت و بازار اسلامی	*	

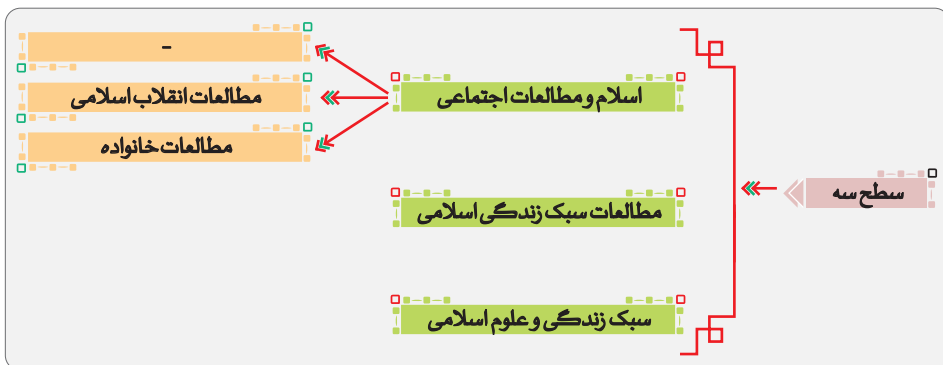
۱- مباحث این گرایش در قالب‌های زیر ارائه میشوند: الف) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای مباحث و موضوعاتی همچون: حکمت عملی، روش‌شناسی حکمت عملی، فلسفه و روش‌شناسی و چیستی علوم انسانی مدرن؛ ب) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای بررسی و آشنایی با کلیاتی از مباحث حوزه‌های گوناگون علوم انسانی مانند علوم تربیتی، علوم اقتصادی، علوم سیاسی و...؛ ج) حدود ۲۵۶ ساعت درسی (معادل ۱۶ واحد درسی) برای دروس اختصاصی در یکی از گرایش‌های علوم انسانی.

بر این اساس، ساعات مذکور در موارد «الف» و «ب» به عنوان دروس مشترک و دیگر ساعات (مذکور در «ج»)، اختصاص به حوزه‌های خاص از علوم انسانی خواهد داشت و در مدرک تحصیلی نیز عنوان گرایش به صورت جامع کلی (حکمت عملی و علوم انسانی) درج میگردد.

حوزه دانشی «علوم اجتماعی»

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
علوم اسلامی	حکمت عملی و علوم انسانی ^(۱)	*	

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
اسلام و مطالعات اجتماعی	-	*	
	مطالعات انقلاب اسلامی		*
	مطالعات خانواده	*	
مطالعات سبک زندگی اسلامی	-	*	
سبک زندگی و علوم اسلامی	-		*

۱- مباحث این گرایش در قالب‌های زیر ارائه می‌شوند:

- (الف) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای مباحث و موضوعاتی همچون: حکمت عملی، روش‌شناسی حکمت عملی، فلسفه و روش‌شناسی و چیرستی علوم انسانی مدرن؛
- (ب) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای بررسی و آشنایی با کلیاتی از مباحث حوزه‌های گوناگون علوم انسانی مانند علوم تربیتی، علوم اقتصادی، علوم سیاسی و...؛
- (ج) حدود ۲۵۶ ساعت درسی (معادل ۱۶ واحد درسی) برای دروس اختصاصی در یکی از گرایش‌های علوم انسانی.
- بر این اساس، ساعات مذکور در موارد «الف» و «ب» به عنوان دروس مشترک و دیگر ساعات (مذکور در «ج»)، اختصاص به حوزه‌ای خاص از علوم انسانی خواهد داشت و در مدرک تحصیلی نیز عنوان گرایش به صورت جامع کلی (حکمت عملی و علوم انسانی) درج می‌گردد.

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	علوم اجتماعی	اسلام و مطالعات اجتماعی
*		نظریه‌های انقلاب اسلامی ^(۱)	
	*	نظریه‌های ^(۲) خانواده	
	*	-	فلسفه علوم اجتماعی ^(۳)
	*	-	مطالعات تطبیقی سبک زندگی
*		-	سبک زندگی و فقه و مبانی حقوقی
	*	-	سبک زندگی و سیره

۱- از آنجا که تسلط به زبان انگلیسی از پیش‌نیازهای این رشته است، از شرایط تحصیل در این رشته، توانمندی داوطلب در زبان انگلیسی است که در پذیرش باید مورد توجه قرار گیرد، ضمناً جهت‌گیری کلی این گرایش، نقد نظریه‌ها است

۲- در طراحی و تدوین این رشته، نظریه‌های روانشناختی و جامعه‌شناختی و نقد آنها مورد توجه است.

۳- در طراحی و تدوین این رشته، نقد و بررسی نظریه‌های گوناگون با توجه به مبانی اسلامی مورد توجه است.

حوزه دانشی «علوم سیاسی»

حکمت عملی و علوم انسانی

علوم اسلامی

سطح دو

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
علوم اسلامی	حکمت عملی و علوم انسانی ^(۱)	*	

مطالعات انقلاب اسلامی و ایران معاصر
مطالعات جهان اسلام
مطالعات سیاسی قرآن و سنت
سیره سیاسی اهل بیت علیهم السلام
سیاست و اخلاق
سیاست و کلام
فقه سیاسی
فلسفه سیاسی

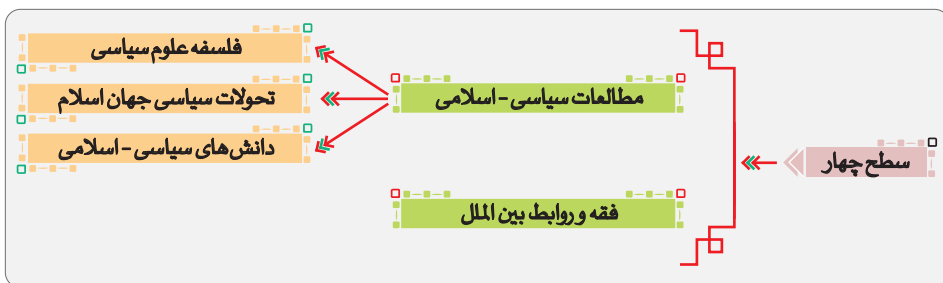
سطح سه

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
مطالعات انقلاب اسلامی و ایران معاصر	-	*	
مطالعات جهان اسلام	-	*	
مطالعات سیاسی قرآن و سنت	-	*	
سیره سیاسی اهل بیت علیهم السلام	-	*	
سیاست و اخلاق ^(۲)	-		*
سیاست و کلام	-		*
فقه سیاسی	-	*	
فلسفه سیاسی	-	*	

۱- مباحث این گرایش در قالب‌های زیر ارائه می‌شوند:

الف) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای مباحث و موضوعاتی همچون: حکمت عملی، روش‌شناسی حکمت عملی، فلسفه و روش‌شناسی و چستی علوم انسانی مدرن؛
ب) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای بررسی و آشنایی با کلیاتی از مباحث حوزه‌های گوناگون علوم انسانی مانند علوم تربیتی، علوم اقتصادی، علوم سیاسی و...؛
ج) حدود ۲۵۶ ساعت درسی (معادل ۱۶ واحد درسی) برای دروس اختصاصی در یکی از گرایش‌های علوم انسانی.
بر این اساس، ساعات مذکور در موارد «الف» و «ب» به عنوان دروس مشترک و دیگر ساعات (مذکور در «ج»)، اختصاص به حوزه‌ای خاص از علوم انسانی خواهد داشت و در مدرک تحصیلی نیز عنوان گرایش به صورت جامع کلی (حکمت عملی و علوم انسانی) درج می‌گردد.

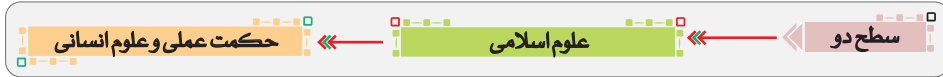
۲- در طراحی و تدوین این رشته، مسائل عرفان مرتبط با حوزه سیاست (عرفان سیاسی) مورد توجه است.

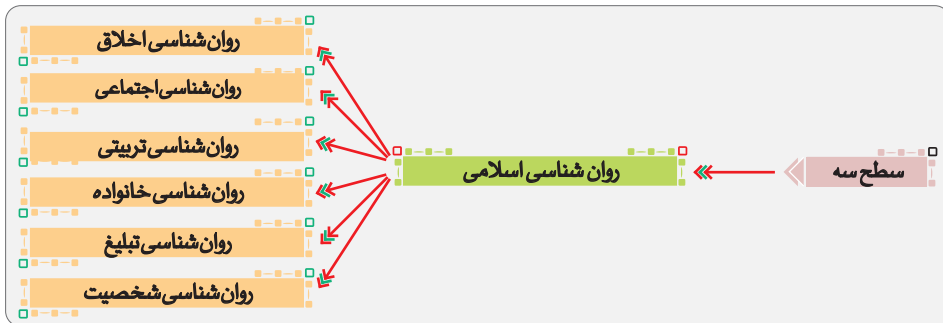
اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	فلسفه علوم سیاسی	مطالعات سیاسی - اسلامی
	*	تحولات سیاسی جهان اسلام	
	*	دانش های سیاسی - اسلامی	
	*	-	فقه و روابط بین الملل

پیشگام: پیوسته

حوزه دانشی «روان‌شناسی»

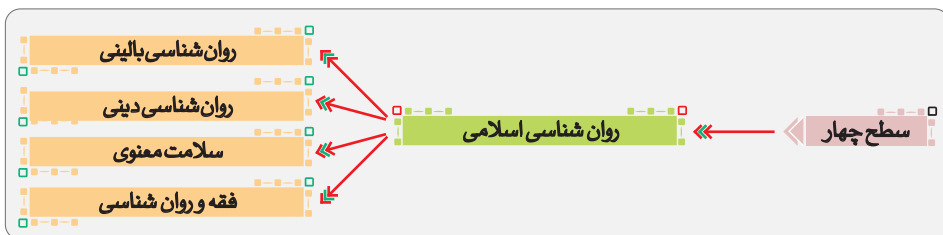
نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
علوم اسلامی	حکمت عملی و علوم انسانی ^(۱)	*	

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
روان‌شناسی اسلامی	روان‌شناسی اخلاق	*	
	روان‌شناسی اجتماعی	*	
	روان‌شناسی تربیتی	*	
	روان‌شناسی خانواده	*	
	روان‌شناسی تبلیغ	*	
	روان‌شناسی شخصیت	*	

۱- مباحث این گرایش در قالب‌های زیر ارائه می‌شوند:

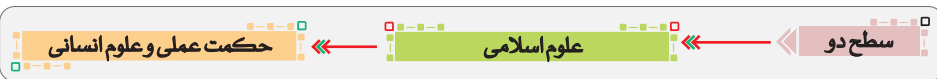
- (الف) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای مباحث و موضوعاتی همچون: حکمت عملی، روش‌شناسی حکمت عملی، فلسفه و روش‌شناسی و چپستی علوم انسانی مدرن؛
- (ب) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای بررسی و آشنایی با کلیاتی از مباحث حوزه‌های گوناگون علوم انسانی مانند علوم تربیتی، علوم اقتصادی، علوم سیاسی و...؛
- (ج) حدود ۲۵۶ ساعت درسی (معادل ۱۶ واحد درسی) برای دروس اختصاصی در یکی از گرایش‌های علوم انسانی.
- بر این اساس، ساعات مذکور در موارد «الف» و «ب» به عنوان دروس مشترک و دیگر ساعات (مذکور در «ج»)، اختصاص به حوزه‌های خاص از علوم انسانی خواهد داشت و در مدرک تحصیلی نیز عنوان گرایش به صورت جامع کلی (حکمت عملی و علوم انسانی) درج می‌گردد.

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	روان شناسی بالینی	روان شناسی اسلامی
*		روان شناسی دینی	
	*	سلامت معنوی	
*		فقه و روان شناسی	

پیشگامان
پیشروان

حوزه دانشی «مدیریت»

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
علوم اسلامی	حکمت عملی و علوم انسانی ^(۱)	*	

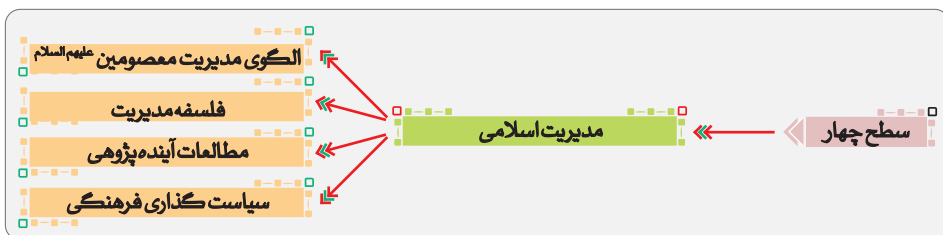

نام رشته	نام گرایش	اولویت	
		اول	دوم
مدیریت اسلامی	- ^(۲)	*	
	مدیریت آموزشی-پژوهشی	*	
	مدیریت تبلیغی-فرهنگی	*	

۱- مباحث این گرایش در قالب‌های زیر ارائه می‌شوند:

الف) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای مباحث و موضوعاتی همچون: حکمت عملی، روش‌شناسی حکمت عملی، فلسفه و روش‌شناسی و چیستی علوم انسانی مدرن؛
 ب) حدود ۱۹۲ ساعت درسی (معادل ۱۲ واحد درسی) برای بررسی و آشنایی با کلیاتی از مباحث حوزه‌های گوناگون علوم انسانی مانند علوم تربیتی، علوم اقتصادی، علوم سیاسی و...؛
 ج) حدود ۲۵۶ ساعت درسی (معادل ۱۶ واحد درسی) برای دروس اختصاصی در یکی از گرایش‌های علوم انسانی.
 بر این اساس، ساعات مذکور در موارد «الف» و «ب» به عنوان دروس مشترک و دیگر ساعات (مذکور در «ج»)، اختصاص به حوزه‌ای خاص از علوم انسانی خواهد داشت و در مدرک تحصیلی نیز عنوان گرایش به صورت جامع کلی (حکمت عملی و علوم انسانی) درج می‌گردد.

۲- مدیریت اسلامی (محض) رشته‌ای است که به مبانی، اصول و مهمترین مسائل دانش مدیریت بر اساس متون و نصوص دین اسلام می‌پردازد

اولویت		نام گرایش	نام رشته
دوم	اول		
	*	الگوی مدیریت معصومین علیهم السلام	مدیریت اسلامی
	*	فلسفه مدیریت	
	*	مطالعات آینده پژوهی	
	*	سیاست گذاری فرهنگی ^(۱)	

پیشگام: پیوست

این نامه سطوح عالی
۱۴۰۵-۱۴۰۴

۲۰۰

پیوست ۹: تصویر مصوبه ۱۷۸۶

شماره جلسه: ۱۹۷ (دوره هفتم)
تاریخ جلسه: ۱۴۰۲/۰۴/۲۵
تاریخ ثبت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه‌های علمیه

مصوبه شورای عالی حوزه‌های علمیه

اصلاح جدول دروس اصول فقه سطح ۲ حوزه‌های علمیه موضوع مصوبه ۱۶۴۹

متن مصوبه:

جدول دروس اصول فقه سطح ۲ حوزه‌های علمیه موضوع بند ۲ بند «الف» مصوبه ۱۶۴۹ شورای عالی حوزه‌های علمیه به شرح ذیل اصلاح و تصویب گردید:

۲. اصول فقه

ردیف	عنوان درس	عنوان کتاب	ساعات
۱	اصول فقه ۱	فرائد الاصول (شیخ انصاری ^۱)	۷۰
۲	اصول فقه ۲	فرائد الاصول (شیخ انصاری ^۲)	۷۰
۳	اصول فقه ۳	فرائد الاصول (شیخ انصاری ^۳)	۷۰
۴	اصول فقه ۴	فرائد الاصول (شیخ انصاری ^۴)	۷۰
۵	اصول فقه ۵	فرائد الاصول (شیخ انصاری ^۵)	۷۰
۶	اصول فقه ۶	فرائد الاصول (شیخ انصاری ^۶)	۷۰
		الفائِق فی الاصول	
۷	اصول فقه ۷	الفائِق فی الاصول	۷۰
جمع			۴۹۰

سید هاشم حسینی بوشهری
دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه

۱- طلاب در انتخاب و تحصیل یکی از این دو درس، مخیر می‌باشند.

پیوست ۱۰: محدوده درسی رسائل سطح دو براساس مصوبه ۱۶۴۹

پایه و نیم سال	عنوان درس	منبع	محدوده درسی
پایه ۷ نیم سال اول	اصول فقه ۱	رسائل ج ۱	رسائل ج ۱: از «اول کتاب» تا ابتدای مبحث «و اما المجوزون» (ص ۲۵ تا ۲۵۳)
پایه ۷ نیم سال دوم	اصول فقه ۲	رسائل ج ۱ و ۲	رسائل جلد ۱: از ابتدای مبحث «و اما المجوزون...» ص ۲۵۴ تا «پایان کتاب» و جلد ۲: از «ابتدای کتاب» تا ابتدای مبحث «المطلب الثانی: فی دوران حکم الفعل» ص ۱۳۹
پایه ۸ نیم سال اول	اصول فقه ۳	رسائل ج ۲	از ابتدای مبحث «المطلب الثانی: الشبهة الوجوبیه» تا ابتدای «المقام الثانی: فی الاستصحاب» (صفحه ۱۴۱ تا صفحه ۴۷۲؛ پایان جلد ۲)
	اصول فقه ۵	رسائل ج ۳	از ابتدای مبحث «خاتمة: فی التعادل والتراجیح» تا پایان کتاب (صفحه ۴۱۹ تا صفحه ۵۶۸؛ پایان جلد ۳)
پایه ۸ نیم سال دوم	اصول فقه ۴	رسائل ج ۳	از ابتدای مبحث «المقام الثانی: فی الاستصحاب» تا ابتدای مبحث «خاتمة: فی التعادل والتراجیح» (صفحه ۹ تا صفحه ۴۱۵)
	اصول فقه ۶	الفائق	از ابتدای مبحث «الباب الثالث: قاعدة لو كان لبان» تا پایان کتاب (صفحه ۱۳۷ تا پایان کتاب)

